

HPP ASIANAJOTOIMISTO

1 (95)

SELVITYS
Kari Marttinen
Laura Leino
22.12.2017

YVA-LAIN HANKELUETTELON LÄPIKÄYNTI JA PÄIVITTÄMISEN TARPEET

SISÄLLYS

I. JOHDANTO	4
1 Asian tausta ja tehtävänanto	4
2 Työn toteutus ja raportointi	4
II. JOHDATUS SOVELTUVAAN SÄÄNTELYYN	6
3 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä	6
3.1 Tausta	6
3.2 YVA-menettelyn soveltaminen	7
4 Direktiivi tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista	8
4.1 Tausta	8
4.2 Arviointimenettelyn soveltaminen	8
5 Yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista	9
5.1 Tausta	9
5.2 Arviointimenettelyn soveltaminen	10
6 Suomen ja Viron välinen YVA-sopimus	11
III. KANSALLISEN JA YLIKANSALLISEN SÄÄNTELYN VAATIMUSTEN VERTAILU ...	12
7 YVA-lain hankeluettelon, direktiivin I liitteen ja Espoon sopimuksen I liitteen vaatimusten vertailu	12
IV. YVA-LAIN HANKELUETTELON PÄIVITTÄMISTARPEEN TARKASTELU	38
8 Eläinten pito	38
9 Luonnonvarojen otto ja käsittely	42
9.1 Kaivostoiminta ja maa-ainesten otto	43
9.2 Asbestin louhinta ja laitospäinen käsittely	46
9.3 Uraanin louhinta, rikastaminen ja käsittely	46
9.4 Turvetuotanto	48
9.5 Metsä-, suo ja kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen	49
9.6 Raakaöljyn tai maakaasun kaupallinen tuotanto	51
10 Vesistön rakentaminen ja säännöstely	51
10.1 Padot, tekoaltaat ja säännöstely	52
10.2 Tulvasuojelu	54
11 Metalliteollisuus	54
12 Metsäteollisuus	56

13	Kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus	56
13.1	Jalostamot sekä kaasutus- ja nesteytyslaitokset.....	57
13.2	Muu kemianteollisuus.....	58
14	Energian tuotanto	62
14.1	Kattila- tai voimalaitokset.....	63
14.2	Ydinenergia.....	63
15	Tuulivoima.....	64
16	Energian ja aineiden siirto sekä varastointi	65
16.1	Öljy ja kaasuputket.....	66
16.2	Voimajohdot.....	67
16.3	Varastointi.....	67
16.4	Hiilidioksidin talteenotto, varastointi ja kuljettaminen	69
17	Liikenne.....	70
18	Vesihuolto.....	71
18.1	Pohjavesihankkeet	72
18.2	Vesitunnelit.....	73
18.3	Jätevesien käsittely	73
19	Jätehuolto.....	74
19.1	Tilastotietoa jätehankkeista.....	74
19.2	Säännöksen taustaa	75
19.3	Soveltamiskäytännön haasteet.....	76
19.4	Biologinen käsittely.....	82
19.5	Kaatopaikat.....	82
19.6	Muita kommentteja.....	83
19.7	Ehdotus säännöksen muuttamisesta	83
20	Hankkeiden muutokset	84

I. JOHDANTO

1 Asian tausta ja tehtävänanto

Ympäristöministeriö käynnisti syksyllä 2017 selvityksen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain hankeluettelon päivittämistarpeesta (laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 252/2017, jäljempänä myös ”YVA-laki”). Lakiuudistuksen yhteydessä hankeluettelo siirrettiin asetuksesta lain tasolle, mutta siihen tehtiin ainoastaan tekninen lain terminologiaa koskeva muutos. Hankeluettelo on viimeksi käyty kokonaisuudessaan läpi vuonna 1999, minkä jälkeen siihen on tehty ainoastaan yksittäisiä muutoksia.

Ympäristöministeriö on tilannut HPP Asianajotoimisto Oy:ltä (jäljempänä ”HPP”) lainopillisen selvityksen YVA-lain hankeluettelon ajantasaisuudesta ja eroavaisuuksista suhteessa YVA-direktiivin ja valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan Espoon sopimuksen¹ vaatimuksiin. Lisäksi toimeksiantoon on kuulunut sidosryhmäkeskustelujen käyminen ympäristöministeriön kanssa määriteltyjen, hankeluettelon mahdollisten muutoskohteiden kannalta erityisen keskeisten tahojen kanssa ja keskusteluissa esiin nousseiden näkökulmien dokumentointi. Selvityksen tarkoituksena on toimia hankeluettelon päivittämiseen tähtäävän lainsäädäntömenettelyn tausta-aineistona. Selvityksen lähtökohtana on ollut voimassa olevan lainsäädännön mukainen kansallinen malli, joka perustuu hankeluettelon ja yksittäistapauksia koskevaan päätöksentekoon. Tämän lainsäädäntöratkaisun muuttamisen tarkastelu ei ole kuulunut selvityksen alaan.

2 Työn toteutus ja raportointi

Selvityksen johdanto-osassa käydään läpi asian kannalta keskeinen sääntely ja sen vaatimukset (osa II). Raportin osa III pitää sisällään YVA-lain hankeluettelon vertailun YVA-direktiivin liitteen I vaatimuksiin sekä Espoon sopimuksen hankeluettelon. Vertailun tarkoituksena on selvittää 1) kattaako YVA-lain hankeluettelo kaikki YVA-direktiivin ja Espoon sopimuksen oikeudelliset vaatimukset sekä 2) miltä osin hankeluettelon vaatimukset ylittävät em. sääntelyn asettaman tason. Osassa IV Tämän tarkastelun perusteella esitetään ne YVA-lain hankeluettelon kohdat, joiden muuttaminen on kansainväliset vaatimukset huomioiden tarpeellista ja/ tai

¹ Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context (Espoo, 1991).

mahdollista². Osassa IV tarkastellaan tarkemmin muutostarvetta ja vaihtoehtoja.

Osana selvitystä on pyydetty keskeisiltä asiantuntijoilta ja sidosryhmiltä kommentteja hankeluettelon päivittämistarpeeseen ja hankeluettelon hanketyyppien määritelmiin liittyen. Sidosryhmäyhteistyö on tässä työssä rajattu koskemaan ELY-keskusten asiantuntijoita sekä toiminnanharjoittajien edustajia niiden hanketyyppien kohdalla, joiden osalta hankeluettelon kohdistuu ennalta arvioiden muutostarpeita ja/tai joiden tapauksessa hankeluettelo poikkeaa merkittävästi direktiivin mukaisesta määritelmästä. Yleistä kuulemista tai keskustelua kaikkien YVA-menettelyyn liittyvien sidosryhmätahojen ei ollut tämän selvityksen ja sen toimeksiannon rajoissa mahdollista toteuttaa.

Keskusteluja on käyty ja/tai kommentteja on pyydetty seuraavilta tahoilta:

- ELY-keskusten YVA-tehtäviä hoitavat asiantuntijat
- ELY-keskusten vesiasioita hoitavat asiantuntijat (vesistön rakentaminen ja säännöstely ja vesihuolto)
- Energiateollisuus ry (energiantuotanto)
- Infra ry. (maa-ainesten otto, jätehuolto)
- Kaivosteollisuus ry (kaivostoiminta)
- Kemianteollisuus ry (kemianteollisuus, varastointi)
- Suomen Tuulivoimayhdistys ry (tuulivoima)
- Teknologiateollisuus ry, metallinjalostajat (metalliteollisuus)
- Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry (jätehuolto)
- Öljy- ja biopolttoaineala ry ja Neste Oyj (öljyn tuotanto, varastointi)

Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty SYKE:n aineistoa YVA-menettelyistä sekä siihen pohjautuvaa julkaisua (YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus). Aineiston pe-

² Kansallisessa sääntelyssä on mahdollista ylittää YVA-direktiivin ja Espoon sopimuksen vaatimustaso, muttei alittaa sitä.

rusteella HPP:n toimesta lasketut ja jäljempänä esitetyt arvot YVA-menettelyiden määrästä hanketyypeittäin ovat suuntaa antavia ja niistä saattaa puuttua joitain hankkeita.

Sidosryhmätyöskentelyssä esiin tulleet näkemykset ja mielipiteet on raportoitu hanketyyppien tarkastelun yhteydessä (Osa IV). Tältä osin HPP:n rooli on ollut dokumentoiva, eivätkä näkökannat näin ollen edusta HPP:n (tai ympäristöministeriön) näkemyksiä asiassa. Selvyyden vuoksi todettakoon, ettei HPP:llä ole omaa intressiä sääntelyn mahdollisten muutostarpeiden osalta.

II. JOHDATUS SOVELTUVAAN SÄÄNTELYYN

3 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

3.1 Tausta

YVA-menettely on tuotu osaksi Suomen oikeusjärjestelmää vuonna 1994, jolloin astuivat voimaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettu laki (468/1994, jäljempänä ”vanha YVA-laki”) ja asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (792/1994, jäljempänä ”vuoden 1994 YVA-asetus”). Uusi sääntely liittyi kansallisen lainsäädännön harmonisointiin Euroopan yhteisöjen sääntelyn kanssa. Tämäkin jälkeen YVA-lainsäädäntöä on muutettu lähinnä EU-sääntelyn muuttuessa. Vuonna 1999 vanhaa YVA-lakia muutettiin vastaamaan direktiivimuutosta³ sekä annettiin uusi asetus (asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, 268/1999, jäljempänä ”vuoden 1999 YVA-asetus”). Tässä yhteydessä myös laajennettiin YVA-menettelyn soveltamisalaa tuomalla hankeluetteloon uusia hanketyyppejä. Asetus 268/1999 kumottiin vuonna 2006 uudella asetuksella (Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä, 713/2006), jolloin uusiksi YVA-menettelyä vaativiksi hankkeiksi lisättiin uraanin louhinta, rikastaminen ja käsittely. Tämän jälkeen asetusta muutettiin vuonna 2011⁴ lisäämällä hankeluetteloon tuulivoimalahankkeet sekä hiilidioksidin talteenotto-, kuljettaminen sekä varastointi.

YVA-lainsäädäntö uudistui merkittävästi vuonna 2017, kun uusi laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä astui voimaan 16.5.2017. Lailla pantiin täytäntöön YVA-direktiivin muutos, minkä lisäksi uudistuksen tavoitteena on ollut sujuvoittaa YVA-menettelyä. Uuteen lakiin on lisätty muun muassa mahdollisuus ennakkoneuvottelumenettelyn hyödyntämiseen sekä perusteltua päätelmää ja sen huomioimista lupamenettelyssä

³ Neuvoston direktiivi 97/11/EY YVA-direktiivin muuttamisesta

⁴ Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta (359/2011).

koskevat säännökset. Hankeluettelon päivitystarvetta ei uudistuksen yhteydessä tarkemmin tarkasteltu. Hankeluettelo siirrettiin asetuksen tasolta lain liitteeksi, mutta sen sisältöön tehtiin ainoastaan tekninen, vaarallisen jätteen terminologiaa koskeva muutos.

3.2 YVA-menettelyn soveltaminen

Ympäristövaikutusten arviointimenettely tulee sovellettavaksi joko suoraan hankeluettelon tai yksittäistapauksia koskevan päätöksenteon perusteella.

Arviointimenettelyä sovelletaan YVA-lain 3 §:n 1 momentin mukaisesti hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-menettelyä suoraan edellyttävät hankkeet on lueteltu hankeluettelossa, joka on lain liitteenä 1. Hankeluettelo käsittää 11 toimialalohkoa, jotka ovat: 1) eläinten pito; 2) luonnonvarojen otto ja käsittely; 3) vesistön rakentaminen ja säännöstely; 4) metalliteollisuus; 5) metsäteollisuus; 6) kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus; 7) energian tuotanto; 8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi; 9) liikenne; 10) vesihuolto; 11) jätehuolto sekä 12) 1–11 kohdassa tarkoitettuja hankkeita kooltaan vastaavat hankkeiden muutokset. Kunkin toimialan kohdalla on määritelty ne hanketyypit tai kokorajat, joiden kohdalla YVA-menettely tulee sovellettavaksi.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa tapauskohtaisen tarkastelun perusteella. Lain 3 §:n 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan myös sellaiseen hankkeeseen tai muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioiden, hankeluettelon hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Edelleen saman pykälän 3 momentin mukaan päätettäessä menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on lisäksi otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Nämä tekijät määritellään tarkemmin lain liitteessä 2. Lisäksi YVA-asetuksen 2 §:ssä määritellään tarkemmin luonnonympäristön sietokyvyn arvioinnissa huomioitavat tekijät.

Päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa tekee lain 11 §:n 1 momentin mukaisesti ELY-keskus ja ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hakkeissa pykälän 3 momentin mukaisesti työ- ja elinkeinoministeriö.

4 Direktiivi tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista

4.1 Tausta

YVA-menettelystä on säädetty alkujaan vuonna 1985 annetulla neuvoston direktiivillä tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (85/337/ETY). Alkuperäinen direktiivi myöhemmin tehtyine muutoksineen kodifioitiin yhdeksi direktiiviksi vuonna 2011 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (2011/92/EU, jäljempänä YVA-direktiivi).

YVA-direktiiviä uudistettiin varsin merkittävästi vuonna 2014 annetulla muutosdirektiivillä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/52/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU muuttamisesta). Tämän muutoksen seurauksena myös Suomessa käynnistettiin YVA-lainsäädännön uudistamiseen tähdännyt lainsäädäntötyö (ks. edellä). Vuoden 2014 uudistuksessa direktiivin liitteen I hankeluettelo sekä liitteen II muita hanketyyppejä, jotka tapauskohtaisesti voivat edellyttää YVA-menettelyä, koskeva luettelo säilytettiin kuitenkin ennallaan. Säännöksiä täydennettiin siten, että hankkeesta vastaava on veloitettu tuottamaan viranomaisille uudessa liitteessä II A määritellyt tiedot silloin, kun YVA-menettelyn soveltamisesta päätetään yksittäistapauksessa. Lisäksi yksittäistapauksia koskevassa arvioinnissa voidaan ottaa huomioon esitetyt lieventävät toimenpiteet.

4.2 Arviointimenettelyn soveltaminen

YVA-direktiivin 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti YVA-menettely tulee suoraan sovellettavaksi⁵ direktiivin liitteen I mukaisissa hankkeissa. Liitteessä I on 23 kohtaa, joissa määritellyissä hanketyypeissä edellytetään suoraan direktiivin mukaista arviointia. Suurin osa näistä kohdista pitää sisällään alakohtia, joissa annetaan tarkempia määritelmiä ja kynnsarvoja sovellettavien hanketyyppien osalta. Lisäksi kohdan 24 mukaisesti hankeluettelo kattaa myös kaikki muutokset ja laajennukset liitteessä lueteltuihin hankkeisiin, jos muutos tai laajennus itsessään vastaa liitteessä vahvistettuja raja-arvoja.

Direktiivi sisältää myös tapauskohtaista arviointia koskevan veloitteen. Sen 4 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden tulee määritellä liitteessä

⁵ Jollei kyse ole 2 artiklan 4 kohdan mahdollistamasta poikkeustapauksesta, jossa jäsenvaltio katsoo, ettei direktiivin säännösten soveltaminen kokonaisuudessaan tai osittain tule kyseeseen.

II lueteltujen hankkeiden osalta, sovelletaanko siihen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Liite II pitää sisällään 12 toimialalohkoa, joissa on määritelty tapauskohtaista arviointia edellyttävät hanketyypit. Lisäksi liitteen 13 kohdan mukaan tapauskohtaista arviointia edellytetään myös mainittujen hankkeiden muutoksilta ja laajennuksilta, joista voi olla merkittävää haittaa ympäristölle sekä sellaisilta liitteen I hankkeilta, joiden tarkoituksena on uusien menetelmien testaaminen enintään kahden vuoden ajan.

Tapauskohtainen arviointi voidaan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti toteuttaa tapauskohtaisesti selvittämällä tai b alakohdan mukaisesti jäsenvaltioiden asettamien raja-arvojen tai valintaperusteiden avulla taikka soveltamalla molempia alakohdian a ja b menettelyitä.

Saman artiklan 3 alakohdan mukaisesti tapauskohtaisessa arvioinnissa tulee ottaa huomioon liitteen III arviointiperusteet, joita ovat liitteessä yksityiskohtaisemmin määritellyt 1) hankkeiden ominaisuudet, 2) hankkeiden sijainti ja 3) mahdolliset vaikutukset. Edelleen jäsenvaltiot voivat asettaa raja-arvoja tai valintaperusteita sen määrittämiseksi, milloin hankkeet eivät edellytä tapauskohtaista arviointia. Raja-arvoja tai valintaperusteita voidaan asettaa myös sen määrittämiseksi, milloin hankkeille on joka tapauksessa tehtävä ympäristövaikutusten arviointi ilman tarvetta tapauskohtaiseen arviointiin.

Artiklan 4 kohta velvoittaa toiminnanharjoittajan toimittamaan tapauskohtaista arviointia varten viranomaiselle liitteessä II A yksilöidyt tiedot hankkeesta ja sen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista. Tässä yhteydessä on mahdollista esittää myös lieventäviä, merkittäviä haitallisia vaikutuksia ehkäiseviä, toimia. Artiklan kohdissa 5 ja 6 säädetään toimivaltaisen viranomaisen tehtävistä tapauskohtaisen arvioinnin suorittamisessa.

5 Yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista

5.1 Tausta

Espoon sopimus, eli yleissopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista, koskee nimensä mukaisesti rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia. Sopimus velvoittaa osapuolet arvioimaan tiettyjen hankkeiden ympäristövaikutukset suunnitteluvaiheessa sekä määrää ilmoitus- ja kuulemisvelvollisuudesta sellaisten suurten hankkeiden yhteydessä, joilla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajojen yli ulottuvia haitallisia ympäristövaikutuksia.

Sopimus on alueellisen YK:n Euroopan talouskomission (UNECE) alainen. Se on allekirjoitettu 1991 Espoossa ja astui voimaan 1997. Suomessa sopimus on pantu täytäntöön asetuksella valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arviointia koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta (SopS 67/1997), ja sen velvoitteet on katettu YVA-lainsäädännöllä. Myös Euroopan unioni on sopimuksen osapuoli, ja Euroopan tasolla sopimuksen velvoitteet on toimeenpantu YVA-direktiivillä. Sopimukseen on tehty kaksi muutosta, joista ensimmäinen toisessa osapuolikokouksessa vuonna 2001 (Decision II/14) tehty päätös koskee sopimuksen avaamista myös UNECEn ulkopuolisille valtioille⁶ ja toinen kolmannessa osapuolikokouksessa vuonna tehty (Decision III/7) päätös muun muassa korvaa voimaan tullessaan liitteen I hankeluettelon. Uusi hankeluettelo on tullut voimaan 23.10.2017.

5.2 Arviointimenettelyn soveltaminen

Espoon sopimuksen velvoitteet tulevat sovellettavaksi joko suoraan hankeluettelon perusteella (liite I) tai muiden kuin liitteessä I lueteltujen hankkeiden kohdalla asianosaisten sopimuspuolien näin päättäessä. Lisäksi YVA-direktiivin 7 artikla edellyttää osallistumisoikeuden antamista toisille jäsenvaltiolle näiden niin halutessa.

Sopimuksen 2 artiklan 3 kohta velvoittaa hanketta toteuttavan osapuolen, eli aiheuttajaosapuolen, laatimaan ympäristövaikutusten arvioinnin ennen kuin sellaisen liitteessä I mainitun, todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä haitallisia vaikutuksia aiheuttavan, ehdotetun hankkeen luvasta tai toiminnan aloittamisesta päätetään. Edelleen saman artiklan 4 kohta ja 3 artikla sisältävät ilmoitusvelvollisuutta koskevat säädökset liitteen I hankkeiden osalta. Jos näillä hankkeilla on todennäköisesti valtioiden rajat ylittäviä merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, tulee aiheuttajaosapuolen ilmoittaa siitä kaikille todennäköisille kohdeosapuolille. 2 artiklan 5 kohta mahdollistaa sopimuksen soveltamisen myös muihin kuin liitteen I mukaisiin hankkeisiin, joilla on todennäköisesti merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, mikäli aiheuttaja ja kohdeosapuoli yhdessä näin sopivat.

Sopimuksen liitteenä I olevassa hankeluettelossa määritellään 22 hanketyyppiä ja näitä tarkentavia kynnysarvoja ja tunnusmerkkejä. Lähtökohtaisesti kyse on varsin suuren mittaluokan hankkeista, sillä edellytyksenä sopimuksen soveltamiselle on todennäköisesti merkittävien rajat ylittävien haitallisten vaikutusten aiheutuminen.

⁶ Tämä muutos tuli voimaan 2014, mutta edellyttää vielä 13 valtion hyväksyntää ennen kuin UNECEn ulkopuolisia valtioita voidaan hyväksyä osapuoliksi.

6 Suomen ja Viron välinen YVA-sopimus

Suomella on Viron kanssa kahdenvälinen sopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (SopS 51/2002), joka on toimeenpantu tasavallan presidentin asetuksella Viron kanssa valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn sopimuksen voimaansaattamisesta (435/2002). Sopimuksen tavoitteena on tehostaa kahdenkeskistä yhteistyötä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä varsinkin valtioiden rajat ylittävien vaikutusten osalta. Sopimuksen velvoitteet vastaavat suurimmilta osin Espoon sopimusta.

Sopimuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan sitä sovelletaan sopimuksen liitteen I hankeluettelossa mainittuihin ehdotettuihin hankkeisiin, jotka todennäköisesti aiheuttavat merkittäviä valtioiden rajat ylittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Hankeluettelon kohdassa 7. mainitaan Suomen ja Viron väliset tunnelit ja kohdassa 8. mainitaan suuriläpimittaisten öljy- ja kaasuputkien lisäksi vedenalaiset putket Itämerellä. Muilta osin hankeluettelon hankkeet sisältyvät Espoon sopimuksen ja YVA-direktiivin hankeluetteloihin.

III. KANSALLISEN JA YLIKANSALLISEN SÄÄNTELYN VAATIMUSTEN VERTAILU

7 YVA-lain hankeluettelon, direktiivin I liitteen ja Espoon sopimuksen I liitteen vaatimusten vertailu

YVA-LAKI LIITE 1 HANKELUET- TELO	YVA-DIREKTIIVI FIN	YVA-DIREKTIIVI ENG	ESPOON SOPIMUS Muutettu liite I	HAVAINNOT ⁷ Liite I <i>Huomiot II liitteeseen liittyen</i>
1) eläinten pito:				
kanalat ja sikalat, joissa kasvatetaan yli: a) 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa; b) 3 000 sikaa (paino yli 30 kg/sika); tai c) 900 emakkoa;	17. Kanalat ja sikalat, joissa kasvatetaan yli a) 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa, b) 3 000 sikaa (paino yli 30 kg); tai c) 900 emakkoa.	17. Installations for the intensive rearing of poultry or pigs with more than: (a) 85 000 places for broilers, 60 000 places for hens; (b) 3 000 places for production pigs (over 30 kg); or (c) 900 places for sows.	20. Installations for the intensive rearing of poultry or pigs with more than: - 85 000 places for broilers; - 60 000 places for hens; - 3 000 places for production pigs (over 30 kg); or - 900 places for sows.	Suora vastaavuus. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu kalan tehoiljely ja liitteeseen I kuulumattomat karjan tehokasvatukseen tarkoitetut laitokset.</i>

⁷ YVA-lain hankeluettelo on verrattu ja arvioitu suhteessa direktiivin liitteen I hankeluetteloon. Lisäksi taulukossa mainitaan *kursivilla* kulloiseenkin hanketyyppiin liittyviä toimintoja, jotka on mainittu direktiivin liitteessä II.

2) luonnonvarojen otto ja käsittely:				
<p>a) metallimalmien tai muiden kaivoskivennäisten louhinta, rikastaminen ja käsittely, kun irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa tai avokaivokset, joiden pinta-ala on yli 25 hehtaaria;</p> <p>b) kiven, soran tai hiekan otto, kun louhinta- tai kaivualan pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä vähintään</p>	<p>19. Kivilouhokset ja avokaivokset, joiden pinta-ala on yli 25 hehtaaria, [...]</p>	<p>19. Quarries and open-cast mining where the surface of the site exceeds 25 hectares, [...]</p>	<p>14. Major quarries, mining, on-site extraction and processing of metal ores or coal.</p>	<p>Kansallisesti ja Espoon sopimuksessa on määritelty myös rikastaminen ja käsittely, direktiivissä yleisemmin vain tuotantoalueen koko.</p> <p>Soran ja hiekan otto kansallisia lisäyksiä, direktiivissä ja Espoon sopimuksessa ainoastaan kivilouhokset.</p>

<p>200 000 kiintokuutiometriä vuodessa;</p>				<p>Direktiivissä vain avokai- vosten ja kivilouhosten pinta-ala, kansallisesti myös irrotettavan tai otetta- van aineksen kokonais- määrä/vuosi.</p> <p><i>Maanalainen kaivostoiminta, mi- neraalien otto ruoppaamalla meren- pohjaa ja muut kuin I liitteen kai- vokset on mainittu II liitteessä.</i></p>
<p>c) asbestin louhinta tai laitok- set, jotka käsittelevät ja muun- tavat asbestia tai asbestia sisäl- täviä tuotteita;</p>	<p>5. Asbestin louhinta sekä lai- tokset, joissa käsitellään ja muunnetaan asbestia tai asbes- tia sisältäviä tuotteita, jos niissä tuotetaan: asbestisemen- tistä valmistettuja lopputuo- teita yli 20 000 tonnia vuo- dessa; asbestia kitkapintamate- riaalissa sisältäviä lopputuo- teita yli 50 tonnia vuodessa;</p>	<p>5. Installations for the extrac- tion of asbestos and for the processing and transformation of asbestos and products con- taining asbestos: for asbestos- cement products, with an an- nual production of more than 20 000 tonnes of finished products, for friction material, with an annual production of</p>	<p>5. Installations for the extrac- tion of asbestos and for the processing and transformation of asbestos and products con- taining asbestos: for asbestos- cement products, with an an- nual production of more than 20,000 metric tons finished product; for friction material, with an annual production of more than 50 metric tons fin- ished product; and for other</p>	<p>Kansallisesti kattaa kaiken asbestin louhinnan ja käsit- telyn, direktiivissä ja Es- poon sopimuksessa on as- bestinkäsittelyä koskien ra- jaus lopputuotteen määrän perusteella.</p> <p><i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat hankkeet.</i></p>

HPP ASIANAJOTOIMISTO

15 (95)

	<p> muita tuotteita, joissa käytetään yli 200 tonnia asbestia vuodessa.</p>	<p> more than 50 tonnes of finished products, and for other uses of asbestos, utilisation of more than 200 tonnes per year.</p>	<p> asbestos utilization of more than 200 metric tons per year.</p>	
<p> d) uraanin louhinta, rikastaminen ja käsittely lukuun ottamatta koelouhintaa, koerikastamista ja muuta vastaavaa käsittelyä;</p>	<p> ---</p>	<p> ---</p>	<p> ---</p>	<p> Kansallisesti määritelty hanketyyppi, direktiivissä ja Espoon sopimuksessa ei ole erotettu muusta kaivos-toiminnasta.</p>
<p> e) turvetuotanto, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria;</p>	<p> 19. [...] tai turvetuotanto, kun pinta-ala on yli 150 hehtaaria.</p>	<p> 19. [...] or peat extraction, where the surface of the site exceeds 150 hectares.</p>	<p> ---</p>	<p> Kansallisessa määritelmässä “yhtenäiseksi katsottava tuotatopinta-ala”, direktiivissä ei tätä tarkennusta.</p> <p> <i>Lisäksi direktiivin liitteessä II on mainittu muu turvetuotanto kuin I liitteessä tarkoitettu.</i></p>

<p>f) yli 200 hehtaarin laajuisen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla;</p>	---	---	<p>17. Deforestation of large areas.</p>	<p>Lähtökohtaisesti kansallisesti määritelty hanke-tyyppi. Espoon sopimuksessa ”deforestation of large areas” sisältyy tähän, mutta koskee vain metsää eikä erikseen kokorajoitusta. Kansallisesti määritelty suo- ja kosteikkoluonnon muuttaminen sekä uudistaminen Suomen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla.</p> <p><i>Direktiivin liitteessä II on mainittu mm. metsitys- ja metsähakkuut maankäyttötarkoituksen muuttamiseksi ja luonnontilassa olevien alueiden ottaminen voimaperäiseen maatalouskäyttöön sekä ojitus.</i></p>
--	-----	-----	--	---

HPP ASIANAJOTOIMISTO

17 (95)

g) raakaöljyn tai maakaasun kaupallinen tuotanto;	14. Raakaöljyn ja maakaasun kaupallinen tuotanto, kun raakaöljyn tuotanto ylittää 500 tonnia päivässä ja kaasuntuotanto 500 000 m ³ päivässä.	14. Extraction of petroleum and natural gas for commercial purposes where the amount extracted exceeds 500 tonnes/day in the case of petroleum and 500 000 cubic metres/day in the case of gas.	15. Offshore hydrocarbon production. Extraction of petroleum and natural gas for commercial purposes where the amount extracted exceeds 500 metric tons/day in the case of petroleum and 500 000 cubic metres/day in the case of gas.	Kansallisesti kattaa kaiken raakaöljyn tai maakaasun kaupallisen tuotannon, direktiivissä ja Espoon sopimuksessa tuotantorajat, paitsi Espoon sopimus käsittää kaiken merialueilla tapahtuvan hiilivetyjen tuotannon.
3) vesistön rakentaminen ja säännöstely:				
a) padot ja muut rakenteet, kun padottu tai varastoitu vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä; b) tekoaltaat, kun padottu tai varastoitu uusi vesimäärä tai	15. Padot ja muut laitokset, joilla padotaan tai varastoidaan vettä pysyvästi, kun padottu tai varastoitu uusi vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä.	15. Dams and other installations designed for the holding back or permanent storage of water, where a new or additional amount of water held back or stored exceeds 10 million cubic metres.	11. Large dams and reservoirs.	Kansallisessa määritelmässä määritelty erikseen tekoaltaat ja muut padotetut vesivarastot, direktiivissä ei ole eroteltu tarkoituksen mukaan. Espoon sopimuksen mukainen

vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä;				määritelmä kattaa tekoaltaat, siinä ei kokorajaa. Suora vastaavuus, erot vain terminologiassa. <i>Direktiivin II liitteessä on mainittu muut kuin I liitteen padot ja muut laitokset.</i>
c) vesistön säännöstelyhankkeet, jos vesistön keskivirtaama on yli 20 kuutiometriä sekunnissa ja virtaama- tai vedenkorkeusolosuhteet muuttuvat olennaisesti lähtötilanteeseen nähden;	---	---	---	Kansallisesti määritelty hanketyyppi.
d) veden siirto vesistöalueelta toiselle siirrettävän vesimäärän ylittäessä 3 kuutiometriä sekunnissa;	12. a) Laitokset vesivarojen siirtämiseksi vesistöalueelta toiselle, kun siirron tarkoituksena on ehkäistä mahdollista vedenpuutetta ja siirron määrä	12. (a) Works for the transfer of water resources between river basins where that transfer aims at preventing possible shortages of water and where	18. (a) Works for the transfer of water resources between river basins where this transfer aims at preventing possible shortages of water and where	Kansallisesti koskee kaikkia veden siirtoja vesistöalueelta toiselle. Kansallinen raja 3 kuutiometriä sekunnissa vastaa määränsä

on yli 100 miljoonaa kuutiometriä vuodessa;

b) Kaikissa muissa tapauksissa laitokset vesivarojen siirtämiseksi vesistöalueelta toiselle, kun vesistön, josta vettä otetaan, usean vuoden ajalta laskeutu keskivirtaama on yli 2 000 miljoonaa kuutiometriä vuodessa ja siirretty vesimäärä on yli 5 prosenttia tästä virtaamasta.

Kummassakaan tapauksessa mukaan ei lueta juomaveden siirtoa putkissa.

the amount of water transferred exceeds 100 million cubic metres/year;

(b) In all other cases, works for the transfer of water resources between river basins where the multi-annual average flow of the basin of abstraction exceeds 2 000 million cubic metres/year and where the amount of water transferred exceeds 5 % of that flow.

In both cases transfers of piped drinking water are excluded.

the amount of water transferred exceeds 100 million cubic metres/year; and

(b) In all other cases, works for the transfer of water resources between river basins where the multi-annual average flow of the basin of abstraction exceeds 2 000 million cubic metres/year and where the amount of water transferred exceeds 5 per cent of this flow. In both cases transfers of piped drinking water are excluded.

puolesta suunnilleen sekä direktiivin (ja Espoon sopimuksen) vedenpuutetta koskevaa 12. a-kohtaa sekä vesistöalueen vuositason keskivirtaamaan sekä johdettavaan määrään sidottua b-kohtaa.⁸

Direktiivissä ja Espoon sopimuksessa on rajattu soveltamisalan ulkopuolelle juomaveden siirto putkissa, kansallisesta sääntelystä rajaus puuttuu.

Direktiivin liitteessä II on mainittu veden kaukosiirtoon tarkoitetut johdot.

⁸ YVA-lain hankeluettelon 3 d) kohdan mukainen 3 kuutiometriä sekunnissa vastaa 94 608 000 kuutiometriä vuodessa (60s * 60 min * 24 h * 365 vrk * 3 s) eli noin 100 miljoonaa kuutiometriä. Direktiivin liitteen I 12. b-kohdan mukainen raja vastaa 100 miljoonaa kuutiometriä vuodessa (2 000 miljoonaa * 0,05 = 100 miljoonaa).

e) tulvasuojeluhankkeet, joiden hyötyma on vähintään 1 000 hehtaaria;	---	---	---	Kansallisesti määritelty hanketyyppi. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu tulvasuojeluhankkeet.</i>
4) metalliteollisuus:				
a) valimot tai sulatot, joiden tuotanto on vuodessa vähintään 5 000 tonnia; b) rautatehtaat, terästehtaat, sintraamot, rautalejeerinkien valmistuslaitokset tai pasutuslaitokset;	4. a) Valuraudan ja teräksen alkusulatukseen tarkoitetut laitokset;	4. (a) Integrated works for the initial smelting of cast iron and steel;	4. Major installations for the initial smelting of cast iron and steel [...]	Kansallinen säännös kattaa alkusulattojen lisäksi myös valimot. Kansallisesti määritelty 5 000 tonnin alaraja, jota ei ole direktiivissä. Espoon sopimuksessa määritelmänä ”merkittävä”. Lisäksi kansallista määritelmää on tarkennettu b) kohdassa. <i>Direktiivin liitteessä II mainitaan mm. laitokset, joissa valmistetaan raakarautaa tai terästä, laitokset joissa prosessoidaan rautametalleja,</i>

				<i>rautametallisulatot, metallimalmien pasutus- ja sintrauslaitokset.</i>
c) muita kuin rautametalleja jalostavat metallitehtaat tai pasutuslaitokset;	b) Laitokset, joissa tuotetaan ei-rautaraakametalleja malmista, rikasteista tai sekundaarisista raaka-aineista metallurgisilla, kemiallisilla tai elektrolyttisillä menetelmillä.	(b) Installations for the production of non-ferrous crude metals from ore, concentrates or secondary raw materials by metallurgical, chemical or electrolytic processes.	4. [...] and for the production of nonferrous metals.	Kansallinen säännös kattaa kaikki muita kuin rautametalleja jalostavat metallitehtaat ja pasutuslaitokset. Direktiivin mukaan rajataan metallurgisiin, kemiallisiin ja elektrolyttisiin toimiin. <i>Direktiivin liitteessä II mainitaan laitokset joissa sulatetaan ja myös seostetaan ei-rautametalleja, ei kuitenkaan jalometalleja, mutta mukaan lukien regeneroidut tuotteet (jalostus, sulattovalu ja niin edelleen); metallien ja muovimalmien pintakäsittelylaitokset, joissa käytetään elektrolyysiä tai kemiallista prosessia.</i>

5) metsäteollisuus:				
a) massatehtaat; b) paperi- tai kartonkitehtaat, kun tuotantokapasiteetti on yli 200 tonnia päivässä;	18. Teollisuuslaitokset, joissa tuotetaan a) massaa puusta tai samanlaisista kuituisista materiaaleista; b) paperia ja kartonkia, kun tuotantokapasiteetti on yli 200 tonnia päivässä.	18. Industrial plants for the production of: (a) pulp from timber or similar fibrous materials; (b) paper and board with a production capacity exceeding 200 tonnes per day.	13. Pulp, paper and board manufacturing of 200 air-dried metric tons or more per day. <i>13. Pulp and paper manufacturing of 200 air-dried metric tons or more per day.</i>	Lähes sanatarkka vastavuus. Kansallisesti yleisesti kaikki massatehtaat, direktiivissä tarkentavasti mainittu puu ja kuitumateriaalit. Espoon sopimuksen uudessa liitteessä myös kartonki. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat laitokset.</i>
6) kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus:				

a) raakaöljynjalostamot;	1. Öljynjalostamot (lukuun ottamatta yrityksiä, jotka jalostavat raakaöljystä ainoastaan voiteluaineita) [...].	1. Crude-oil refineries (excluding undertakings manufacturing only lubricants from crude oil) [...].	1. Crude oil refineries (excluding undertakings manufacturing only lubricants from crude oil) [...].	Kansallisesta hankeluettelosta puuttuu voiteluaineita koskeva poikkeus. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu maanpäälliset raakaöljyn, kivihiihlen, maakaasun, malmien ja öljyliuskeen käsitteilyyn tarkoitettut teollisuuslaitokset.</i>
b) laitokset, jotka kaasuttavat tai nesteyttävät öljyliusketta, kivihiiltä tai turvetta vähintään 500 tonnia päivässä;	1. [...] sekä laitokset, jotka kaasuttavat tai nesteyttävät kivihiiltä tai öljyliusketta vähintään 500 tonnia päivässä.	1. [...] and installations for the gasification and liquefaction of 500 tonnes or more of coal or bituminous shale per day.	1. [...] and installations for the gasification and liquefaction of 500 metric tons or more of coal or bituminous shale per day.	Turve on kansallisen tason lisäys.
c) tekokuituja valmistavat tehtaot; d) liuottimia tai liuottimia sisältäviä aineita käyttävät laitokset, joiden liuottimien käyttö on vähintään 1 000 tonnia vuodessa;	6. Kemianteollisuuden laitospöytäkirjat eli laitokset, joissa valmistetaan teollisessa mittakaavassa aineita kemiallisilla muuntoprosesseilla, joissa on useita yksiköitä yhdessä toiminnallisesti toisiinsa liitettyinä ja joissa tuotetaan	6. Integrated chemical installations, i.e. those installations for the manufacture on an industrial scale of substances using chemical conversion processes, in which several units	6. Integrated chemical installations.	Kansallinen määritelmä poikkeaa direktiivistä laajentavasti. Se kattaa useita direktiivin II liitteen hanketyppejä. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu mm. sementtitehtaat, laitokset,</i>

HPP ASIANAJOTOIMISTO

24 (95)

<p>e) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistavat tehtaات;</p> <p>f) mineraalivillaa tai sementtiä valmistavat tehtaات;</p>	<p>a) orgaanisia peruskemikaaleja;</p> <p>b) epäorgaanisia peruskemikaaleja;</p> <p>c) fosfori-, typpi- tai kaliumpohjaisia (yksi- tai moniravinteisia) lannoitteita;</p> <p>d) perusaineita kasvinsuojelutai eliöntorjunta-aineisiin;</p> <p>e) perusaineita farmaseuttisiin tuotteisiin kemiallisella tai biologisella menetelmällä;</p> <p>f) räjähdysaineita.</p>	<p>are juxtaposed and are functionally linked to one another and which are:</p> <p>(a) for the production of basic organic chemicals;</p> <p>(b) for the production of basic inorganic chemicals;</p> <p>(c) for the production of phosphorous-, nitrogen- or potassium-based fertilisers (simple or compound fertilisers);</p> <p>(d) for the production of basic plant health products and of biocides;</p> <p>(e) for the production of basic pharmaceutical products using a chemical or biological process; (f) for the production of explosives.</p>		<p><i>joissa valmistetaan lasia tai lasivil-laa, laitokset, joissa sulatetaan mi-neraaleja ml. mineraalikulitujen valmistus, keraamisten tuotteiden valmistus polttamalla. Lisäksi mainitaan muut kuin liitteessä I mainitut puolivalmisteiden käsittely ja kemikaalien tuotanto, torjunta-aineiden, farmaseuttisten tuotteiden, maalien, lakkojen, elastomeerien ja peroksidien tuotanto, kuitujen tai tekstiilien esikäsitteily, nahan par-keitus.</i></p>
<p>7) energian tuotanto:</p>				

HPP ASIANAJOTOIMISTO

25 (95)

<p>a) kattila- tai voimalaitokset, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia;</p>	<p>2. a) Lämpövoimalaitokset ja muut polttolaitokset, joiden lämmöntuotto on vähintään 300 megawattia;</p>	<p>2. (a) Thermal power stations and other combustion installations with a heat output of 300 megawatts or more;</p>	<p>2. (a) Thermal power stations and other combustion installations with a heat output of 300 megawatts or more, and [...]</p>	<p>Kansallinen määritelmä polttoainetehton mukaan, direktiivin määritelmä lämmöntuoton mukaan. Polttoaineteho on kuitenkin kansallisessa ympäristölainsäädännössä yleisesti käytetty termi ja sen on kansallisesti katsottu tarkoittavan samaa asiaa.</p> <p><i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteessä I mainitut sähkön, höyryn ja kuuman veden teolliset tuotantolaitokset ja vesivoimalaitokset.</i></p>
<p>b) ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit, mukaan lukien näiden laitosten tai reaktoreiden purkaminen tai käytöstä poistaminen, lukuun ottamatta halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotantoon ja</p>	<p>b) Ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit mukaan lukien näiden laitosten tai reaktoreiden purkaminen tai käytöstä poistaminen (lukuun ottamatta halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotan-</p>	<p>(b) Nuclear power stations and other nuclear reactors including the dismantling or decommissioning of such power stations or reactors (1) (except research installations for the production and conversion of</p>	<p>2. (a) [...] (b) Nuclear power stations and other nuclear reactors, including the dismantling or decommissioning of such power stations or reactors 1/ (except research installations for the production and conversion of fissionable and</p>	<p>Sanatarkka vastaavuus</p>

<p>konversioon tarkoitettuja tutkimuslaitoksia, joiden suurin jatkuva lämpöteho ei ylitä yhtä kilowattia; ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit lakkaavat olemasta tällaisia laitoksia, kun kaikki ydinpolttoaine ja muut radioaktiivisesti saastuneet elementit on pysyvästi poistettu laitosalueelta;</p>	<p>toon ja konversioon tarkoitettuja tutkimuslaitoksia, joiden suurin jatkuva lämpöteho ei ylitä yhtä kilowattia).</p> <p>(1)Ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit lakkaavat olemasta tällaisia laitoksia, kun kaikki ydinpolttoaine ja muut radioaktiivisesti saastuneet elementit on pysyvästi poistettu laitosalueelta.</p>	<p>fissionable and fertile materials, whose maximum power does not exceed 1 kilowatt continuous thermal load).</p> <p>(1) Nuclear power stations and other nuclear reactors cease to be such an installation when all nuclear fuel and other radioactively contaminated elements have been removed permanently from the installation site.</p>	<p>fertile materials, whose maximum power does not exceed 1 kilowatt continuous thermal load).</p> <p>1/ For the purposes of this Convention, nuclear power stations and other nuclear reactors cease to be such an installation when all nuclear fuel and other radioactively contaminated elements have been removed permanently from the installation site.</p>	
<p>c) laitokset, joissa jälleenkäsitellään säteilytettyä ydinpolttoainetta;</p> <p>d) laitokset, jotka on suunniteltu</p> <ul style="list-style-type: none">- ydinpolttoaineen tuottamiseen ja isotooppiirikastamiseen,	<p>3. a) Laitokset, joissa jälleenkäsitellään säteilytettyä ydinpolttoainetta;</p> <p>b) Laitokset, jotka on suunniteltu</p> <ul style="list-style-type: none">i) ydinpolttoaineen tuottamiseen tai isotooppiirikastamiseen,	<p>3. (a) Installations for the reprocessing of irradiated nuclear fuel;</p> <p>(b) Installations designed:</p> <ul style="list-style-type: none">(i) for the production or enrichment of nuclear fuel;	<p>3. (a) Installations for the reprocessing of irradiated nuclear fuel; (b) Installations designed:</p> <ul style="list-style-type: none">- For the production or enrichment of nuclear fuel;	<p>Sanatarkka vastaavuus.</p> <p><i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut radioaktiivisten jätteen käsittely- ja varastointilaitokset kuin liitteessä I mainitut laitokset.</i></p>

HPP ASIANAJOTOIMISTO

27 (95)

<ul style="list-style-type: none">- säteilytetyn ydinpolttoaineen tai runsasaktiivisen jätteen käsittelyyn,- säteilytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen,- ainoastaan radioaktiivisen jätteen loppusijoittamiseen tai- ainoastaan säteilytettyjen ydinpolttoaineiden tai radioaktiivisen jätteen varastointiin muualla kuin tuotantopaikassa (suunniteltu pidemmäksi ajaksi kuin 10 vuodeksi);	<ul style="list-style-type: none">ii) säteilytetyn ydinpolttoaineen tai runsasaktiivisen jätteen käsittelyyn,iii) säteilytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen,iv) ainoastaan radioaktiivisen jätteen loppusijoittamiseen,v) ainoastaan säteilytettyjen ydinpolttoaineiden tai radioaktiivisen jätteen varastointiin muualla kuin tuotantopaikassa (suunniteltu pidemmäksi ajaksi kuin 10 vuodeksi).	<ul style="list-style-type: none">(ii) for the processing of irradiated nuclear fuel or high-level radioactive waste;(iii) for the final disposal of irradiated nuclear fuel;(iv) solely for the final disposal of radioactive waste;(v) solely for the storage (planned for more than 10 years) of irradiated nuclear fuels or radioactive waste in a different site than the production site.	<ul style="list-style-type: none">- For the processing of irradiated nuclear fuel or high-level radioactive waste;- For the final disposal of irradiated nuclear fuel;- Solely for the final disposal of radioactive waste; or- Solely for the storage (planned for more than 10 years) of irradiated nuclear fuels or radioactive waste in a different site than the production site.	
<p>e) tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia;</p>			<p>22. Major installations for the harnessing of wind power for energy production (wind farms).</p>	<p>Perustuu Espoon sopimukseen, jonka ”major installations” kuitenkin jättää koon avoimeksi.</p> <p><i>Direktiivin liitteessä II on mainittu tuulivoimalat.</i></p>

8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi:				
a) öljyn tai muiden nesteiden kuin veden ja jäteveden kaukokuljettamiseen tarkoitetut runkoputket; b) kaasuputket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä;	16. Putket, joiden halkaisija on yli 800 mm ja pituus yli 40 km ja jotka on tarkoitettu a) kaasun, öljyn ja kemikaalien siirtoihin;	16. Pipelines with a diameter of more than 800 mm and a length of more than 40 km: (a) for the transport of gas, oil, chemicals;	8. Large-diameter pipelines for the transport of oil, gas or chemicals.	Kansallisessa määritelmässä käytetään "runkoputken" määritelmää öljyn ja muiden nesteiden osalta, direktiivissä rajattu koon mukaan. Direktiivissä ainoastaan kemikaalit, kansallisesti "muut nesteet paitsi vesi ja jätevesi". Kaasuputkien osalta sanatarkka vastaavuus. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat öljy- ja kaasuputkistot.</i>
c) vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä;	20. Jännitteeltään vähintään 220 kV:n ja pituudeltaan yli 15	20. Construction of overhead electrical power lines with a voltage of 220 kV or more and a length of more than 15 km.	21. Construction of overhead electrical power lines with a voltage of 220 kV or more and a length of more than 15 km.	Sanatarkka vastaavuus. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittama sähkön siirto ilmakaapeleilla.</i>

HPP ASIANAJOTOIMISTO

29 (95)

	km:n mittaisten maanpäällisten voimajohtojen rakentaminen.			
d) öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastot, joissa näiden aineiden varastosäiliöiden tilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä;	21. Raakaöljyn, petrokemian tuotteiden tai muiden kemikaalien varastot, joiden kapasiteetti on vähintään 200 000 tonnia.	21. Installations for storage of petroleum, petrochemical, or chemical products with a capacity of 200 000 tonnes or more.	16. Major storage facilities for petroleum, petrochemical and chemical products.	Kansallinen raja matalampi kuin direktiivin mukainen. Raja määritelty kansallisesti tilavuutena ja direktiivissä tonneina. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu fossiilisten polttoaineiden, maakaasun tai palavien kaasujen varastointi maan päällä; öljyn sekä muiden petrokemiallisten tuotteiden ja muiden kemiallisten tuotteiden varastointirakenteet.</i>
e) laitokset, jotka on tarkoitettu hiilidioksidivirtojen talteenottoon geologista varastointia varten tämän hanke-luettelon soveltamisalaan kuuluvista laitoksista tai muut laitokset, joissa talteen otetun	23. Direktiivin 2009/31/EY mukaiset laitokset, jotka on tarkoitettu hiilidioksidivirtojen talteenottoon geologista varastointia varten tämän liitteen soveltamisalaan kuuluvista lai-	23. Installations for the capture of CO2 streams for the purposes of geological storage pursuant to Directive 2009/31/EC from installations covered by this Annex,	---	Sanatarkka vastaavuus. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat laitokset.</i>

HPP ASIANAJOTOIMISTO

30 (95)

hiilidioksidin kokonaismäärä on vähintään 1,5 megatonnia vuodessa;	toksista tai joissa talteen otetun hiilidioksidin kokonaismäärä on vähintään 1,5 megatonnia vuodessa.	or where the total yearly capture of CO ₂ is 1,5 megatonnes or more.		
f) hiilidioksidin kuljettamiseksi talteenottolaitoksilta varastointipaikoille tarvittavat putket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä, mukaan luettuina niihin liittyvät paineenkorotusasemat;	16. Putket, joiden halkaisija on yli 800 mm ja pituus yli 40 km ja jotka on tarkoitettu [...] b) hiilidioksidivirtojen siirtoihin geologista varastointia varten, mukaan luettuina niihin liittyvät paineenkorotusasemat.	16. Pipelines with a diameter of more than 800 mm and a length of more than 40 km: [...] (b) for the transport of carbon dioxide (CO ₂) streams for the purposes of geological storage, including associated booster stations.	---	Sanatarkka vastaavuus. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat putket.</i>
g) hiilidioksidini geologinen varastointi lukuun ottamatta tutkimus-, kehittämis- ja tes-	22. Hiilidioksidin geologisesta varastoinnista 23 päivänä huhtikuuta 2009 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston	22. Storage sites pursuant to Directive 2009/31/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009	---	Sanatarkka vastaavuus.

taustoimintaa, jossa varastoidun hiilidioksidin kokonaismäärä on alle 100 000 tonnia;	direktiivissä 2009/31/EY (1) tarkoitetut varastointipaikat.	on the geological storage of carbon dioxide (1).		
9) liikenne:				
a) moottoriteiden tai moottoriliikenneteiden rakentaminen;	7. [...] b) Moottoriteiden ja moottoriliikenneteiden (3) rakentaminen; (3) 'Moottoriliikennetiellä' tarkoitetaan tässä direktiivissä 15 päivänä marraskuuta 1975 tehdystä Euroopan sopimuksessa liikenteen kansainvälisistä pääväylistä käytettyä määritelmää.	7. [...] (b) Construction of motorways and express roads (3); (3) For the purposes of this Directive, 'express road' means a road which complies with the definition in the European Agreement on Main International Traffic Arteries of 15 November 1975.	7. (a) Construction of motorways, express roads 2/ [...] 2/ For the purposes of this Convention: - "Motorway" means a road specially designed and built for motor traffic, which does not serve properties bordering on it, and which: (a) Is provided, except at special points or temporarily, with separate carriageways for the two directions of traffic, separated from each other by a dividing strip not intended for traffic or, exceptionally, by other means; (b) Does not cross at level with any road, railway or tramway track, or footpath; and (c) Is specially signposted as a motorway. - "Express road" means a road reserved	Sanatarkka vastaavuus. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat tiet.</i>

			for motor traffic accessible only from interchanges or controlled junctions and on which, in particular, stopping and parking are prohibited on the running carriageway(s).	
b) neli- tai useampikaistaisen, vähintään 10 kilometrin pituisen yhtäjaksoisen uuden tien rakentaminen; c) tien uudelleenlinjaus tai leventäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä;	7. [...] c) Vähintään nelikaistaisen uuden tien rakentamisen tai kaksikaistaisen tai sitä kapeamman tien uudelleenlinjaus ja/tai leventäminen siten, että tiestä tulee vähintään nelikaistainen, jos tällainen yhtäjaksoinen uusi tie tai uudelleenlinjattu ja/tai levennetty tien osa on vähintään 10 kilometrin pituinen.	7. [...] (c) Construction of a new road of four or more lanes, or realignment and/or widening of an existing road of two lanes or less so as to provide four or more lanes, where such new road or realigned and/or widened section of road would be 10 km or more in a continuous length.	7. [...] (b) Construction of a new road of four or more lanes, or realignment and/or widening of an existing road of two lanes or less so as to provide four or more lanes, where such new road, or realigned and/or widened section of road, would be 10 km or more in a continuous length.	Sanatarkka vastaavuus.
d) kaukoliikenteen rautateiden rakentaminen; e) lentokenttien rakentaminen, kun pääkiitorata on vähintään 2 100 metriä pitkä;	7. a) Kaukoliikenteen rautateiden sekä lentokenttien (2) rakentaminen, kun pääkiitorata on vähintään 2 100 metriä pitkä;	7. (a) Construction of lines for long-distance railway traffic and of airports (2) with a basic runway length of 2 100 m or more;	7. (a) Construction of [...] and lines for long-distance railway traffic and of airports 3/ with a basic runway length of 2,100 metres or more;	Sanatarkka vastaavuus. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat rautatiet ja asemat / laitteet sekä lentokentät.</i>

HPP ASIANAJOTOIMISTO

33 (95)

	(2) 'Lentokentällä' tarkoitetaan tässä direktiivissä vuodelta 1944 olevan kansainvälisen siviili-ilmailuliiton perustamisesta tehdyn Chicagon yleissopimuksen mukaista määritelmää lentokentistä (liite 14).		(3) For the purposes of this Convention, "airport" means an airport which complies with the definition in the 1944 Chicago Convention setting up the International Civil Aviation Organization (annex 14).	
f) pääosin kauppamerenkulun käyttöön rakennettavat meriväylät, satamat, lastaus- tai purkulaiturit yli 1 350 tonnin aluksille;	8. [...] b) Kauppasatamat, rannassa kiinni olevat lastaus ja purkulaiturit ja ulkosatamat (lukuun ottamatta lauttalaitureita), joihin pääsevät yli 1 350 tonnin alukset.	8. [...] (b) Trading ports, piers for loading and unloading connected to land and outside ports (excluding ferry piers) which can take vessels of over 1 350 tonnes.	9. Trading ports and also inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1,350 tonnes.	Kansallisesti mainittu meriväylät, ulkosataman määritelmä puuttuu. Käytännössä määritelmät vastaavat. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat satamat sekä satamalaiteet.</i>
g) yli 1 350 tonnin aluksille rakennettavat kanavat, alusliikenteen sisävesiväylät tai satamat;	8. a) Sisävesiväylät ja sisävesiliikenteen satamat suuremmille kuin 1 350 tonnin aluksille;	8. (a) Inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1 350 tonnes;	9. Trading ports and also inland waterways and ports for inland-waterway traffic which permit the passage of vessels of over 1,350 tonnes.	Kansallisesti mainittu erikseen kanavat. Käytännössä määritelmät vastaavat. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat väylät sekä kanavointihankkeet.</i>

HPP ASIANAJOTOIMISTO

34 (95)

10) vesihuolto:				
a) pohjaveden otto tai teko-pohjaveden muodostaminen, jos sen vuotuinen määrä on vähintään 3 miljoonaa kuutiometriä;	11. Pohjaveden ottamot tai teko-pohjaveden muodostamisjärjestelmät, jos vettä otetaan tai muodostetaan vähintään 10 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.	11. Groundwater abstraction or artificial groundwater recharge schemes where the annual volume of water abstracted or recharged is equivalent to or exceeds 10 million cubic metres.	12. Groundwater abstraction activities or artificial groundwater recharge schemes where the annual volume of water to be abstracted or recharged amounts to 10 million cubic metres or more.	Kansallinen raja on matalampi 3 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, direktiivin ja Espoon sopimuksen mukainen 10 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat pohjaveden ottamot tai teko-pohjaveden muodostaminen.</i>
b) suuret raakavesi- tai jätevesitunnelit	---	---	---	Kansallinen hanketyyppi <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu veden kaukosirtoon tarkoitetut johdot.</i>
c) yli 100 000 asukasvastineluville mitoitettut jätevesien käsittelylaitokset;	13. Jätevedenpuhdistamot, joiden kapasiteetti on yli 150 000 asukasvastinelukua, siten kuin on määritetty yhdyskuntajätevesien käsittelystä 21 päivänä toukokuuta 1991 annetun	13. Waste water treatment plants with a capacity exceeding 150 000 population equivalent as defined in point 6 of Article 2 of Council Directive 91/271/EEC of 21 May 1991	19. Waste-water treatment plants with a capacity exceeding 150 000 population equivalent.	Kansallinen raja matalampi, mitoituksen asukasvastineluku 100 000, direktiivin ja Espoon sopimuksen mukaan 150 000.

HPP ASIANAJOTOIMISTO

35 (95)

	neuvoston direktiivin 91/271/ETY (4) 2 artiklan 6 kohdassa.	concerning urban waste-water treatment (4).		<i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat laitokset.</i>
11) jätehuolto:				
a) vaarallisen jätteen käsittelylaitokset, joihin vaarallista jätettä otetaan poltettavaksi, käsiteltäväksi fysikaalis-kemiallisesti tai sijoitettavaksi kaatopaikalle, sekä sellaiset biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 5 000 tonnin vuotuiselle vaarallisen jätteen määrälle;	9. Ongelmajätteiden käsittelylaitokset, joissa jätteet poltetaan, käsitellään kemiallisesti, siten kuin on määritelty jätteistä 19 päivänä marraskuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY (3) liitteessä I, otsakkeen D9 alla, tai sijoitetaan kaatopaikalle, siten kuin mainitun direktiivin 3 artiklan 2 alakohdassa on määritelty.	9. Waste disposal installations for the incineration, chemical treatment as defined in Annex I to Directive 2008/98/EC of the European Parliament and of the Council of 19 November 2008 on waste (3) under heading D9, or landfill of hazardous waste, as defined in point 2 of Article 3 of that Directive.	10. (a) Waste-disposal installations for the incineration, chemical treatment or landfill of toxic and dangerous wastes;	Biologiset käsittelylaitokset kansallinen lisäys. <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu muut kuin liitteen I tarkoittamat laitokset.</i>
b) muiden jätteiden kuin vaarallisen jätteen polttolaitokset tai fysikaalis-kemialliset käsittelylaitokset, joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa, sekä	10. Muut kuin ongelmajätteiden käsittelylaitokset, joissa jätteet poltetaan tai käsitellään kemiallisesti, kuten on määritelty direktiivin 2008/98/EY liitteessä I, otsakkeen D9 alla,	10. Waste disposal installations for the incineration or chemical treatment as defined in Annex I to Directive 2008/98/EC under heading D9 of non-hazardous waste	(b) Waste-disposal installations for the incineration or chemical treatment of non-	Biologiset käsittelylaitokset kansallinen lisäys.

biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;	ja joiden kapasiteetti on yli 100 tonnia päivässä.	with a capacity exceeding 100 tonnes per day.	hazardous waste with a capacity exceeding 100 metric tons per day.	
c) yhdyskuntajätteiden tai -lietteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;	---	---	---	Kansallinen hanketyyppi <i>Direktiivin liitteessä II on mainittu lietteen läjitysalueet ja romuraudan varastointi, ml. romuantot.</i>

HPP ASIANAJOTOIMISTO

37 (95)

d) muiden kuin a tai c alakohdassa tarkoitettujen jätteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;	---	---	---	Kansallinen hanketyyppi
12) 1–11 kohdassa tarkoitettuja hankkeita kooltaan vastaavat hankkeiden muutokset.	24. Kaikki muutokset tai laajennukset tässä liitteessä lueteltuihin hankkeisiin, jos muutos tai laajennus itsessään vastaa tässä liitteessä mahdollisesti vahvistettuja raja-arvoja.	24. Any change to or extension of projects listed in this Annex where such a change or extension in itself meets the thresholds, if any, set out in this Annex.	---	Suora vastaavuus

IV. YVA-LAIN HANKELUETTELOON PÄIVITTÄMISTARPEEN TARKASTELU

Tässä luvussa tarkastellaan voimassa olevan YVA-lain hankeluettelon mukaisten hanketyyppien päivittämistarvetta. Tarkastelussa painotetaan niitä hanketyyppejä, joiden osalta kansallinen sääntely poikkeaa direktiivistä. Lisäksi painotetaan hanketyyppejä, joiden osalta voimassa olevan lainsäädännön soveltaminen on osoittautunut käytännössä hankalaksi.

Tarkastelussa tuodaan oikeudellisen arvioinnin lisäksi esiin sidosryhmiltä saatuja kannanottoja ja näkökantoja voimassa olevan hankeluettelon muutostarpeista.

8 Eläinten pito

Hankeluettelon 1 kohta kuuluu seuraavasti:

”1) eläinten pito:

kanalat ja sikalat, joissa kasvatetaan yli:

a) 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa;

b) 3 000 sikaa (paino yli 30 kg/sika); tai

c) 900 emakkoa;”

Eläinten pitoa koskevien hankkeiden YVA-menettelyitä tuli vuosina 2000–2016 vireille yhteensä seitsemän. Vireille tulleista YVA-menettelyistä viisi tuli vireille Varsinais-Suomen ja kaksi Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksessa.⁹ YVA-menettelyistä kolme tuli vireille hankeluettelon alakohdan a) perusteella, kahdessa hankkeessa menettely perustui b) alakohdtaan, yksi hanke koski sekä alakohdan a) että b) mukaista toimintaa ja yhdessä hankkeessa menettely perustui sekä b) että c) alakohtiin. Näiden lisäksi vuosina 2000–2016 tuli vireille viisi olemassa olevan toiminnan laajennushanketta koskevaa YVA-menettelyä.

Eläinten pitoa koskevan säännöksen nojalla YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevia päätöksiä tehtiin vuosina 2006–2015

⁹ YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

yhteensä 27 kappaletta¹⁰, joista neljässä päätöksessä edellytettiin YVA-menettelyä. Lisäksi eläinsuojia koskevien hankkeiden muutoksia tehtiin 12 kappaletta, joista yhdessä edellytettiin YVA-menettelyä.

Turkistarhausta koskevia YVA-menettelyitä on vuosina 2000–2016 tullut vireille kaksi kappaletta YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevan päätöksen perusteella. Lisäksi turkistarhausta koskevia yksittäistapauspäätöksiä on tehty viisi, joista neljä koski toiminnan laajentamista. Näistä yhdessä laajentamista ja yhdessä uutta hanketta koskevassa päätöksessä edellytettiin YVA-menettelyä.

Kalankasvatusta koskevia YVA-menettelyitä on 2000–2016 tullut vireille yksi. Lisäksi on annettu kaksi YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevaa päätöstä, joissa ei ole edellytetty YVA-menettelyä.

Eläinten pitoa koskeva säännös on tuotu hankeluetteloon vuoden 1999 YVA-asetuksella (268/1999). Säännöksen perusteluissa todetaan vain hanketyypin olevan uusi ja sille asetettujen raja-arvojen olevan direktiivin mukaisia.¹¹

Eläinten pidon ympäristövaikutukset liittyvät erityisesti lantaan ja sen mahdollisiin vesistövaikutuksiin sekä hajuhaittoihin. Säännös itsessään on varsin yksiselitteinen ja direktiivin mukainen, mutta sen perusteella YVA-menettely tulee suoraan sovellettavaksi ainoastaan kanaloita ja sikaloita koskevissa hankkeissa. Sen sijaan vaikutuksiltaan pitkälti vastaaviin saman kokoluokan nautakarjatiloi- tai turkistarhausta koskeviin hankkeisiin sitä ei sovelleta. Myös kokonaiseläinmäärältään suuret, mutta useamman eläinlajin hankkeet, jäävät säännöksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Eläinten pitoa koskevia päätöksiä YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on edellä selostetusti tehty varsin paljon. Yksittäistapauksia koskevaa arviointia on yhtenäistetty suosittamalla ympäristöhallinnon lannan vastaavuuslaskentaperiaatteista laatiman ohjeen käyttöä.¹² Tästä huolimatta ELY-keskusten asiantuntijoilta tähän selvitykseen liittyen saaduissa kommentteissa ehdotetaan, että hankeluetteloa tulisi laajentaa koskemaan turkiseläinten, lehmien ja nautojen pitoa.¹³

¹⁰ Näissä myös nautakarjatiloi- ja sikaloita.

¹¹ Asetuksen perustelumuistio, ympäristöministeriö, 19.2.1999.

¹² Ympäristöhallinnon kotieläintalouden ympäristöohjeen (Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2010) mukaan: ”Eri eläinlajien ja määrien yhteen laskemisessa voidaan tällöin soveltaa samoja periaatteita kuin arvioitaessa ympäristönluvanvaraisuutta ja toimivaltaista lupaviranomaista” (s. 36).

¹³ Eläinten pitoa koskevan kohdan osalta päädyttiin aikataulusyistä siihen, että sidosryhmien kommentteja muutosehdotuksiin tullaan tarvittaessa pyytämään YM:n toimesta.

Lisäksi ELY-keskusten asiantuntijoiden kommenteissa tuodaan esiin, että eläinsuojia koskevia hankkeita muutetaan suunnitteluvaiheessa YVA-menettelyn välttämiseksi. Tämä tulee ilmi siitä, että YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksissa koskevia päätöksiä tulee ratkaistavaksi useita kertoja samoista hankkeista pienin muutoksin.

ELY-keskusten asiantuntijoiden kommenteissa ehdotetaan, että hanke-luettelon YVA-raja voitaisiin määrittää perustuen ympäristönsuojelulain (527/2014, jäljempänä myös ”YSL”) eläinyksikkökertoimiin.¹⁴ Kommen-teissa tuodaan esiin myös se, että eläinlajien keskinäinen vertailu on välillä ongelmallista, erityisesti kun samaan aikaa esitetään lisättävän tiettyä toi-mintaa ja kompensaaiona vähennettävän toista. Tähän liittyvistä vertailu-kriteereistä olisi tarpeen saada selkeä ohjeistus.

ELY-keskusten asiantuntijoiden näkemysten mukaan kalankasvatuksen lisäämistä hankeluetteloon tulisi harkita, sillä tämä lisäisi toiminnanharjoit-tajien yhdenmukaista kohtelua ja oikeusvarmuutta. Kommenteissa tode-taan, että kalankasvatusta koskevia hankkeita on jatkuvasti esillä. Tällä hetkellä niitä koskeva YVA-menettelyn soveltamistarpeen arviointi teh-dään vertailemalla niistä aiheutuvia ravinnepäästöjä suhteessa jäteveden-puhdistamoiden sikaloiden ravinnekuormitukseen. Asiantuntijan näke-myksen mukaan ELY-keskusten soveltamiskäytäntö on tältä osin vaihdel-lut. Edellä esitetyn perusteella ELY-keskusten asiantuntijoiden kommen-teissa katsotaan, että hankeluetteloon tulisi lisätä kalankasvatustilasto, jossa kalojen vuotuinen lisäkasvu on x tonnia¹⁵.

Johtopäätöksenä edellä esitetystä selvityksestä voidaan todeta, että eläin-tenpitoa koskevan hankeluettelon kohdan laajentamista koskemaan vai-kutuksiltaan pitkälti vastaavia nautakarja- ja turkistarhahankkeita tulisi harkita. Tämä vähentäisi tarvetta yksittäistapauspäätöksille ja olisi myös toiminnanharjoittajien yhdenmukaisen kohtelun ja tähän liittyvän oikeus-varmuuden kannalta perusteltua.

Eläintenpitoa koskevaa ympäristölupasääntelyä on esitetty uudistettavan siten, että merkittävä osa nykyisin luvanvaraisista hankkeista siirrettäisiin uuteen ilmoitusmenettelyyn.¹⁶ Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdo-tetaan, että ilmoitusmenettelyyn siirrettäisiin YSL liitteen I taulukon 2

¹⁴ Kommenteissa todetaan, että ympäristönsuojelulain mukaisilla eläinyksikkökertoimilla laskettaessa 3 000 lihasikaa vastaisi 16 667 siitosnaarasminikkiä tai 7 317 siitosnaarakettua pentuineen sekä 278 lypsylehmää. Lannan kokonaisfosforipitoisuudeltaan nämä eläinmäärät vastasivat turkiseläimillä yli 46 000 kg PTOT/a ja lypsylehmillä 3 500 kg PTOT/a, kun esimerkiksi sian lietalannan kokonaisfosforimäärä 3 000 lihasialle on alle 6 000 kg PTOT/a tai 85 000 broilerista syntyvän lantamäärän alle 5 000 kg PTOT/a (VN:n asetus 1250/2014, liitteet 1 ja 2).

¹⁵ Sopivan suuruusluokan on arvioitu asettuvan 1000–2000 tonnin tienoille.

¹⁶ Asiaa koskeva HE luonnos on ollut lausunnoilla syyskuussa 2017.

kohdan 11 alakohdissa a, c ja d tarkoitettu eläinsuoja¹⁷ lukuun ottamatta eläinmäärältään vähintään 400 lypsylehmän, 800 lihanaudan ja 1 000 emolehmän eläinsuoja tai muu eläinsuoja, jonka yhteen laskettu eläinyksikkömäärä liitteen 3 eläinyksikkökertoimilla laskettuna on vähintään 4 000. YVA-menettelyä edellyttävät hankkeet vaatisivat kuitenkin edelleen ympäristöluvan. YVA-hankeluettelon mukaiset kokorajat ovat eläinyksikkökertoimina ilmaistuna sioille 3 000¹⁸, emakoille 2 340¹⁹, kanapojille 2 550²⁰ ja kanoille 4 200²¹. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että YVA-menettelyn tarpeen vuoksi osa ilmoitusmenettelyn piiriin ehdotetuista toiminnoista edellyttäisi kuitenkin ympäristölupaa.

Riippumatta siitä, tullaanko säännöstä muuttamaan nykyisestä, hallituksen esityksessä on perusteltua ottaa kantaa eri eläinlajeja koskeviin laskenta-periaatteisiin ja yksittäistapauksia koskevaan YVA-menettelyn soveltamistarpeen arviointiin. Lainsäädännön yhdenmukaisuuden vuoksi on perusteltua, että eri eläinlajien ja määrien yhteen laskemisessa sovelletaan samoja periaatteita kuin arvioitaessa ympäristönluvanvaraisuutta ja toimivaltaista lupaviranomaista. Lisäksi tulisi harkita jatkoselvitystä siitä, edellytetäänkö muissa jäsenvaltioissa YVA-menettelyä suoraan hankeluettelon perusteella myös muiden eläinlajien tapauksessa.

Hankeluettelon 1 kohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta. Hankeluettelon laajentamista koskemaan ympäristövaikutuksiltaan vastaaventyypisiä toimintoja selkeyttäisi soveltamisalaa nykyisestä. Muiden jäsenvaltioiden sääntelyn selvittämistä tulisi harkita.

¹⁷ YSL liite I, taulukko II a) Eläinsuoja, joka on tarkoitettu vähintään 50 lypsylehmälle, 100 lihanaudalle, 130 emolehmälle, 60 hevoselle tai ponille, 250 uuhelle tai vuohelle, 100 täysikasvuiselle emakolle, 250 lihasialle, 4 000 munituskanalle tai 10 000 broilerille, c) Muun kuin a) tai b) kohdassa mainitun eläinlajin eläinsuoja tai turkistarha, jonka eläinyksikkömäärä liitteen 3 taulukon 1 eläinyksikkökertoimilla laskettuna on vähintään 250 ja d) Eläinsuojan tai turkistarhan, jossa on useampia a) tai b) kohdassa taikka liitteessä 3 mainittuja tuotantoeläimiä ja joka ei ole suoraan luvanvarainen a tai b kohdassa mainitun tuotantoeläimen eläinmäärän perusteella, luvanvaraisuus määräytyy liitteen 3 eläinyksikkökertoimilla laskettavien eläinyksikkömäärien perusteella. Tällöin kaikkien tuotantoeläinten eläinyksikkömäärät lasketaan yhteen ja niiden summaa verrataan suurimman eläinyksikkömäärän saaneen tuotantoeläimen eläinyksikkömääräksi muunnettuun luvanvaraisuuden rajaan, jonka ylittyessä toiminta on luvanvarainen. Eläinyksikkömääräksi muunnettu luvanvaraisuuden raja a) tai b) kohdan tarkoittamalle tuotantoeläimelle saadaan kertomalla a) tai b) kohdassa eläinmääränä ilmoitettu luvanvaraisuuden raja liitteen 3 eläinyksikkökertoimella. Lupa-rajaa laskettaessa ei huomioida tilan muita eläimiä, jos niiden yhteenlaskettu eläinyksikkömäärä liitteen 3 eläinyksikkökertoimilla laskettuna on enintään 10.

¹⁸ YSL liite 3, eläinyksikkökerroin lihasialle on 1.

¹⁹ YSL liite 3, eläinyksikkökerroin emakolle porsaineen on 2,6.

²⁰ YSL liite 3, eläinyksikkökerroin broilereille on 0,03.

²¹ YSL liite 3, eläinyksikkökerroin munituskanoille on 0,07.

9 Luonnonvarojen otto ja käsittely

Luonnonvarojen ottoa ja käsittelyä koskevia YVA-menettelyitä on vuosina 2000–2016 tullut vireille yhteensä 124 kappaletta. Tätä hanketyyppeä koskevien vireille tulleiden YVA-menettelyjen määrä kasvoi selvästi vuosina 2008 (15 kpl) ja 2009 (25 kpl), mutta esimerkiksi vuonna 2016 vireille tulleita YVA-menettelyitä oli vain 2. Eniten YVA-menettelyitä tuli vireille Uudenmaan ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksissa.²²

Vuosina 2010–2016 YVA-menettelyitä tuli vireille yhteensä 38 hankkeen yhteydessä. Vireille tulleista YVA-menettelyistä 12 tuli vireille hankeluettelon 2 kohdan alakohdan a) perusteella ja 16 alakohdan b) perusteella. Uraanin louhintaa ja käsittelyä koskevan alakohdan d) perusteella YVA-menettely tuli vireille kahdessa tapauksessa ja turvetuotantoa koskevan alakohdan e) perusteella YVA-menettely tuli vireille kuudessa hankkeessa. Lisäksi yhdessä hankkeessa YVA-menettely tuli vireille sekä alakohdan a) että d) perusteella ja yhden hankkeen kohdalla menettelyn vireille tulo perustui sekä a) että b) alakohtaan. Lisäksi kahdessa kaivostoimintaa koskevassa tapauksessa YVA-menettely käynnistyi hankkeen muutoksen perusteella. Tarkasteltuna ajanjaksona hankeluettelon alakohtien c), f) tai g) perusteella YVA-menettelyitä ei tullut vireille ainuttakaan.

Kaikkien vuosina 2010–2016 Uudenmaan ELY-keskuksessa vireille tulleiden YVA-menettelyjen (yhdeksän kappaletta) perusteena oli b) alakohta, eli kiven, soran tai hiekan otto, kun taas Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksessa YVA-menettelyt (kahdeksan kappaletta) tulivat vireille lähinnä metallimalmien tai muiden kaivoskivennäisten louhintaan ja käsittelyyn tai turvetuotantoon liittyvien hankkeiden yhteydessä ja perustuivat näin ollen pääasiassa hankeluettelon a) ja e) alakohtiin.

Kaivostoimintaan liittyvissä hankkeissa YVA-menettelyä on sovellettu vuosina 2000–2016 yhteensä 42 hankkeessa. Osassa kaivostoiminnan hankkeista on ollut kyse hankkeen muutoksesta.

Yksittäistapauksissa tehtävän päätöksenteon perusteella YVA-menettelyä on edellytetty suhteellisen harvoin. Kaivostoimintaa koskevia yksittäistapauspäätöksiä tehtiin vuosina 2006–2015 kuusi kappaletta, joista yhdessäkään YVA-menettelyä ei vaadittu. Sen sijaan kiven, soran ja hiekan ottoa koskevia päätöksiä tehtiin vuosina 2006–2015 yhteensä 48 kappaletta ja näistä 15 päätöksessä YVA-menettely vaadittiin. Turvetuotantohank-

²² YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

keissa YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevia päätöksiä on samana ajanjaksona tehty 12, joista viidessä päädyttiin YVA-menettelyn soveltamiseen.

9.1 Kaivostoiminta ja maa-ainesten otto

Hankeluettelon 2 kohdan a) ja b) alakohdat kuuluvat seuraavasti:

”a) metallimalmien tai muiden kaivoskivennäisten louhinta, rikastaminen ja käsittely, kun irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa tai avokaivokset, joiden pinta-ala on yli 25 hehtaaria;

b) kiven, soran tai hiekan otto, kun louhinta- tai kaivualan pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa;”

Kaivostoiminta on kuulunut jo vuoden 1994 YVA-asetuksen (792/1994) mukaiseen hankeluetteloon. YVA-menettelyä edellytettiin sen nojalla suurimittaiselta metallimalmien ja muiden kaivoskivennäisten louhinnalta, rikastamiselta ja käsittelyltä (5 §:n 8 kohta). Asetuksen perustelumuiustiossa²³ viitataan YVA-direktiiviin ja Espoon sopimukseen sekä todetaan, ettei yhden kokorajan soveltaminen ole tarkoituksenmukaista eri kaivostyyppien ja malmien ympäristövaikutusten erojen vuoksi ja tästä syystä on valittu termi *suurimittainen*.

Vuoden 1999 YVA-asetuksella säännös muutettiin nykyisin voimassa olevaan muotoon, eli siihen lisättiin kokorajat sekä kiven, soran ja hiekan otto omaksi alakohdaksi. Kokorajoista säätäminen oli ympäristövaliokunnan mietinnön mukaan tarpeen soveltamiseen liittyvien tulkintaongelmien vuoksi.²⁴ Asetuksen perustelumuiustion mukaan suurimittaista kaivostoimintaa kuvaava ainesmäärä 550 000 tonnia vuodessa vastaisi laskennallisesti keskimäärin kiven louhinnalle esitettävää raja-arvoa 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa. Pinta-alaan perustuva 25 hehtaarin raja-arvo perustuu direktiiviin. Kiven, soran ja hiekan otton osalta todetaan, että laaja-alaisella otolla voi olla merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, jotka ovat verrattavissa kalliion louhinnan ja murskauksen ympäristövaikutuksiin.

Kaivostoimintaa koskeva YVA-menettelyn soveltamiskynnys on direktiivissä sidottu ainoastaan avokaivosten pinta-alaan. Kansallinen sääntely on tältä osin tiukempaa, sillä hankeluettelo määrittelee lisäksi otettavan aineksen määrän vuositasolla. Kansallisesti sääntely koskee siis sekä avokaivoksia että muita suuria kaivoksia. Kaivoshankkeiden ympäristövaikutukset

²³ PM. Ehdotus ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (468/94) nojalla annettaviksi asetuksiksi. YM 22.8.1994.

²⁴ YmVM 8/1998 vp, s. 2.

eroavat suuresti toisistaan riippuen muun muassa sijainnista ja louhittavasta malmista.²⁵ Esimerkiksi metallikaivokset, joista louhittavissa kivissä on runsaasti sulfideja, aiheuttavat herkästi happamoitumista. Suuren kokuokan kaivosten vaikutukset on siis katsottu Suomessa YVA-rajan ylittäviksi riippumatta siitä, onko kyse avokaivoksesta.

ELY-keskusten asiantuntijoilta saaduissa kommenteissa on tuotu esiin, että a)-kohta on tulkinnanvarainen silloin kun rikastaminen ei tapahdu louhinnan välittömässä läheisyydessä. Direktiivi ei edellytä YVA-menettelyä rikastamiseen ja käsittelyyn liittyen, mutta Espoon sopimus edellyttää YVA-menettelyä *kaivoksen yhteydessä* tapahtuvalta rikastamiselta ja käsittelyltä. Säännöstä selkeyttäisi tämän maininnan lisääminen. Toisaalta on huomattava, että liitännäishankkeet voivat kuitenkin kuulua YVA-menettelyn piiriin myös silloin, jos niiden katsotaan kuuluvan YVA-menettelyn kohteena olevaan hankekokonaisuuteen. Komission ohjeistuksen²⁶ mukaan liitännäishankkeiden kuulumista YVA-menettelyn piiriin tulisi arvioida ”*centre of gravity*” -testin avulla. Siinä tulee arvioida, ovatko liitännäiset hankkeet tai toimet YVA-menettelyn kohteena olevan hankkeen kannalta arvioiden joko *keskeisiä* tai siihen *suoraan liittyviä*. Mikäli näin on, kuuluvat nämä toimet tai liitännäishankkeet hankekokonaisuuteen ja näin ollen myös YVA-menettelyn piiriin.

Kaivosteollisuudelta saatujen kommenttien²⁷ perustella YVA-hankeluettelon mukaiset tonni- ja hehtaerarajat koetaan hankaliksi ja turhiksi erityisesti olemassa olevien kaivosten laajentamishankkeissa osalta. Muutettaessa olemassa olevia, yleensä varsin suuren mittaluokan toimintoja, itse muutos ei useinkaan ympäristövaikutusten osalta ole merkittävä. Näissä tilanteissa YVA-menettely koetaan sidosryhmissäkin turhaksi. Kaivosteollisuus esittää, että hankeluettelon mukaista pinta-alaa ja erityisesti tonnimäärää nostettaisiin huomattavasti. Olemassa olevan toiminnan osalta voitaisiin arvioida muutosta esimerkiksi suhteessa muutettavan toiminnan kokoon. Lisäksi kaivosteollisuus katsoo, että vanhojen ja toiminnassa olevien hankkeiden osalta 25 hehtaarin rajaa ei joka tapauksessa tulisi soveltaa.

Kaivosteollisuuden esitys olemassa oleviin hankkeisiin sovellettavista erilisistä soveltamiskriteereistä on direktiivin vaatimukset ja kansallisen hankeluettelon systematiikka huomioiden hankalasti toteutettavissa, sillä han-

²⁵ Ympäristövaikutusten arviointimenettely kaivoshankkeissa, TEM oppaat ja muut julkaisut, 3/2015. S. 15.

²⁶ Commission Note, Subject: Interpretation line suggested by the Commission as regards the application of Directive 85/337/EEC to associated/ancillary works. <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Note%20-%20Interpretation%20of%20Directive%2085-337-EEC.pdf>

²⁷ Teknologiateollisuus ry:n toimittamat kommentit.

keluettelon mukaan YVA-menettelyä edellytetään myös hankkeiden muutoksiin ja laajennuksiin liittyen silloin, kun muutos *itsessään* vastaa kooltaan hankeluettelon hankkeita.²⁸ Sen sijaan direktiivi mahdollistaa ehdotuksen mukaisen tonnirajasta luopumisen.

Hankeluettelon 2 a) alakohta ylittää direktiivin vaatimustason. Ei oikeudellista muutostarvetta, mutta kansallisesti määritellystä tonnirajasta luopumista tai kohdan yhdenmukaistamista direktiivin kanssa on mahdollista harkita. Rikastamista ja käsittelyä koskien kohtaan voidaan lisätä rajaava täsmennys ”kaivoksen yhteydessä”, toisaalta myös muulla tapahtuva käsittely saattaa kuitenkin hankkokonaisuuteen kuulumisen vuoksi edellyttää YVA-menettelyä.

Soran ja hiekan ottoa koskevan sääntelyn osalta hankeluettelo ylittää direktiivin vaatimustason. Direktiivin mukaan YVA-menettelyä edellytetään suoraan ainoastaan kivenlouhimoilta, joiden pinta-ala ylittää 25 hehtaaria. Soran ja hiekan otto sekä niitä koskevat ottorajat ovat kansallisia lisäyksiä. Ympäristöministeriön oppaan mukaan kansallinen säännös koskee maalla tapahtuvan ottotoiminnan lisäksi myös merihiekan ottoa, muttei rakentamisen yhteydessä tehtävää ottotoimintaa eikä maanalaista rakentamista.²⁹

Soran, hiekan- ja kiviaineksenottoa koskien on toiminnanharjoittajien³⁰ suunnalta esitetty näkemyksenä, että ottomääriä koskeva raja-arvo on liian tiukka ja johtaa YVA-menettelyihin myös sellaisissa tilanteissa, joissa ympäristövaikutukset eivät ole lain tarkoittamalla tavalla merkittäviä. Lisäksi toiminnanharjoittajien edustajien mukaan ympäristövaikutukset painottuvat erityisesti otto-alueen perustamiseen ja avaamiseen, eikä esimerkiksi kiviaineksen oton syventäminen (louhittavan aineksen määrän kasvattaminen) enää lisää louhinnan ympäristövaikutuksia. Toiminnan harjoittajien edustajan mukaan louhittavan aineksen määrän rajaaminen johtaa tällä hetkellä siihen, ettei ottoalueita käytetä hyödyksi kokonaan YVA-menettelyn rajan ylittymisen vuoksi vaan perustetaan uusi alue. Perustamiseen liittyvien ympäristövaikutusten vuoksi olisi parempi hyödyntää olemassa olevat ottoalueet loppuun.

ELY-keskusten asiantuntijoiden kommentteissa katsotaan, että hiekan-, ja soranottoa koskeva kohta tulee säilyttää hankeluettelossa. Direktiivin mukainen pinta-alaraja on tärkeä säilyttää, mutta ottomäärän poistamista olisi

²⁸ Kommenttien perusteella vaikuttaa siltä, että toiminnanharjoittajien kesken on epätietoisuutta hankkeen laajennusten ja hankeluettelon soveltamisesta. YVA-menettelyä ei vaadita suoraan hankeluettelon perusteella siinä tapauksessa, että direktiivin määrittämä kokoraja (tässä tapauksessa 25 ha tai 500 000 tonnia) ylittyy, vaan siinä tapauksessa jos muutos itsessään ylittää kyseessä olevan kokorajan. Yksittäistapauksissa voidaan YVA-menettelyä tällöinkin toki edellyttää.

²⁹ Maa-ainesten kestävä käyttö, Opas maa-ainesten ottamisen sääntelyä ja järjestämistä varten. Ympäristöhallinnon ohjeita 1/2009. s. 22.

³⁰ INFRA ry.

mahdollista selvittää.³¹ Tällöin on kuitenkin tärkeä selvittää, miten tämä vaikuttaa päätöksentekoon yksittäistapauksessa ja johtaako se lisääntyneeseen hankkeiden pilkkomiseen. ELY-keskusten asiantuntijoiden kommenteissa on tuotu esiin, että tämä on yleisimpiä hanketyyppejä, joissa hankkeita pilkotaan YVA-menettelyn välttämiseksi. Joka tapauksessa hankeluettelossa tai hallituksen esityksen perusteluissa tulee selkeästi linjata, ettei b)-kohta tarkoita rakentamisen yhteydessä tehtävää maanrakennustoimintaa eikä maanalaista rakentamista.

Hankeluettelon 2 b) alakohta ylittää direktiivin vaatimustason. Ei oikeudellista muutostarvetta, mutta ottomäärää koskevasta raja-arvosta luopumista on mahdollista harkita.

9.2 Asbestin louhinta ja laitosmainen käsittely

Hankeluettelon 2 kohdan c) alakohta kuuluu seuraavasti:

”c) asbestin louhinta tai laitokset, jotka käsittelevät ja muuntavat asbestia tai asbestia sisältäviä tuotteita;”

Asbestia koskeva säännös on tuotu hankeluetteloön jo vuoden 1994 YVA-asetuksessa (5 §:n 4 kohta). Asetuksen perustelumuis- tion mukaan asbestin louhinta tai teollista käsittelyä ei harjoiteta Suomessa. Se tuli kuitenkin lisätä kansalliseen hankeluetteloön Espoon sopimuksen ja direktiivin hankeluetteloön kuuluvana. Tilanne ei ole tältä osin muuttunut³².

Hankeluettelon 2 c) alakohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.

9.3 Uraanin louhinta, rikastaminen ja käsittely

Hankeluettelon 2 kohdan d) alakohta kuuluu seuraavasti:

”d) uraanin louhinta, rikastaminen ja käsittely lukuun ottamatta koelouhintaa, koerikastamista ja muuta vastaavaa käsittelyä;”

Hanketyyppi lisättiin asetukseen vuonna 2006. Tätä ennen uraanin osalta sovellettiin kaivostoimintaa koskevaa rajausta. Asetuksen perustelumuis- tion mukaan kohta lisättiin, jotta kaivos- ja rikastustoimintaan, jonka tarkoituksena on uraanin tuottaminen, sovellettaisiin aina arviointimenet- telyä kaivos- ja rikastamishankkeille 2 kohdan a) alakohdassa asetetuista kokorajoista riip- pumatta. Perustelujen mukaan 2 a) alakohta koskee suurimittaista kaivos- toimintaa, jota pienemmästäkin uranikaivoksesta saattaa aiheutua laissa

³¹ Kommenteissa on kuitenkin myös tuotu esiin vaikutusten pysyvä luonne ja se, että ottomäärällä on tästä syystä merkitystä.

³² Tosin asbesti on nykyisin kiellettyä koko EU-alueella.

tarkoitettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia. Arviointimenettelyä sovellettaisiin kaivoslain (503/1965) nojalla myönnettävään kaivosoikeuteen perustuvaan kaivoshankkeeseen, mutta ei sen sijaan valtausvaiheen tutkimustyöhön liittyvään koelouhintaan, koerikastamiseen ja muuhun vastaavaan käsittelyyn. Uudistuksessa rajattiin koetoiminta hankelutetun ulkopuolelle, sillä sitä pidettiin pienimuotoisena toimintana.

Koetoiminnan jättäminen säännöksen ulkopuolelle herätti keskustelua ja ympäristövaliokunnan lausunnossa todettiin tältä osin asian edellyttävän tarkempaa selvittämistä³³. Asian selvittämiseksi ympäristöministeriö teetti vuonna 2007 säteilyturvakeskuksella ja Geologian tutkimuskeskuksella selvityksen uraanimalmin koelouhinnan ja rikastuksen ympäristövaikutuksista.³⁴ Selvityksen johtopäätöksenä todetaan, että uranikaivostoimintaa edeltävän koelouhinnan laajuus voi vaihdella merkittävästi ja louhintamäärät nousta suuriksi, ennen kuin voidaan tehdä johtopäätöksiä hankkeen jatkosta. Selvityksessä esitetään, että YVA-menettelyä tulisi soveltaa suoraan hankkeisiin, joissa ennen kaivospiirin muodostamista tehtävän uraanimalmin koelouhinnan kokonaislouhinta ylittää 30 000 tonnia.

Louhinnan lisäksi uraanimalmin rikastamisesta aiheutuu ympäristövaikutuksia. Rikastuksesta syntyy rikastushiekkaa, joka on pysyvästi radioaktiivista jätettä ja joka edellyttää aina erityistoimia radioaktiivisten aineiden leviämisen estämiseksi ympäristöön. Selvityksen mukaan mahdolliset ympäristövaikutukset voivat olla lain tarkoittamalla tavalla merkittäviä, jos radioaktiivisia tai muita haitta-aineita pääsee leviämään ympäristöön. Tämä riski ei riipu siitä, kuinka paljon malmia valtausalueella on rikastettu. Tästä syystä selvityksessä esitetään, että sellainen uraanimalmin koelouhinta, johon liittyy uraanin kemiallinen rikastus louhintapaikalla tai rikastushiekan palauttaminen louhintapaikalle, jos rikastus on tehty jossakin muualla, edellyttää aina YVA-menettelyä riippumatta rikastettavasta uraanimalmin määrästä.

Hankelutetun muutostarvetta ja edellä kuvattua muutosehdotusta on tarkasteltu vuonna 2012 SYKEn tekemässä koetoiminnan sosiaalisia vaikutuksia käsittelevässä selvityksessä.³⁵ Tarkastelun tarve tuotiin esiin Säteilyturvakeskuksen ja GTK:n selvityksestä annetuista lausunnoissa. SYKEn selvityksen johtopäätöksissä todetaan, että uraaniin yhdistyy kansalaisten mielessä usein voimakkaita käsityksiä siihen liittyvistä vaaroista jo

³³ YmVM 3/2006 vp, s. 3.

³⁴ Uraanimalmin koelouhinnan ja -rikastuksen ympäristövaikutukset (URAKKA). Säteilyturvakeskuksen ja Geologian tutkimuskeskuksen projektiryhmän loppuraportti ympäristöministeriölle. 23.1.2007.

³⁵ Suomen ympäristökeskus. Ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) soveltaminen uraanimalmin koelouhintaan ja -rikastukseen sosiaalisten vaikutusten näkökulmasta. 18.12.2012.

uraanimalmin etsintävaiheessa. Käsitukset eivät ole riippuvaisia kulloisenkin hankkeen arvioitavissa olevista konkreettisista ympäristövaikutuksista. Tällä perusteella SYKE katsoo, että kokorajan asettaminen YVA-menettelyä vaativille uraanimalmin koelouhinta- ja rikastushankkeille ei ole mahdollista pelkästään hankkeiden ihmisille aiheuttamien kokemuksellisten vaikutusten perusteella.

Kyseessä on kansallinen hanketyyppi. Direktiivi tai Espoon sopimus eivät näin ollen aseta vaatimuksia säännöksen sisällölle. Edellä esitettyjen selvitysten perusteella koetoimintaa koskeva rajauksen muuttamiselle vaikuttaa olevan perusteita. Koetoimintaa koskeva rajausta voitaisiin muuttaa siten, että YVA-menettelyä edellytettäisiin sellaisissa hankkeissa, joissa ennen kaivospiirin muodostamista tehtävän uraanimalmin kokonaislouhintamäärä ylittää 30 000 tonnia. Lisäksi koerikastamista koskeva poikkeus jätettäisiin pois. Säännös voitaisiin muotoilla esimerkiksi seuraavasti:

”d) uraanin louhinta, rikastaminen ja käsittely;

[e] uraanin koelouhinta ja siihen liittyvää käsittely kokonaislouhintamäärän ylittäessä 30 000 tonnia;

[f] uraanin koelouhinta aina, kun siihen liittyy kemiallinen rikastus louhintapaikalla tai rikastushiekan palauttaminen louhintapaikalle, jos rikastus on tehty jossakin muualla;”

Hankeluettelon 2 d alakohta on kansallisella tasolla määritelty hanketyyppi, ei oikeudellista muutostarvetta. Koetoimintaa koskevan rajauksen muuttamista voidaan harkita.

9.4 Turvetuotanto

Hankeluettelon 2 kohdan e) alakohta kuuluu seuraavasti:

e) turvetuotanto, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria;

Turvetuotanto lisättiin hankeluetteloon vuoden 1999 asetuksessa. Asetuksen perustelumuiotiossa todetaan hanketyypin vastaavan direktiivin (97/11/EY) hankeluettelo. Direktiivin muotoilu on ”[...] turvetuotanto, kun pinta-ala on yli 150 hehtaaria.” Kansalliseen hankeluetteloon lisättiin määritelmä ”yhtenäiseksi katsottava”. Lisäyksellä on pyritty täsmentämään rajausta siten, että YVA-menettely ei tule sovellettavaksi erillisiin hankkeisiin, jotka kuitenkin maantieteellisesti sijaitsevat lähialueilla. Tämä

käy ilmi ympäristövaliokunnan mietinnöstä³⁶, jossa todetaan ”*Saadun selvityksen mukaan tämän kohdan osalta on epäselvää, katsotaanko lähistöllä sijaitsevat erilliset turvetuotantohankkeet yhtenäiseksi alueeksi. Ongelmallisena pidetään myös sitä, että suon hankinnan yhteydessä turvetuottajan hallintaan tullut tuotantoon soveltuva maa-alue saattaa johtaa arviointimenettelyyn.*”.

Säännös poikkeaa tältä osin direktiivistä. Direktiivi edellyttää YVA-menetelyä suoraan hankeluettelon perusteella, kun yksittäisen hankkeen tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria. Kansallisen lisäyksen merkitys jää toisaalta vähäiseksi, sillä direktiivin raja koskee erillisiä hankkeita ja tuotantoaluetta. Lähekkäin sijaitsevia erillisiä hankkeita ei näin ollen tulisi katsoa yhdeksi hankkeeksi, mikäli kyse ei ole direktiivin vastaisesta hankkeiden keinotekoisesta pilkkomisesta.

Hankeluettelon 2 e alakohdan sanamuoto ei vastaa direktiiviä. Toisaalta soveltamisen osalta sanamuodoilla ei merkittävästi eroa. Lisäyksen ”yhtenäiseksi katsottava” poistaminen yhdenmukaistaisi säännöksen direktiivin hankeluettelon kanssa.

9.5 Metsä-, suo ja kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen

Hankeluettelon 2 kohdan f) alakohta kuuluu seuraavasti:

f) yli 200 hehtaarin laajuisen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisjituksia tai kuituvattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla;

Hanketyyppi sisältyy jo vuoden 1994 YVA-asetukseen. Asetuksen perustelumuistiossa todetaan hanketyypin sisältyvän Espoon sopimuksen hankeluettelon eli kyse on hankeluettelon ”deforestation” kohdasta. Säännöksen mukainen 200 ha pinta-ala perustuu Metsähallituksen asetusehdotuksesta antamaan lausuntoon. Espoon sopimus ei määritä pinta-alaa. Myös uudistaminen Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla on kansallinen täsmennys säännökseen.

Asetuksen perustelumuistion mukaan ojituksen ja turvetuotantoalueiden sisällyttäminen säännökseen perustuu tämän mittaluokan hankkeen fosforipäästöihin, joiden arvioidaan vastaavan suuren yhdyskunnan jäteve-

³⁶ YmVM 8/1998 vp.

sien käsittelylaitoksen fosforikuormitusta. Lisäksi viitataan ojitus- ja turvetuotantoalueiden ympäristövaikutusten osalta vaikutuksiin vesistöihin, luonnon monimuotoisuuteen, yhdyskuntarakenteeseen ja maisemaan.

Suo- ja kosteikkoluonnon pysyväisluonteisen muuttamisen osalta perustelumuistiossa viitataan monitahoisiin ja merkittäviin ympäristövaikutuksiin, joita ei pystytä käsittelemään kattavasti vesioikeudellisessa lupaprosessissa. Lisäksi todetaan, että YVA-menettely tukee vesioikeudellista lupamenettelyä ja takaa riittävät selvitykset.

Säännöstä on tietävästi sovellettu ainoastaan kerran metsäojitushankkeeseen 1990-luvulla eikä niukasti hankerajan alittavia tapauksia ole tiedossa.³⁷ Käytäntö on osoittanut, ettei Suomessa toteuteta näin laajoja metsähakkuita, ojituksia tai muita määritelmän mukaisia hankkeita. Kyseeseen voisivat nykyisin tulla lähinnä suuret pellonraivaushankkeet, joita niitäkin on harvassa. Soveltamiskäytäntö on osoittanut, ettei Suomen olosuhteissa metsää suuressa mittakaavassa uudisteta tänne luontaisesti kuulumattomilla lajeilla.

Metsän pysyvää poistamista tai muuttamista (*“deforestation”*) lukuunottamatta säännös ylittää direktiivin ja Espoon sopimuksen hankeluetteloiden vaatimustason. Lisäksi säännös on osittain päällekkäinen turvetuotantoa koskevan 2 e) kohdan kanssa. Säännöstä voitaisiin yksinkertaistaa siten, että se rajattaisiin koskemaan ainoastaan Espoon sopimuksen mukaista metsäluonnon pysyväisluonteista muuttamista. Tätä voi pitää perusteltuna säännöksen soveltamisesta saadut kokemukset huomioiden – eli se, ettei säännös käytännössä tule sovellettavaksi. Lisäksi on huomattava, että vuonna 1994 säädöstä annettaessa se määritettiin laajaksi myös siitä syystä, että sen tuli kattaa merkittävät turvetuotantohankkeet, joka on merkittävin suo- ja kosteikkoluontoa pysyvästi muuttava hanketyyppi. Turvetuotantohankkeiden lisääminen hankeluetteloön poisti tämän tarpeen. Säännöksen rajaaminen Espoon sopimuksen edellytyksiä vastaavaksi ei estä YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa niissä mahdollisissa tilanteissa, joissa laajojen suo- tai kosteikkoalueiden muuttaminen tulisi kyseeseen.

Kuten edellä on selostettu, Espoon sopimuksessa ei rajata hanketyyppejä koon mukaan. Hankeluettelon kokoraja ja sen suuruusluokka on ajoittain

³⁷ Jukka Matinvesi: Arvio YVA-asetuksen hankeluettelon ajantasaisuudesta, 1.12.2012.

noussut keskusteluun. Lisäksi on puhuttu siitä, tulisiko merkittävät hakkuut tuoda YVA-menettelyn piiriin.³⁸ Termin ”deforestation” voidaan kuitenkin katsoa viittaavan pysyväisluonteiseen muuttamiseen.

Mikäli säännös halutaan uudistaa soveltamiskäytäntöä ja Espoon sopimuksen velvoitteita vastaavaksi, voitaisiin se muotoilla esimerkiksi seuraavasti:

f) yli 200 hehtaarin laajuisen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsäluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen poistamalla puusto pysyvästi;

Hankeluettelon 2 f) alakohta ylittää direktiivin ja Espoon sopimuksen vaatimustason. Säännöstä voitaisiin selkeyttää rajaamalla se koskemaan Espoon sopimuksen mukaisia ”deforestation” hankkeita.

9.6 Raakaöljyn tai maakaasun kaupallinen tuotanto

Hankeluettelon 2 kohdan g) alakohta kuuluu seuraavasti:

g) raakaöljyn tai maakaasun kaupallinen tuotanto;

Vuoden 1994 asetuksen hankeluetteloon otettiin Espoon sopimuksen hankeluettelon perusteella ”merellä tapahtuva hiilivedyn tuotanto”. Vuoden 1999 asetuksessa hanketyyppi muutettiin nykyiseen, direktiiviä vastaavaan muotoonsa, tosin ilman direktiivin mukaista kokorajaa. Asetuksen perustelumuihistiassa todettiin tältä osin, ettei hanketyyppi ole Suomessa todennäköinen, joten kokorajalle ei ole tarvetta. Tämä analyysi pitää edelleen paikkansa.

Hankeluettelon 2 g) alakohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.

10 Vesistön rakentaminen ja säännöstely

Vesistön rakentamista ja säännöstelyä koskevia YVA-menettelyitä on viime vuosina tullut vireille hyvin vähän. Vuosina 2000–2016 tätä hanketyyppiä koskevia YVA-menettelyitä tuli vireille yhteensä neljä kappaletta, joista viimeisin vuonna 2008. Näistä kaksi on kuulunut e) alakohdan tulvasuojeluhankkeisiin, yksi ollut b) ja c) alakohtien mukainen tekoallas ja

³⁸ Ismo Pölönen: Ympäristövaikutusten arviointimenettely. Tutkimus YVA-menettelyn oikeudellisesta asemasta ja kehittämistarpeista ympäristöllisen vaikuttavuuden näkökulmasta. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja A-sarja N:o 280. 2007. s. 265-271.

säännöstelyhanke ja yksi koskenut syväväylän siirtoa. Vesistön rakentamista ja säännöstelyä koskevat hankkeet ovatkin kuuluneet harvinaisimpiin YVA-menettelyn hanketyyppeihin.³⁹

Lähes kaikki tämän hanketyypin hankkeisiin liittyneet yksittäistapauksia koskevat YVA-päätökset vuosilta 2006–2015 (seitsemän kappaletta) ovat koskeneet vesistöön rakentamista tai vesistön muokkausta. Yhdessäkään näistä päätöksistä ei vaadittu YVA-menettelyä.

10.1 Padot, tekoaltaat ja säännöstely

Hankeluettelon 3 kohdan a), b), c) ja d) alakohdat kuuluvat seuraavasti:

”a) padot ja muut rakenteet, kun padottu tai varastoitu vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä;

b) tekoaltaat, kun padottu tai varastoitu uusi vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä;

c) vesistön säännöstelyhankkeet, jos vesistön keskivirtaama on yli 20 kuutiometriä sekunnissa ja virtaama- tai vedenkorkeusolosuhteet muuttuvat olennaisesti lähtötilanteeseen nähden;

d) veden siirto vesistöalueelta toiselle siirrettävän vesimäärän ylittäessä 3 kuutiometriä sekunnissa; ”

Padot, tekoaltaat ja säännöstely ovat sisältyneet hankeluetteloon jo vuoden 1994 asetuksessa, jonka perustelumuiistiossa todetaan Espoon sopimuksen mukaista hanketyyppejä ”suuret padot ja tekoaltaat” tarkennettavan Suomen oloihin sopivaksi. Säännös koski patoturvallisuuslain (413/83) mukaisia patoja, yli 10 km² laajuisia tekoaltaita ja vesistön säännöstelyhankkeita, jos vesistön keskivirtaama on yli 20 m³/s ja virtaama ja vedenkorkeusolosuhteet muuttuvat olennaisesti lähtötilanteeseen nähden.

Vuoden 1999 asetuksessa säännös päivitettiin vastaamaan direktiivin muotoilua. Perustelumuiistion mukaan asetuksen mukainen kuutiometreinä sekunnissa vastaa laskennallisesti direktiivin mukaista kuutiometri määrää vuodessa. Vuoden 1999 asetuksen muotoilu vastaa b), c) ja d) alakohtien osalta lähes täysin voimassa olevaa säännöstä. Säännöksen a) alakohdassa viitattiin kuitenkin patoturvallisuuslakiin. Tämä viittaus korvattiin vuoden 2011 asetusmuutoksella direktiivin mukaisella 10 miljoonan

³⁹ YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

m³ kokorajalla. Asetuksen perustelumuiston⁴⁰ mukaan uuden patoturvallisuuslain (494/2009) mukainen luokitus ei sovellu YVA-menettelyn soveltamisalan määrittelyyn.

Voimassa olevan hankeluettelon alakohdat a) ja b) vastaavat direktiivin vaatimuksia, eikä niiden muuttaminen ole tarpeen.

Direktiivi ei edellytä c) alakohdan mukaisten säännöstelyhankkeiden sisällyttämistä hankeluetteloon, vaan kyseessä on kansallisesti määritelty hanketyyppi. Näissä hankkeissa kyse on säännöstelystä, jonka avulla pyritään hallitsemaan tulva- ja kuivuustilanteita sekä samalla optimoimaan vesivoiman tuotantoa. Hämeen ELY-keskuksen, joka on erikoistunut vesistöarakentamishankkeisiin, asiantuntijoilta saatujen kommenttien perusteella säännöstelyhankkeet kannattaa jatkossakin pitää omana kohtanaan hankeluettelossa.

Hankeluettelon d) alakohdan veden siirtoja koskeva kansallinen määritelmä on direktiivin määritelmää laajempi. Direktiivin mukaan soveltamisalaan kuuluvat *laitokset* vesivarojen siirtämiseksi vesistöalueelta toiselle kun kansallinen säännös koskee kaikkea veden siirtoa. ELY-keskuksen asiantuntijan mukaan tämän voi tulkita tarkoittavan, että esimerkiksi vesiuoman siirto tai veden virtauksen muu muutos vesistöalueelta toiselle on kansallisen säädöksen mukaista, mutta direktiivi ei koske tällaisia tapauksia. Lisäksi direktiivissä rajataan soveltamisalan ulkopuolelle juomaveden siirto putkissa, ja säännöksestä puuttuu direktiivin erottelu vedenpuutteen ehkäisemisen vuoksi toteutettaviin hankkeisiin ja muihin hankkeisiin. ELY-keskuksen asiantuntijalta saatujen tietojen mukaan tämän mittaluokan hankkeita on Suomessa hyvin vähän. Mahdollisia uusia säännöksen soveltamisalaan kuuluvia hankkeita voivat olla jätevesien siirrot vesistöalueelta toiselle puhdistamista varten. ELY-keskuksen asiantuntijan näemyksen mukaan säännöksen muuttamiselle ei ole tarvetta, mutta säännöksen selvyiden vuoksi ja sen yhdenmukaistamiseksi direktiivin kanssa sen ulkopuolelle voidaan rajata juomaveden siirto putkissa.

Hankeluettelon 3 a) ja b) alakohdat vastaavat direktiiviä ja c) alakohta on kansallinen hanketyyppi. Näiden osalta ei ole katsottu olevan muutostarvetta. Selvyiden vuoksi d) alakohtaa voidaan tämentää direktiivin mukaan siten, ettei se koske juomaveden siirtoa putkissa.

⁴⁰ Ympäristöministeriön muistio, Ehdotus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:n muuttamisesta, 11.4.2011.

10.2 Tulvasuojelu

Hankeluettelon 3 kohdan e) kohta kuuluu seuraavasti:

”e) tulvasuojeluhankkeet, joiden hyötyala on vähintään 1 000 hehtaaria;”

Säännös lisättiin vuoden 1999 asetukseen. Asetuksen perustelumuihistiossa todetaan ainoastaan, että lisäyksessä on kyse uudesta hanketyypistä.

Kyseessä on kansallisesti määritelty hanketyyppi, joita koskevia YVA-menettelyitä on tähän mennessä ollut vain kaksi. Hämeen ELY-keskuksen asiantuntijalta saatujen kommenttien mukaan tulvasuojeluhankkeet ovat tärkeitä sekä peltojen kuivatustilanteiden että vesienhoidon kannalta. Näissä hankkeissa hyötyala koskee sitä viljelyalaa, jonka viljelyolot paranevat peruskuivatuksen myötä. Tulvavedet huuhtovat pelloilta ravinteita ja tulvasuojeluhankkeilla pyritään korjaamaan tilannetta. Tulvasuojeluhankkeiden haitalliset ympäristövaikutukset voivat liittyä patoamisesta vesistöille aiheutuviin ympäristöhaittoihin tai veden alle jääville maa-alueille. Peruskuivatuksen parantamiselle on Suomessa monin paikoin tarvetta, koska vuosikymmeniä sitten tehdyt tulvasuojeluhankkeet tarvitsevat peruskorjauksia. Samoin ilmastonmuutos tulee lisäämään tulvasuojelun tarvetta.

Tulvadirektiiviin⁴¹ perustuvassa tulvariskien hallintasuunnitelmassa esitetään toimenpiteitä, joilla tulvien haittoja ja vahinkoja torjutaan. Näiden suunnitelmien mukaiset hyötyjä saavat alueet eivät kuitenkaan ELY-keskuksen asiantuntijalta saatujen kommenttien perusteella ole rinnastettavissa tässä hankeluettelon kohdassa tarkoitettuihin alueisiin. Tulvariskien hallintasuunnitelmat voivat kuitenkin sisältää hankkeita, joihin voi olla tarpeen soveltaa YVA-menettelyä yksittäistapauksissa.

Kansallinen hanketyyppi, ei oikeudellista muutostarvetta.

11 Metalliteollisuus

Hankeluettelon 4 kohta kuuluu seuraavasti:

”a) valimot tai sulatot, joiden tuotanto on vuodessa vähintään 5 000 tonnia;

b) rautatehtaat, terästehtaat, sintraamot, rautalejeerinkien valmistuslaitokset tai patususlaitokset;”

⁴¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/60/EY, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, tulvariskien arvioinnista ja hallinnasta.

”c) *muuta kuin rautametalleja jalostavat metallitehtaat tai pasutuslaitokset;*”

Uusia metalliteollisuuden hankkeita on ollut YVA-menettelyssä viime vuosina vain muutamia. Vuosina 2000–2016 metalliteollisuuden hankkeille myönnettyjen ympäristölupien yhteydessä vain kahdessa tapauksessa on tullut YVA-menettely vireille. Näistäkin toisen, kaivoksen yhteisrikasteen jatkokäsittelyä koskevan, hankkeen YVA-menettelyä ei viety loppuun asti. Toinen YVA-menettelyä vaatinut hanke oli sulattohanke. Nämä tapaukset ovat vuosilta 2007 ja 2012, ja hankkeita koskevat YVA-menettelyt tulivat vireille Etelä-Pohjanmaan ja Pohjois-Savon ELY-keskuksissa.⁴² Lisäksi vuonna 2017 on tullut vireille yksi valimon kapasiteetin korottamista koskeva YVA-menettely. Vaikka Suomeen rakennetaan uusia kaivoksia ja rikastamoita, uusia metallitehtaita ei juurikaan ole rakennettu. Myöskään YVA-menettelyn tarvetta yksittäistapauksessa koskevia päätöksiä ei ole metalliteollisuuden osalta näiden vuosien aikana annettu.

Säännös löytyy lähes vastaavana jo vuoden 1994 asetuksesta. Sen perustelumuiotissa todetaan, että hanketyyppi sisältyy sekä direktiivin että Espoon sopimuksen hankeluetteloon sanamuodossa ”*valurandan ja teräksen alkusulatukseen tarkoitetut laitokset*”. Kansalliseen säännökseen on lisätty tarkentava 5 000 tonnin kokoraja sekä täsmällisemmät toiminnan kuvaukset. Vuoden 1999 asetuksessa ainoastaan selkeytettiin kohdan ryhmittelyä.

Direktiivin englanninkielisessä versiossa käytetään direktiivin 4 a) alakohdassa alkusulatuksen termiä osalta ”*integrated works*”, joka Suomeksi on käännetty laitokseksi. Komission ohjeessa⁴³ todetaan, että nämä laitokset ovat suuria teollisuuskomplekseja, joita kuvaavat itsenäiset materiaali- ja energiavirrat eri yksikköjen välillä. Tämän määritelmän perusteella direktiivi edellyttää YVA-menettelyä ainoastaan suurilta laitoksilta. Kansallinen määritelmä on tätä laveampi ja kattaa myös b) alakohdassa määriteltyjä muita toimintoja. Myös c) -alakohdan kansallinen määritelmä on direktiiviä laajempi.

Direktiivi edellyttää kaikelta alkusulatukselta YVA-menettelyä, joten hankeluettelon kansallinen 5 000 tonnin raja on sulattojen osalta tiukennus direktiiviin ja tulisi näin ollen jättää säännöksestä pois. Valimojen osalta kansallinen säännös on puolestaan direktiiviä tiukempi, sillä direktiivin määritelmän mukaan kyse on vain alkusulatukseen tarkoitetuista laitoksista. Säännöksen mukainen 5 000 tonnin kokoraja on todennäköisesti mukana, jotta YVA-menettelyn tarvetta rajattaisiin valimoiden osalta. Teknologiateollisuudelta saatujen tietojen perusteella suurin osa suomalaisista rauta- ja teräsvalimoista on pk-yrityksiä, joilla tuotanto jää 5 000

⁴² YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

⁴³ Euroopan komissio: Interpretation of definitions of project categories of annex I and II of the EIA Directive, 2015, s.20.

tonnin rajan alle. Kapasiteetiltaan yli 5 000 tonnin rautavalimoita on Suomessa tällä hetkellä seitsemän ja teräsvalimoita kolme.

Metalliteollisuuden alaan kuuluvia YVA-hankkeita on edellä todetusti hyvin vähän. Teknologiateollisuus ei katsonut säädöksessä olevan erityisiä muutostarpeita. Sääntelyn yhdenmukaistamiseksi ja selkeyttämiseksi hankeluettelon kohdan yhdenmukaistamista direktiivin määritelmän kanssa tulisi harkita.

Hankeluettelon 4 a) alakohdasta tulisi poistaa sulattoja koskeva kokoraja. Selvyyden vuoksi ehdotetaan, että säännös yhdenmukaistetaan direktiiviä vastaavaksi.

12 Metsäteollisuus

Metsäteollisuutta koskevia YVA-menettelyitä on viime vuosina tullut vireille hyvin vähän. Vuosina 2000–2016 tähän hanketyyppiin liittyviä menettelyitä tuli vireille yhteensä kolme, vuosina 2014, 2015 ja 2016 ja näissä kaikissa YVA-menettelyä vaatineissa hankkeissa oli kyse hankeluettelon a) alakohdan mukaisista massatehtaista. Metsäteollisuutta koskevat hankkeet kuuluvat harvinaisimpiin YVA-menettelyn hanketyyppeihin.⁴⁴

Hankeluettelon 5 kohta kuuluu seuraavasti:

”a) massatehtaat;

b) paperi- tai kartonkitehtaat, kun tuotantokapasiteetti on yli 200 tonnia päivässä;”

Metsäteollisuuden tehtaat ovat kuuluneet jo vuoden 1994 YVA-asetuksen hankeluetteloon käytännössä nykyistä vastaavassa laajuudessa. Vuoden 1999 asetuksessa säännös yhdenmukaistettiin direktiivin ja Espoon sopimuksen kanssa lisäämällä paperi- ja kartonkitehtaita koskeva tonniraja. Voimassa oleva säännös vastaa lähes sanatarkasti direktiivin ja Espoon sopimuksen muotoilua.

Hankeluettelon 5 kohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.

13 Kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus

Ympäristölupaviranomaisen vuosina 2000–2016 kemianteollisuutta ja mineraalituotteiden valmistusta koskeville hankkeille myöntämien lupien yhteydessä 20 tapauksessa tuli vireille YVA-menettely. Vuosittain vireille tulleiden YVA-menettelyiden määrä on vaihdellut välillä 0–3 kappaletta ja

⁴⁴ YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

esimerkiksi vuonna 2016 tähän hanketyyppiin liittyviä YVA-menettelyitä tuli vireille yhteensä kolmessa hankkeessa.⁴⁵

Vuosina 2010–2016 YVA-menettely on tullut vireille 15 kemianteollisuuden alaan kuuluvan hankkeen kohdalla ja ainoastaan hankeluettelon 6 d) ja e) alakohtien perusteella. Näistä yhdeksässä tapauksessa YVA-menettely on tullut vireille hankeluettelon e) alakohdan perusteella, kahdessa tapauksessa luettelon d) alakohdan perusteella ja kolmessa tapauksessa näiden molempien kohtien perusteella. Lisäksi yksi hanketyypin alaan kuuluva hanke, klooraattitehtaan laajennusta koskien, on käsitelty hankkeen muutoksena. Suurin osa kemianteollisuuden alan YVA-menettelyä vaatineista hankkeista on koskenut biopolttoaineiden tuotantoa (e) alakohta.

Kemianteollisuuteen ja mineraalituotteiden valmistukseen liittyvien hankkeiden osalta yksittäistapauspäätöksiä YVA-menettelyn tarpeesta tehtiin vuosina 2006–2015 yhteensä yhdeksän. Näistä kahdessa päätöksessä YVA-menettely vaadittiin. Molemmat päätökset koskivat hankkeita, joissa oli kyse etanolitehtaan perustamisesta.

13.1 Jalostamot sekä kaasutus- ja nesteytyslaitokset

Hankeluettelon 6 a) ja b) alakohdat kuuluvat seuraavasti:

”a) raakaöljynjalostamot;

b) laitokset, jotka kaasuttavat tai nesteyttävät öljyliusketta, kivibiiltä tai turvetta vähintään 500 tonnia päivässä;”

Molemmat hanketyypit sisältyvät jo vuoden 1994 asetuksen hankeluetteloon (5 §:n 1 kohta). Asetuksen perustelumuiistiassa todetaan, että hanketyypit sisältyvät YVA-direktiivin sekä Espoon sopimuksen hankeluetteloon. Turve on kansallinen lisäys, jota on perusteltu Suomen turvevarojen käyttömahdollisuuksilla ja käytön ympäristövaikutuksilla.

Turvetta koskeva kansallinen lisäys on perusteltavissa sillä, että kohdassa on kyse fossiilisten polttoaineiden kaasutuksesta tai nesteytyksestä. Tässä yhteydessä turpeen käytön voidaan katsoa rinnastuvan säädöksen muihin polttoaineisiin. Kansallinen lisäys on perusteltu huomioiden, että turvetta ei juurikaan laajamittaisesti hyödynnetä muualla Euroopassa eikä sitä oletettavasti tästä syystä ole katsottu tarpeelliseksi ottaa direktiivin hankeluetteloon.

⁴⁵ YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

Direktiivi ja Espoon sopimus rajaavat a) alakohdan soveltamisalasta yritykset, jotka jalostavat raakaöljystä ainoastaan voiteluaineita. Öljyalan toimijoiden edustajilta saatujen tietojen mukaan nämä erilliset tehtaot ovat käytännössä ”sekoittamoita”, joissa voiteluaineita ei jalosteta suoraan raakaöljystä. Toimijoiden mukaan voiteluainetehtaot (siis ei raakaöljyä jalostavat) ovat tyypillinen esimerkki toiminnasta, johon liittyy vain vähäisiä ympäristövaikutuksia, jotka ovat hyvin hallittavissa. Suomessa on nykyisin kaksi erillistä voiteluainetehdasta, ExxonMobil Naantalissa ja Lukoil Lubricants Haminassa. On hyvin epätodennäköistä, että Suomen rakennettaisiin sellaista öljynjalostamo, joka jalostaisi raakaöljystä ainoastaan voiteluaineita. Öljyalan näkemyksen mukaan säännös olisi kuitenkin yhdenmukaisuuden vuoksi perusteltua muuttaa vastaamaan direktiiviä.

Säädösteknisesti voi olla perusteltua sisällyttää a) alakohta kemianteollisuuden alakohdaksi (ks. seuraava luku muu kemianteollisuus) ja yhdistää polttoaineiden kaasuttaminen/nesteyttäminen polttoaineiden ja kemikaalien varastoinnin kanssa samaan kohtaan vastaavasti kuin ympäristönsuojelulain liitteen 1 luvanvaraisten toimintojen osalta on tehty. Lisäksi termi ”raakaöljynjalostamo” voitaisiin yhdenmukaistaa ”öljynjalostamoksi”, jota käytetään YSL:n liitteen 1 luvanvaraisten toimintojen tapauksessa.

Hankeluettelon 6 a) ja b) alakohdat täyttävät direktiivin edellytykset, ei oikeudellista muutostarvetta. Voiteluaineiden valmistamista koskevan poikkeuksen lisäämistä voidaan harkita. Ehdotetaan terminologian ja jaottelun yhdenmukaistamista ympäristönsuojelulakia vastaavaksi.

13.2 Muu kemianteollisuus

Hankeluettelon 6 c), d), e) ja f) alakohdat kuuluvat seuraavasti:

c) tekokuituja valmistavat tehtaot;

d) liuottimia tai liuottimia sisältäviä aineita käyttävät laitokset, joiden liuottimien käyttö on vähintään 1 000 tonnia vuodessa;

e) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistavat tehtaot;

f) mineraalivillaa tai sementtiä valmistavat tehtaot;”

Säännös on peräisin vuoden 1994 asetuksesta. Asetuksen perustelumuis-tiossa todetaan, että hanketyyppi sisältyy sekä YVA-direktiivin että Es-

poon sopimuksen hankeluetteloon. Perustelujen mukaan kohdassa luetaan keskeiset kemian teollisuuden ja rakennusaineteollisuuden toiminnat, joilla on merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia toiminnassa käytössä olevien liuottimien tai kemikaalien vuoksi. Edelleen todetaan, että direktiivin ja Espoon sopimuksen tarkoittamat ”kemian teollisuuden laitospölykombinaatit” sisältyvät hanketyyppeihin. Vuoden 1999 asetuksessa muutettiin ainoastaan kohdan ryhmittelyä (6 §:n 6 kohta). Asetuksen perustelumuistiossa todetaan, ettei direktiivi edellytä muutoksia voimassa olevaan asetukseen.

Vuonna 2008 säännös muutettiin nykyiseen muotoonsa siten, että viittaus kumottuun kemikaalilakiin (744/1989) muutettiin kohdistumaan kemikaaliturvallisuuslakiin (390/2005). Perustelumuistiossa todetaan tältä osin, että arviointimenettelyä sovellettaisiin kemikaaliturvallisuuslaissa tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistaviin tehtaisiin. Vaarallisella kemikaalilla tarkoitettaisiin kemikaaliturvallisuuslain 6 §:n 2 kohdan mukaisesti terveydelle tai ympäristölle vaarallisia sekä palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja.

Hanketyypin muotoilu on epäselvä ja merkittävästi erilainen kuin direktiivin muotoilu – vaikkakin kattaa direktiivin edellyttämät hanketyypit. ELY-keskusten asiantuntijoilta saatujen kommenttien mukaan erityisesti hankeluettelon e) alakohdan mukainen viittaussäännös on epäselvä.⁴⁶ Työ- ja elinkeinoministeriö on vuonna 2016 todennut lausunnossaan YVA-lain muutoksesta, että kansallinen tulkinta vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistaviin tehtaisiin on tiukempi kuin direktiivin mukainen rajaus. Hankeluettelon määrittelyä on tarpeen tarkentaa siten, että mm. emulsioräjähteen valmistuslaitoksilta ei YVA-menettelyä edellytetä. Tukes ehdottaa vuonna 2016 YVA-lain muutoksesta antamassa lausunnossaan, että säännös muutetaan direktiiviä vastaavaksi.

Lisäksi ELY-keskusten asiantuntijoiden kommentteissa on tuotu esiin d) alakohtaan liittyviä tulkintahankaluuksia muun muassa liuottimien määrittelyä (mitä kaikkea kattaa, tarkoitetaanko ainoastaan tehtaita, joissa liuotin ei sitoudu tuotteeseen) liittyen.⁴⁷ ELY-keskusten asiantuntijoiden kommenttien perusteella voidaan yhteenvetona todeta, että kemianteollisuuden alan hanketyyppejä pidetään hankalasti määriteltävinä ja niiden katsotaan kaipaavan tarkennusta.

Kemianteollisuuden alan hanketyyppeiden tarkempi määrittely on tehty ennen direktiivin hankeluettelon muutosta nykymuotoonsa. Vaikka voi-

⁴⁶.

⁴⁷.

massa oleva säännös täyttää direktiivin vaatimukset, poikkeaa se merkittävästi direktiivistä. Säännöksen c) alakohdan (tekokuitujen valmistus) tai f) alakohdan (mineraalivillaa tai sementtiä valmistavat tehtaat) mukaisia hankkeita ei ole viime vuosina ollut, niitä ei arvioida tulevan jatkossa eikä esiin ole tullut erityisiä perusteita niiden säilyttämiselle itsenäisinä hankeluettelon kohtina. Edellä todetusti liuottimia koskevaa d) alakohtaa ja e) alakohtaa on tarve täsmentää. Näin ollen säännöksen ajanmukaistaminen direktiiviä vastaavaksi on perusteltua.

Yhdenmukaistaminen on perusteltua myös ympäristölainsäädännön yhtenäisyyden näkökulmasta. YVA-direktiivin hankeluettelo vastaa teollisuuspäästädirektiiviin (2010/75/EU)⁴⁸ liitteen I kohdan 4 ”Kemianteollisuus” mukaisia toimintoja. Teollisuuspäästädirektiivin määritelmän mukaan näillä tarkoitetaan teollisessa mittakaavassa tapahtuvaa kyseisen kohdan alakohdissa 4.1–4.6 mainittujen aineiden tai aineryhmien kemiallista tai biologista jalostamista. YSL:n luvanvaraisten hankkeiden taulukon 1 kohdat 4. a–g vastaavat teollisuuspäästädirektiivin määritelmiä. Yhtenäistämistä voidaan perustella myös soveltamisalan yhtenäisyyden ja ohjeistuksen näkökulmasta, sillä se mahdollistaa muun muassa samojen soveltamisalaa koskevien linjausten noudattamisen sekä ympäristölupa- että YVA-menettelyissä.

YVA-direktiivin 6. b kohtaa vastaa YSL:n liitteen 1 taulukon 1 4. a) kohta, joka käsittää epäorgaanisten kemikaalien valmistuksen, kuten:

- kaasut, kuten ammoniakki, kloori tai kloorivety, fluori tai fluorivety, hiilen oksidit, rikkiyhdisteet, typen oksidit, vety, rikkidioksidi, karbonyylikloridi
- hapot, kuten kromihappo, fluorivetyhappo, fosforihappo, typpi-happo, kloorivetyhappo, rikkihappo, oleum, rikkihapokkeet
- emäkset, kuten ammoniumhydroksidi, kaliumhydroksidi, natriumhydroksidi
- suolat, kuten ammoniumkloridi, kaliumkloriitti, kaliumkarbonaatti, natriumkarbonaatti, perboraatti, hopeanitraatti
- epämetallit, metallioksidit tai muut epäorgaaniset yhdisteet, kuten kalsiumkarbidi, pii, piikarbidi

⁴⁸ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2010/75/EU, teollisuuden päästöistä (yhtenäistetty ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja vähentäminen).

YVA-direktiivin 6. a kohtaa vastaa YSL:n liitteen 1 taulukon 1 4. b) kohta, joka käsittää orgaanisten kemikaalien valmistuksen, kuten:

- yksinkertaiset hiilivedyt (suoraketjuiset tai rengasrakenteiset, tyydyttyneet tai tyydyttämättömät, alifaattiset tai aromaattiset)
- happea sisältävät hiilivedyt, erityisesti alkoholit, aldehydit, ketonit, karboksyylihapot, esterit ja esterien seokset, asetaatit, eetterit, peroksidit ja epoksihartsit
- rikin hiilivedyt
- typen hiilivedyt, erityisesti amiinit, amidit, typpipitoiset yhdisteet tai nitraatit, nitrilit, syanaatit, isosyanaatit
- fosforia sisältävät hiilivedyt
- halogenoidut hiilivedyt
- organometalliyhdisteet
- muovit (polymeerit, synteettiset kuidut, selluloosapohjaiset kuidut)
- synteettiset kumit
- väriaineet ja pigmentit
- pinta-aktiiviset aineet

YVA-direktiivin 6. d kohtaa vastaa YSL:n liitteen 1 taulukon 1 4. d) kohta, joka käsittää kasvinuojeluaineiden tai biosidien tuotannon. YVA-direktiivissä käytetyt termit (perusaineita kasvinuojelu- tai eliöntorjunta-aineisiin) vastaavat nykyterminologian mukaan kasvinuojeluaineita ja biosidejä.

YVA-direktiivin 6. f kohtaa (räjähdysaineet) vastaa YSL:n liitteen 1 taulukon 1 4. e) kohta, räjähteiden tuotanto.

YVA-direktiivin 6. c kohtaa vastaa YSL:n liitteen 1 taulukon 1 4. f) kohta, fosfori-, typpi- tai kaliumpohjaisiin raaka-aineisiin perustuvien lannoitteiden (lannoitteet sisältävät joko yhtä ainetta tai niiden seosta) valmistus. YVA-direktiivin muotoilu poikkeaa tässäkin kohtaa hieman, säännös kuuluu ”fosfori-, typpi- tai kaliumpohjaisia (yksi- tai moniravinteisia) lannoitteita”, mikä kuitenkin käytännössä tarkoittaa samaa asiaa.

YVA-direktiivin 6. e kohtaa vastaa YSL:n liitteen 1 taulukon 1 4. g) kohta, lääkeaineita sisältävien tuotteiden, myös välituotteiden, tuotanto.

Kemianteollisuutta koskeva kohta voitaisiin muotoilla esimerkiksi seuraavasti:

6. Kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus

Teollisessa mittakaavassa tapahtuva, alla mainittujen aineiden tai aineryhmien kemiallinen tai biologinen jalostaminen

- a) epäorgaanisten kemikaalien valmistus;*
- b) orgaanisten kemikaalien valmistus;*
- c) öljynjalostamo;*
- d) kasvinsuojeluaineiden tai biosidien tuotanto;*
- e) räjähteiden tuotanto;*
- f) lääkeaineita sisältävien tuotteiden, myös välituotteiden, tuotanto.*

Hankeluettelon 6 c), d), e) ja f) alakohtien osalta säännös on epäselvä ja vanhentunut. Ehdotetaan, että kohta yhdenmukaistetaan direktiivin liitteen I 6 kohdan kanssa ja terminologia tarkistetaan ympäristönsuojelulain laitosluettoa vastaavaksi, ml. öljynjalostamo koskeva kohta, joka YVA-direktiivissä on omana hanketyypinä.

14 Energian tuotanto

Vuosina 2000–2016 energian tuotantoon liittyviä YVA-menettelyitä tuli vireille 141 tapauksessa. Energian tuotantoa koskevat hankkeet kuuluvat yleisimpiin YVA-menettelyä vaativiin hanketyyppeihin. Näitä YVA-menettelyitä on ollut eniten vireillä Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksissa.⁴⁹

Vuosina 2010–2016 YVA-menettely tuli vireille 110 energiantuotantoon liittyvän hankkeen yhteydessä. Näistä valtaosa, eli yhteensä 101 kappaletta oli tuulivoimalahankkeita. Seitsemän hankkeen kohdalla YVA-menettely

⁴⁹ YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

tuli vireille hankeluettelon 7 a) kattila- tai voimalaitoksia koskevan alakohdan perusteella, ja kahden hankkeen kohdalla menettelyn vireille tulo perustui ydinvoimalaitoksia koskevaan b) alakohtaan.

Yksittäistapauksia koskevia päätöksiä on tehty energian tuotantoon liittyvissä hankkeissa vuosina 2006–2015 kaikkiaan 186 kappaletta, joista 82 päätöksessä edellytettiin YVA-menettelyä. Valtaosa hankkeista, joiden kohdalla YVA-menettely on tullut sovellettavaksi, on ollut tuulivoimalahankkeita.

Sen jälkeen, kun tuulivoimalahakkeet lisättiin hankeluetteloon 2011, on niitä koskevia YVA-menettelyitä suoraan hankeluettelon perusteella tullut vireille 82 kappaletta vuoden 2016 loppuun mennessä. Yksittäistapauksia koskevia päätöksiä on tehty vuosina 2011–2015 tuulivoimaa koskien noin 110 kappaletta, joista noin 30 kappaletta edellytti YVA-menettelyä ja 80 kappaletta ei edellyttänyt.

14.1 Kattila- tai voimalaitokset

Hankeluettelon 7 a) alakohta kuuluu seuraavasti:

”a) kattila- tai voimalaitokset, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia;”

Säännös on nykyisessä muodossaan jo vuoden 1994 asetuksessa (5 §:n 2 kohta). Asetuksen perustelumuiotiossa todetaan, että hanketyyppi ja kokoraja vastaavat YVA-direktiivin ja Espoon sopimuksen hankeluetteloita.

Direktiivin mukainen hanketyypin määritelmä perustuu laitosten lämpötehoon. Suomessa on kuitenkin päädytty yleisesti käyttämään termiä polttoaineteho, ja sillä tarkoitetaan kansallisessa sääntelyssä samaa asiaa kuin direktiivin termillä.⁵⁰ Säännöksen terminologian muuttaminen ei vaikuta perustellulta, sillä lainsäädännön yhdenmukaisuus kärsisi tästä. Myöskään Energiateollisuus ry:n kommentteissa ei esitetty kohdan muuttamista.

Hankeluettelon 7 a) alakohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta.

14.2 Ydinenergia

Hankeluettelon 7 kohdan b), c) ja d) alakohdat kuuluvat seuraavasti

⁵⁰ Polttoaineteho on laskennallisesti jonkin verran pienempi kuin lämpöteho, joten kansallinen kokoraja on hieman direktiivin mukaista rajaa matalampi.

”b) ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit, mukaan lukien näiden laitosten tai reaktoreiden purkaminen tai käytöstä poistaminen, lukuun ottamatta halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotantoon ja konversioon tarkoitettuja tutkimuslaitoksia, joiden suurin jatkuva lämpöteho ei ylitä yhtä kilowattia; ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit lakkaavat olemasta tällaisia laitoksia, kun kaikki ydinpolttoaine ja muut radioaktiivisesti saastuneet elementit on pysyvästi poistettu laitosalueelta;

c) laitokset, joissa jälleenkäsitellään säteilytettyä ydinpolttoainetta;

d) laitokset, jotka on suunniteltu

- ydinpolttoaineen tuottamiseen ja isotooppirikastamiseen,

- säteilytetyn ydinpolttoaineen tai runsasaktiivisen jätteen käsittelyyn,

- säteilytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen,

- ainoastaan radioaktiivisen jätteen loppusijoittamiseen tai

- ainoastaan säteilytettyjen ydinpolttoaineiden tai radioaktiivisen jätteen varastointiin muualla kuin tuotantopaikassa (suunniteltu pidemmäksi ajaksi kuin 10 vuodeksi);”

Hankeluettelo vastaa sanatakkasti YVA-direktiivin ja Espoon sopimuksen muotoilua. Hanketyypit ovat kuuluneet jo vuoden 1994 YVA-asetuksen hankeluetteloon. Vuoden 1999 asetuksessa ainoastaan yhdenmukaistettiin ja selkeytettiin jaottelua.

Hankeluettelon 7 b), c) ja d) alakohdat vastaavat direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.

15 Tuulivoima

Hankeluettelon 7 e) alakohta kuuluu seuraavasti:

”e) tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia;”

Tuulivoimalahankkeet lisättiin YVA-asetuksen hankeluetteloon vuoden 2011 muutoksella. Suuret tuulivoimalahankkeet oli lisätty vuonna 2004 tehdyllä muutoksella myös Espoon sopimuksen hankeluetteloon, joten sopimusmuutosten ratifiointi edellytti niiden sisällyttämistä myös kansalliseen hankeluetteloon. Lisäksi YVA-asetuksen perustelumuiutiossa todettiin hanketyypin lisäämistä oli pidetty myös kansallisesti tärkeänä, koska hankkeiden määrä oli kasvanut merkittävästi ja useisiin hankkeisiin oli sovellettu YVA-menettelyä yksittäistapauksia koskevan päätöksenteon pe-

rusteella. Hankeluetteloon päätettiin ottaa 10 kappaleen tai 30 MW soveltamisraja, sillä sen katsottiin aiemman soveltamiskokemuksen perusteella ilmentävän todennäköisesti merkittävien haitallisten vaikutusten rajaa.

Hankeluettelon mukaisen tehorajan toimivuutta ja tuulivoimaloiden tehonkasvun merkitystä voimalasta aiheutuvien ympäristövaikutusten suuruuteen ja merkittävyyteen on selvitetty vuonna 2014.⁵¹ Selvityksessä todettiin tuulivoimaloiden tehon kasvavan tuulivoimateknologian jatkaessa kehitystään. Selvityksen mukaan tehon kasvu vaikuttaa voimalan teknisiin ominaisuuksiin, kuten roottorin halkaisijaan ja lähtöäänitasoon, ja sitä kautta ympäristövaikutuksiin.

Samassa yhteydessä selvitettiin myös yhteysviranomaisten näkemyksiä tehorajan toimivuudesta. Selvityksen perusteella viranomaisten näkemykset asiasta vaihtelivat. Osa piti tehorajaa turhana ja osa piti sen säilyttämistä tarpeellisena, ettei YVA-menettelyn välttely lisääntyisi. Osa oli sitä mieltä, että tehoraja on ongelmallinen mittari, mutta laitosten kappalemäärän lisäksi toinen rajaava tekijä on kuitenkin tarpeen.

Suomen tuulivoimayhdistykseltä (STY) saatujen tietojen mukaan Wind Europen viime vuoden tilastoissa oli mukana vuonna 2016 rakennettujen voimaloiden keskikoko. Ruotsissa keskikoko oli 3,3 MW, Suomessa 3,1 MW. Tällä hetkellä Suomessa suosituin teholuokka on noin 3,3–3,6 MW, mutta myös 4,2 MW voimaloita on rakennettu. Teholtaan suurimmat voimalat Suomessa ovat 5 MW voimalat Salossa. Voimaloiden koon odotetaan kuitenkin tästä kasvavan. Tällä hetkellä valmistajilla on jo tuotannossa yli 4 MW voimaloita, jotka kuitenkin lähtöäänitasoltaan vastaavat nykyisiä 3 MW voimaloita. Ympäristövaikutusten kannalta voimalaitoksen teholla ei nähdä olevan juurikaan merkitystä. Näistä syistä STY katsoo, että megawattiraja on säännöksessä teennäinen ja tekniikan nopean kehityksen vuoksi vanhenee lainsäädännön uudistamisvauhtia nopeammin.

Hankeluettelon 7 e) alakohta ylittää direktiivin vaatimustason. Kokonaistehorajan korottamista tai vaihtoehtoisesti poistamista on perusteltua harkita.

16 Energian ja aineiden siirto sekä varastointi

Energian ja aineiden siirtoon liittyviä hankkeita, joiden osalta YVA-menettely on tullut vireille, oli vuosina 2000–2016 yhteensä 26 kappaletta. Tänä aikana YVA-menettelyä vaatineita hankkeita on ollut vuosittain 0–4

⁵¹ Pöyry. Selvitys tuulivoimahankkeiden YVA-menettelyn tehorajan toimivuudesta. 2.7.2014.

kappaletta.⁵² YVA-menettelyä edellyttäenistä hankkeista kahdessa menettely perustui hankeluettelon 8 b) kaasuputkia koskevaan alakohtaan, 19 hankkeessa luettelon voimajohtoja koskevaan c) alakohtaan ja neljän hankkeen kohdalla oli kyse hankeluettelon tarkoittamasta aineiden varastoinnista, jolloin YVA-menettely perustui luettelon d) alakohtaan.

YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa on energian ja aineiden siirtoon ja varastointiin liittyvien hankkeiden kohdalla tehty vuosina 2006–2015 yhteensä 23 kappaletta, joista kolmessa YVA-menettelyä vaadittiin sovellettavaksi. YVA-menettelyä sovellettiin hankkeissa, joissa oli kyse maakaasuputken rakentamisesta, hiilidioksidin talteenotosta ja voimajohtojen rakentamisesta.

16.1 Öljy ja kaasuputket

Hankeluettelon 8 a) ja b) alakohdat kuuluvat seuraavasti:

”a) öljyn tai muiden nesteiden kuin veden ja jäteveden kaukokuljettamiseen tarkoitett runkoputket;

b) kaasuputket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä;”

Säännöksen a) alakohta sisältyi vuoden 1994 asetukseen sellaisenaan. Kaasuputkien osalta säännös oli muotoiltu koskemaan vähintään DN 1 000 runkoputkia. Asetuksen perustelumuiiston mukaan kokorajan lähtökohdanna on, että DN 1 000 suuruisten putkien rakentamisen ja käytön vaikutukset ovat todennäköisesti merkittäviä ja haitallisia. Lisäksi todetaan, että rakennettu kaasuputkisto on pääsääntöisesti kokoluokkaa DN 600–800. Vuoden 1999 asetuksessa kokoraja muutettiin nykyiselleen. Perustelumuiostiossa todetaan tältä osin ainoastaan raja-arvojen olevan direktiivin mukaiset.

YVA-asetus poikkeaa direktiivistä a) alakohdan osalta. Direktiivi rajaa hankkeet seuraavasti: ”16. Putket, joiden halkaisija on yli 800 mm ja pituus yli 40 km ja jotka on tarkoitettu a) kaasun, öljyn ja kemikaalien siirtoihin; [...]”. Hankeluettelosta puuttuu näin ollen direktiivin asettama kokoraja. Lisäksi kemikaalit on korvattu muotoilulla ”muiden nesteiden kuin veden ja jäteveden”. Valitun sanamuodon merkitys säännöksen käytännön soveltamisessa lienee pieni, ja kohtaa voidaan pitää direktiivin mukaisena. Selvyyden

⁵² YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

vuoksi ja soveltamisalan yhtenäisyyden varmistamiseksi muotoilun muuttamista suoraan direktiiviä vastaavaksi kannattaa kuitenkin harkita. Kohta voitaisiin muotoilla esimerkiksi seuraavasti:

”öljyn, kemikaalien tai kaasun siirtoihin tarkoitettut putket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä;”

Voimassa olevaan hankeluetteloon ei sisälly erillistä mainintaa Suomen ja Viron YVA-sopimuksen mukaisista vedenalaisista putkista Itämerellä. Huomioiden, että sopimus koskee lähtökohtaisesti hankkeita, joista voi aiheutua rajat ylittäviä vaikutuksia, tulevat kyseeseen putket, jotka sijaintinsa, siirrettävien aineiden ja kokonsa perusteella voivat ylipäättään aiheuttaa rajat ylittäviä vaikutuksia. Näin ollen voidaan perustellusti lähteä siitä, että esitetty muotoilu kattaa myös sopimuksen tarkoittamat putket Itämerellä.

Hankeluettelon 8 a) ja b) alakohdat täyttävät direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Säännöstä selkeyttäisi sen muotoilun yhdenmukaistaminen direktiivin kanssa.

16.2 Voimajohdot

Hankeluettelon 8 c) alakohta kuuluu seuraavasti:

”c) vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä;”

Vuoden 1994 YVA-asetuksen hankeluetteloon sisältyivät vähintään 400 kV:n voimajohdot (5 §:n 11 kohta). Asetuksen perustelumuiotiossa todetaan, että suurten voimajohtojen rakentaminen on sisällytetty hanketyyppiin, koska niiden vaikutukset ulottuvat laajoille alueille ja aiheuttavat siten merkittäviä yhdyskuntarakenne- ja maisemavaikutuksia. Vuoden 1999 asetuksessa kohta on muutettu nykyiselleen. Perustelumuiotiossa todetaan voimalinjoille asetettujen raja-arvojen olevan direktiivin mukaiset.

Hankeluettelon 8 c) alakohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.

16.3 Varastointi

Hankeluettelon 8 d) alakohta kuuluu seuraavasti:

”d) öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastot, joissa näiden aineiden varastosäiliöiden tilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä;”

Säännös sisältyi vuoden 1994 asetukseen sellaisenaan (5 §:n 9 kohta). Asetuksen perustelumuiotiossa todetaan hanketyypin sisältyvän Espoon sopimuksen ja YVA-direktiivin hankeluettelon ”kemianteollisuuden laitoskombinaatit” määritelmään sekä direktiivin liitteeseen II. Perustelumuiotiossa todetaan kokorajan osalta sen vastaavan pääosin suurimmissa satoissa olevia varastoalueita tai mahdollisesti useamman toimijan yhteistä varastoaluetta. Mikäli varastoalueet liittyvät kemianteollisuuden toimintaan tai satamiin, ne saattavat tulla YVA-menettelyyn osana muuta toimintaa.

Voimassa olevassa YVA-direktiivin hankeluettelossa varastointia koskeva hanketyyppi on täsmennetty seuraavaan muotoon: ”21. *Raakaöljyn, petrokemian tuotteiden tai muiden kemikaalien varastot, joiden kapasiteetti on vähintään 200 000 tonnia.*” Direktiivin hankeluettelon kokoraja on näin ollen merkittävästi korkeampi kuin kansallisen hankeluettelon mukainen raja.⁵³ Matala kokoraja on ilmeisesti määritetty kansallisesti aikoinaan sillä perusteella, että direktiivin mukaisen kokorajan ylittäviä varastoja rakennetaan harvoin.

Öllyteollisuuden alan toimijoilta saadun käsityksen mukaan syynä alhaisempaa rajaa voi olla se, että vielä 1980-luvulla Suomessa oli direktiivin rajaa (200 000 tonnia) pienempiä öljyvarastoja. 1960–1970-luvuilla maahan oli rakennettu useita pienehköjä öljyvarastoja. Pienistä varastoista luovuttiin 1990-luvulla. Öljy-yhtiöt myös yhdistivät varastotoimintoja ja keskitetiin suurempiin varastoihin. Nykyisin öljyterminaalit ovat suuria yli 200 000 tonnin varastoja. Suurilla satama-alueilla on edelleen myös pienempien varastomäärien (noin 100 000 m³) öljyvarastoja, mutta tällöinkin eri toimijoiden varastojen yhteismäärät ylittävät 200 000 tonnin rajan.

Öllyteollisuuden toimijoiden mukaan kansallinen raja tulisi yhdenmukaistaa direktiivi kanssa, sillä pienemmälle tuskin enää on perusteita. Öljyalan toimijat tuskin rakentavat direktiivin rajaa pienempiä öljytuotteiden varastoja.

ELY-keskusten asiantuntijoilta saatujen kommenttien mukaan erityisesti satama-alueilla sijaitsevien suurehkojen varastoiden maksimivarastointikapasiteetti jää alle 200 000 m³:n. Yli 50 000 m³ varastoja (terminaaleja) on enemmän. Lisäksi todetaan, että pelkästään palavien nesteiden tai kaasujen osalta raja voisi todennäköisesti olla korkeampikin, mutta mikäli kyseessä on samalla terveydelle tai ympäristölle vaaralliseksi luokiteltu kemikaali, kuten palavien nesteiden osalta yleensä on, nykyisen rajan säilyttä-

⁵³ Tyypillisiä muuntokertoimia öljylle: raskas polttoöljy 0,955 t/m³, kevyt polttoöljy 0,845 t/m³, lähde: <http://www.bioenergianeuvoja.fi/faktaa/biopoltoaineiden-muuntokertoimia/>

minen vaikuttaa perustellulta. ELY-keskusten asiantuntijoiden kommentissa tuodaan myös esiin, että 50 000 m³ varasto on pieni esimerkiksi kalliovaraston tapauksessa ja ympäristönsuojelulain mukaisessa ilmoitusmenettelyssä kemikaalivarastoille suunnitellaan ilmoitusmenettelyä ilman kokorajaa. Eri menettelyjen vaatimusten tulisi olla linjassa keskenään.

Hankeluettelon 8 d) alakohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Varastoja koskevan rajan korottamista voidaan harkita.

16.4 Hiilidioksidin talteenotto, varastointi ja kuljettaminen

Hankeluettelon 8 kohdan e), f) ja g) alakohdat kuuluvat seuraavasti:

”e) laitokset, jotka on tarkoitettu hiilidioksidivirtojen talteenottoon geologista varastointia varten tämän hankeluettelon soveltamisalaan kuuluvista laitoksista tai muut laitokset, joissa talteen otetun hiilidioksidin kokonaisuus on vähintään 1,5 megatonnia vuodessa;

f) hiilidioksidin kuljettamiseksi talteenottolaitoksilta varastointipaikoille tarvittavat putket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä, mukaan luettuina niihin liittyvät paineenkorotusasemat;

g) hiilidioksidini geologinen varastointi lukuun ottamatta tutkimus-, kehittämis- ja testaustoimintaa, jossa varastoidun hiilidioksidin kokonaisuus on alle 100 000 tonnia.”

Säännös vastaa sanatarkasti YVA-direktiivin muotoilua. Hiilidioksidin talteenottoa, varastointia ja kuljettamista koskevat kohdat on lisätty vuoden 2006 YVA-asetuksen hankeluetteloon vuoden 2011 muutoksella (359/2011). Hanketyyppien lisääminen oli seurausta hiilidioksidin varastoinnista säädetyn nk. CCS-direktiivin⁵⁴ säätämisestä. Direktiivillä muutettiin YVA-direktiivin (85/337/EY) hankeluetteloita siten, että hiilidioksidin talteenotto ja kuljetus siirtoputkissa geologista varastointia varten sekä varastointi geologisiin muodostumiin edellyttää YVA-menettelyä.

Asetuksen muutoksen perustelumuistion mukaan YVA-menettelyä on sovellettu yksittäistapauksessa hiilidioksidin talteenottohankkeeseen keran ennen asetuksen muuttamista. Hanke ei toteutunut, eikä uusia hankkeita asetuksen muutoksen jälkeen tietävästi ole ollut vireillä. Varastointi

⁵⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/31/EY, hiilidioksidin geologisesta varastoinnista ja neuvoston direktiivin 85/337/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 2000/60/EY, 2001/80/EY, 2004/35/EY, 2006/12/EY ja 2008/1/EY ja asetuksen (EY) N:o 1013/2006 muuttamisesta.

on kallista, eikä tällä hetkellä taloudellisesti kannattavaa. Perustelumuisti-
ossa todetaan, että Suomen geologisten muodostumien varastointikapasi-
teetti on hyvin vähäinen. Hiilidioksidin talteenottoon, varastointiin tai kul-
jetukseen liittyvät hankkeet tulevat todennäköisesti jatkossakin olemaan
harvinaisia.

***Hankeluettelon 8 e), f) ja g) alakohdat vastaavat direktiiviä, ei oi-
keudellista muutostarvetta.***

17 Liikenne

Hankeluettelon 9 kohta kuuluu seuraavasti:

”a) moottoriteiden tai moottoriliikenneteiden rakentaminen;

*b) neli- tai useampikaistaisen, vähintään 10 kilometrin pituisen yhtäjaksoisen uuden
tien rakentaminen;*

*c) tien uudelleenlinjaus tai leventäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen
neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä;*

d) kaukoliikenteen rautateiden rakentaminen;

e) lentokenttien rakentaminen, kun pääkiitorata on vähintään 2 100 metriä pitkä;

*f) pääosin kauppamerenkulun käyttöön rakennettavat meriväylät, satamat, lastaus-
tai purkulaiturit yli 1 350 tonnin aluksille;*

*g) yli 1 350 tonnin aluksille rakennettavat kanavat, alusliikenteen sisävesiväylät tai
satamat;”*

Liikennehankkeiden yhteydessä YVA-menettely on vuosina 2000–2016 tullut vireille yhteensä 19 hankkeen kohdalla. Vireille tulleiden YVA-me-
nettelyiden määrä on vaihdellut viime vuosina yhdestä kahteen hankkee-
seen.⁵⁵ YVA-menettelyä vaatineista liikennehankkeista 10 koski teiden rak-
entamista tai uudelleenlinjausta tai leventämistä, jolloin YVA-menettely
tuli vireille hankeluettelon 9 kohdan a), b) tai c) alakohdan perusteella.
Kahdessa hankkeessa oli kyse rautateiden rakentamisesta, kuudessa hank-
keessa oli kyse kauppamerenkulun meriväylän tai sataman rakentamisesta
ja yksi hanke koski sataman rakentamista sisävesistöön.

⁵⁵ YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

Liikennehankkeissa päätöksiä YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa tehtiin vuosina 2006–2015 yhteensä 35 kappaletta, joista kymmenessä YVA-menettelyä edellytettiin.

Liikennehankkeiden osalta hankeluettelo vastaa lähes sanatarkasti direktiivin ja Espoon sopimuksen määritelmää. Hankeluettelon alakohdasta f) puuttuu direktiivissä mainittu kauppasatama, mutta ero on ainoastaan terminologinen. Vuoden 1994 asetuksen perustelumuistiossa todetaan tältä osin, ettei kauppasatama rajaa hankkeita Suomessa tarkoituksenmukaisesti, sillä kaikkien suurien satamahankkeiden tulee kuulua soveltamisalaan. YVA-menettelyn raja määritettiin tällöin perustuen väylien kulkusyvyyteen. Vuoden 1999 asetuksessa alakohdat f) ja g) muutettiin direktiiviä vastaavaksi lisäämällä niihin direktiivin ja Espoon sopimuksen mukaiset tonnirajat.

Suomen ja Viron välisen YVA-sopimuksen liitteen I hankeluettelon liikennehankkeita koskevassa kohdassa on erillisenä hanketyypinä mainittu ”*Suomen ja Viron väliset tunnelit*”. Sen lisäämistä omaksi alakohdakseen tulisi selvyuden vuoksi harkita. ELY-keskusten asiantuntijoiden kommentissa todetaan, että myös muiden liikennetunneleiden lisäämistä tulisi harkita (esimerkkeinä mainitaan metro, keskustatunneli ja Pisara-rata, joiden kohdalla YVA-menettely katsottiin tarpeelliseksi).

Hankeluettelon 9 kohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta. Oman alakohdan lisäämistä Suomen ja Viron välisiä tunneleita koskien tulisi harkita.

18 Vesihuolto

Vesihuoltohankkeiden YVA-menettelyitä on tullut vuosina 2000–2016 vireille yhteensä 12.⁵⁶ Tämän hanketyypin YVA-menettelyitä on perinteisesti ollut tasaisesti muutama vuosittain ja YVA-menettelyä on sovellettu vesihuoltohankkeisiin myös yksittäistapauksissa.⁵⁷ Vuosina 2000–2016 YVA-menettely tuli vireille hankeluettelon 10 kohdan pohjavesihankkeita koskevan alakohdan a) perusteella kuudessa hankkeessa, alakohtien b) ja c) perusteella kolmessa hankkeessa ja pelkästään jätevesien käsittelyä koskevan c) kohdan perusteella kolmessa hankkeessa. Vuosina 2006–2015 vesihuoltohankkeita koskevia yksittäistapauspäätöksiä tehtiin kahdeksan kappaletta, joista tosin vain yhdessä YVA-menettelyä edellytettiin. Tämä vuonna 2013 annettu päätös koski pohjaveden ottoa.

⁵⁶ YVA tilastoina 1994–2016, Jorma Jantunen ja Sofia Lakka, SYKE, Ympäristöpolitiikkakeskus.

⁵⁷ Jukka Matinvesi: Arvio YVA-asetuksen hankeluettelon ajantasaisuudesta, 1.12.2012.

18.1 Pohjavesihankkeet

Hankeluettelon 10 a) alakohta kuuluu seuraavasti:

”a) pohjaveden otto tai tekopohjaveden muodostaminen, jos sen vuotuinen määrä on vähintään 3 miljoonaa kuutiometriä;”

Pohjaveden ottoa koskeva hanketyyppi sisältyi vuoden 1994 asetukseen nykyistä vastaavassa laajuudessa (5 §:n 15 kohta). Asetuksen perustelumui-
muistion mukaan hanketyyppi sisältyy Espoon sopimuksen hankeluette-
loon, jossa vuotuisen ottamisen rajana on kuitenkin 10 miljoonaa kuu-
tiometriä. Rajaa on sovitettu Suomen oloihin ottaen huomioon pohjave-
simuodostumien pieni koko, minkä vuoksi suhteellisen vähäisenkin poh-
javeden oton vaikutukset ympäristöön ovat todennäköisesti merkittävät
ja jopa haitalliset. Asetuksen mukainen 3 miljoonan kuutiometrin raja tar-
koittaa runsaan 40 000 asukkaan taajaman vedenkäyttöä vuodessa (keski-
määräinen kulutus 200l/asukas/vrk).

Vuoden 1999 asetukseen lisättiin tekopohjaveden muodostamista kos-
keva hanketyyppi (6 §:n 10 a) alakohta). Asetuksen perustelumui-
stiossa todetaan ainoastaan, että kyseinen hanketyyppi on direktiivin edellyttämä.

Voimassa oleva direktiivi edellyttää YVA-menettelyä hankkeilta, jos vettä
otetaan tai muodostetaan vähintään 10 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.
Kansallinen raja on näin ollen merkittävästi matalampi, mikä johtuu kan-
sallisista ominaispiirteistä.

Hämeen ELY-keskuksen asiantuntijalta saatujen tietojen mukaan Suo-
messä on vain kuusi pohjavesialuetta, jolla on arvioitu muodostuvan poh-
javettä yli 10 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Pohjavesialueita, joissa
pohjaveden muodostus on arvioitu yli 3 miljoonaksi kuutiometriksi vuo-
dessa, on Suomessa 63 kappaletta. Näistä pohjavesialueista lähes kaikki
ovat jo nykyisin osittain tai kokonaan vedenhankintakäytössä, joten to-
dennäköisesti uusia pohjavedenottohankkeita tulee YVA-menettelyihin
tulevaisuudessa harvoin. ELY-keskuksen asiantuntijan näkemyksen mu-
kaan kansallinen YVA-raja on kuitenkin järkevää pitää nykyisellä tasolla
edellä todetusta pohjavesialueiden koosta johtuen. Pohjaveden suojelun
voimakas asema tulee ottaa tässäkin huomioon.

***Hankeluettelon 10 a) alakohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oi-
keudellista muutostarvetta. Kokorajaa olisi mahdollista korottaa,
mutta asiantuntijoiden näkemysten mukaan nykyinen kansallinen
kokoraja on perusteltu.***

18.2 Vesitunnelit

Hankeluettelon 10 b) alakohta kuuluu seuraavasti:

”b) suuret raakavesi- tai jätevesitunnelit”

Hanketyyppi sisältyi nykyisessä muodossaan myös vuoden 1994 YVA-asetukseen (5 §:n 11 kohta). Asetuksen perustelumuistiossa ei ole perusteltu hanketyypin sisällyttämistä hankeluettelon.

Kyseessä on kansallinen hanketyyppi. Se tulee sovellettavaksi hyvin poikkeuksellisesti, sillä suurten raakavesi- tai jätevesitunnelien rakentaminen on harvinaista. Hanketyypin poistamista hankeluettelosta voidaan harkita, mikäli hankeluettelosta halutaan karsia sellaisia hankkeita, joita ei käytännössä tule YVA-menettelyn piiriin, ja yhdenmukaistaa luetteloa direktiivin kanssa. Mikäli tähän hanketyyppiin kuuluvia tunneleita tulevaisuudessa suunnitellaan, voidaan niiden kohdalla soveltaa YVA-menettelyä yksittäistapauksessa.

ELY-keskusten asiantuntijoiden kommentoissa katsottiin, että hanketyyppi on niin harvinainen, ettei sitä ole tarpeen säilyttää hankeluettelossa. Tarvittaessa YVA-menettely tulee yksittäistapauksissa sovellettavaksi.

Kansallinen hanketyyppi, ei oikeudellista muutostarvetta, mutta hanketyypistä luopumista on perusteltua harkita.

18.3 Jätevesien käsittely

Hankeluettelon 10 c) alakohta kuuluu seuraavasti:

”c) yli 100 000 asukasvastineluvulle mitoitettut jätevesien käsittelylaitokset;”

Hanketyyppi sisältyi nykyistä vastaavassa muodossa vuoden 1994 YVA-asetukseen (5 §:n 13 kohta). Asetuksen perustelumuistiossa todetaan, että hanketyyppi sisältyi direktiivin II liitteen hankeluettelon, eli ei suoraan sovellettavaksi tuleviin hankkeisiin. Se otettiin kuitenkin asetuksen hankeluettelon mukaan, sillä Suomen oloissa suurimpien yhdyskuntajätevesien käsittelylaitosten ympäristövaikutukset voidaan rinnastaa hankeluettelon muiden hankkeiden ympäristövaikutuksiin. Lisäksi todettiin tämän kokoluokan yhdyskuntajätevesien käsittelylaitoksia olevan Suomessa alle kymmenen.

Voimassa olevan direktiivin raja-arvona on yli 150 000 asukasvastineluvulle mitoitettut jätevedenpuhdistamot. Suomessa on tällä hetkellä yli

100 000 asukasvastineluvun käsittelylaitoksia 13 kappaletta ja näistä seitsemän on yli 150 000 asukasvastineluvun käsittelylaitoksia. Uusien asukasvastineluvultaan yli 150 000 jätevedenpuhdistamoiden perustaminen on epätodennäköistä, mutta puhdistamoliitosten yhteydessä nykyisten yli 100 000 laitosten koko saattaa kasvaa.

Asetuksen hankeluettelon mitoituksen nostaminen direktiivin tasolle on näin ollen mahdollista. Käytännössä tämä kuitenkin voisi johtaa tilanteeseen, jossa YVA-menettelyn suoran soveltamisen ulkopuolelle rajautuisi Suomen mittakaavassa merkittäviä hankkeita. Nykyisessä 100 000 asukasvastineluvussa pysymistä puoltaa myös se, että nykyinen raja vastaa yhdyskuntajätevesidirektiivin (91/271/ETY, muutettu⁵⁸) kokorajaa tiukimpien raja-arvojen osalta.⁵⁹ ELY-keskuksen asiantuntijan näkemyksen mukaan nykyisessä asiakasvastineluvussa pysyminen on perusteltua.

Hankeluettelon 10 c alakohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Mitoituksen nostaminen on mahdollista, mutta puhdistamojen kokoluokka ja yhdyskuntajätevesidirektiivi huomioiden nykyinen raja vaikuttaa perustellulta.

19 Jätehuolto

”a) vaarallisen jätteen käsittelylaitokset, joihin vaarallista jätettä otetaan poltettavaksi, käsiteltäväksi fysikaalis-kemiallisesti tai sijoitettavaksi kaatopaikalle, sekä sellaiset biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 5 000 tonnin vuotuiselle vaarallisen jätteen määrälle;

b) muiden jätteiden kuin vaarallisen jätteen polttolaitokset tai fysikaalis-kemialliset käsittelylaitokset, joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa, sekä biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;

c) yhdyskuntajätteiden tai -lietteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;

d) muiden kuin a tai c alakohdassa tarkoitettujen jätteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;”

19.1 Tilastotietoa jätehankeista

Jätehuoltoa koskevat hankkeet ovat vireille tulleiden YVA-menettelyjen yleisin hanketyyppi. Vuosina 2000–2016 tähän hanketyyppiin liittyen

⁵⁸ Komission direktiivi 98/15/EY, Euroopan Parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1882/2003, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1137/2008, Neuvoston direktiivi 2013/64/EU.

⁵⁹ Liite I, taulukko 2.

YVA-menettelyitä tuli vireille yhteensä 144 kappaletta. YVA-menettelyä vaatineita jätehuoltohankkeita on tullut vireille kaikissa ELY-keskuksissa, eniten kuitenkin Uudellamaalla.

Vuosina 2010–2016 jätehuoltohankkeita, jotka edellyttivät YVA-menettelyä, oli yhteensä 34 kappaletta. Näistä kuudessa hankkeessa oli kyse hankeluettelon 11 kohdan a) alakohdan mukaisesta vaarallisen jätteen käsittelyä koskevasta toiminnasta. Alakohdan b) mukaisen muiden kuin vaarallisten jätteiden käsittelyn perusteella YVA-menettely tuli vireille 24 hankkeessa ja sekä a) että b) kohdan perusteella YVA-menettely tuli vireille yhdessä hankkeessa. Alakohdan d) perusteella YVA-menettelyä sovellettiin kolmessa hankkeessa. Lisäksi hankkeen muutoksen perusteella jätehuoltoon liittyvissä hankkeissa YVA-menettely tuli vireille kuudessa tapauksessa ja kiviaines- ja maa-ainestoiminnan yhteydessä kolmessa tapauksessa YVA-menettelyn katsottiin tulevan vireille myös jätehuoltoon liittyvän toiminnan perusteella.

Päätöksiä YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa tehtiin jätehuoltohankkeissa yhteensä 30 kappaletta vuosina 2006–2015. Näistä kahdessa päätöksessä edellytettiin YVA-menettelyä. Toinen päätös vuodelta 2006 koski teollisuusjätteen läjittämistä ja toinen vuodelta 2012 jätevedenpuhdistamon siirtolinjan rakentamista.

19.2 Säännöksen taustaa

Jätteiden käsittelyä koskeva säännös on alkuaan sisällynyt jo vuoden 1994 YVA-asetukseen (5 §:n 6 kohta). Asetuksen perustelumuioston mukaan hanketyyppi sisältyi sekä YVA-direktiivin hankeluetteloon että Espoon sopimuksen hankeluetteloon. Hanketyyppiin kuului vaarallisten jätteiden poistolaitokset, joissa jätteitä hävitetään polttamalla, kemiallisen käsittelyn avulla tai sijoittamalla kaatopaikalle. Lisäksi siihen kuului yhdyskuntajätteiden polttolaitokset sekä kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle.

Vuoden 1999 YVA-asetuksen jätehuoltoa koskevan kohdan muotoilu vastaa voimassa olevaa hankeluetteloa. Silloin selkeytettiin kohdan (6 §:n 11 kohta) jaottelua siten, että ongelmajätteiden käsittely ja muiden jätteiden käsittely erotettiin omiksi alakohdiksi (a ja b). Näihin lisättiin myös biologiset käsittelylaitokset, joka on kansallinen hanketyyppi. Lisäksi kaatopaikat jaettiin yhdyskuntajätteiden ja lietteiden kaatopaikkaan (alakohta c) ja muiden jätteiden kaatopaikkoihin, joiden osalta asetettiin rajaksi 50 000 tonnin vuotuinen jätemäärä (d). Asetuksen perustelumuiostiossa todettiin tältä osin, että muiden kuin ongelmajätteiden ja yhdyskuntajätteiden raja-arvoa ehdotettaisiin nostettavaksi.

Voimassa olevan YVA-lain säätämisen yhteydessä muutettiin vanhentunut ”ongelmajäte” termi nykyiseen muotoonsa ”vaarallinen jäte”. Muutoin hankeluettelo ei tällöin päivitetty.

19.3 Soveltamiskäytännön haasteet

Hankeluettelon jätehuoltokohdan soveltamiskäytäntö on osoittautunut hankalaksi.⁶⁰ Tämä ongelma linkittyy jätelainsäädännön ja YVA-lainsäädännön yhteensovittamisen haasteisiin ja erityisesti EU:n jätedirektiivin⁶¹ ja YVA-direktiivin käsitteiden tulkintaan. Ongelmia ovat aiheuttaneet erityisesti seuraavat kohdat: 1) mitä ”hyödyntäminen” ja ”loppukäsittely” tarkoittavat YVA-lainsäädännön yhteydessä 2) mitä tarkoitetaan ”fysikaalis-kemiallisella käsittelyllä” ja 3) miten tulisi suhtautua tilapäisiin toimiin?

YVA-direktiivin hankeluettelon (liite I) jätteitä koskevat kohdat kuuluvat seuraavasti:

”9. Ongelmajätteiden käsittelylaitokset, joissa jätteet poltetaan, käsitellään kemiallisesti, siten kuin on määritelty jätteistä 19 päivänä marraskuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/98/EY liitteessä I, otsakkeen D9 alla, tai sijoitetaan kaatopaikalle, siten kuin mainitun direktiivin 3 artiklan 2 alakohdassa on määritelty.

10. Muut kuin ongelmajätteiden käsittelylaitokset, joissa jätteet poltetaan tai käsitellään kemiallisesti, kuten on määritelty direktiivin 2008/98/EY liitteessä I, otsakkeen D9 alla, ja joiden kapasiteetti on yli 100 tonnia päivässä.”

Hyödyntäminen ja loppukäsittely

Hyödyntämisen ja loppukäsittelyn osalta tulkintaongelmana on se, edellytetäänkö YVA-menettelyä sekä jätteen hyödyntämiseen että loppukäsittelyyn vai ainoastaan loppukäsittelyyn liittyen. Tämä tulkintaepäselvyys on

⁶⁰ Tämä tulee selvästi ilmi ELY-keskusten asiantuntijoilta ja toiminnanharjoittajien edustajilta tämän selvityksen puitteissa saaduista kommentteista. Tulkintakäytäntöä ja siihen liittyviä oikeusohjeita on selvitetty aiemmin muun muassa SYKEN toimesta. Tässä selvityksessä on käytetty tausta aineistona muun muassa SYKEN muistio ympäristöministeriölle (YVA-menettelyn soveltaminen jätetoimintoihin, 18.8.2016), jossa selostetaan kattavasti tulkintakäytännön haasteita. Lisäksi on hyödynnetty Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry:ltä saatuja tietoja ml. Ramboll Finland Oy:n 23.10.2017 päivättyä muistiota ”jätteenkäsittely YVA-hankkeissa”.

⁶¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/98/EY, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta. Direktiivillä 2008/98/EY kumottiin aiempi jätedirektiivi 2006/12 sekä vanhemmat direktiivit jäteoljyistä 75/439/EEC ja ongelmajätteistä 91/689/EEC.

seurausta eroista jäte- ja YVA-direktiivin terminologiassa, viittausten epäselvyydestä sekä EU-tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.

YVA-direktiivissä termiä ”käsittely” ei ole erikseen määritelty eikä direktiivissä täsmennetä, tarkoitetaanko käsittelyllä sekä hyödyntämistä että loppukäsittelyä. Jätedirektiivin 3 artiklan 14) -kohdan mukaan käsittelyllä tarkoitetaan:

”hyödyntämis- tai loppukäsittelytoimia, mukaan lukien hyödyntämisen tai loppukäsittelyn valmistelu”

Hyödyntämisellä tarkoitetaan 3 artiklan 15) -kohdan mukaan:

”tointa, jonka pääasiallisena tuloksena jätettä voidaan käyttää hyödylliseen tarkoitukseen joko tuotantolaitoksessa tai yleensä taloudessa korvaamalla muita materiaaleja, joita olisi muutoin käytetty erityiseen tarkoitukseen, tai jätteen valmistelemista tällaista tarkoitusta varten. Liitteessä II on esimerkkiluettelo hyödyntämistoimista;”

Loppukäsittelyllä tarkoitetaan 3 artiklan 16) -kohdan mukaan:

”tointa, joka ei ole hyödyntämistä, vaikke toimen toissijaisena seurauksena olisi aineiden tai energian talteenotto. Liitteessä I on esimerkkiluettelo loppukäsittelytoimista;”

Edellä todetusti jätedirektiivin liitteessä I on esimerkkiluettelo loppukäsittelytoimista (D) ja liitteessä II esimerkkiluettelo hyödyntämistoimista (R). Luettelot eivät ole tyhjentyviä.

Hyödyntämisen ja loppukäsittelyn osalta tulkintavaikkeudet liittyvät osin viittauksen epäselvyyteen. YVA-direktiivin hankeluettelon viittaus kohdistuu jätedirektiivin liitteeseen I seuraavasti:

”[...] käsittelylaitokset, joissa jätteet poltetaan tai käsitellään kemiallisesti, kuten on määritelty direktiivin 2008/98/EY liitteessä I, otsakkeen D 9 alla [...]”

Kokonaisuudessaan liitteen I D 9 kohta kuuluu seuraavasti:

”Fysikaalis-kemiallinen käsittely, jota ei mainita muualla tässä liitteessä ja jossa syntyy yhdisteitä tai seoksia, jotka poistetaan käytöstä jollakin toimista D 1–D 12 (esimerkiksi haihduttamalla, kuivamalla tai pasuttamalla)”.

Jätedirektiivin liitteen I mukaisia loppukäsittelytoimia voidaan kuvailla siten, että niiden tarkoituksena on lopullisesti päästä eroon jätteestä (ml. lopullinen sijoittaminen). Liitteessä mainitaan muun muassa sijoittaminen kaatopaikoille (D 1), päästäminen vesistöihin (D 6) /mereen (D 7), syväinjektointi maaperään (D 2) ja biologinen hajottaminen maaperässä (D 2). YVA-direktiivin viittaus kohdistuu siis käsittelyyn, josta syntyvät yhdisteet loppukäsittelään jollain liitteen toimista D 1–D 12.

Liitteessä II lueteltuja toimia voidaan kuvailla siten, että niiden tarkoituksena on käyttää jätteitä uudelleen. Liitteen mukaisiin toimiin kuuluvat esimerkiksi metallien ja metalliyhdisteiden kierrätys tai talteenotto (R 4) ja öljyn uudelleenjalostaminen tai muu uudelleen käyttö (R 9).

YVA-direktiivin kieliversioiden välillä on tältä osin myös eroa. Suomalaisessa versiossa käytetään edellä todetusti termiä ”käsittely”. Esimerkiksi ruotsin ja englanninkielisissä versioissa viittaus on selkeästi loppukäsittelyyn kohdistuva (ruotsiksi *bortskaffande* ja englanniksi *disposal*).

Edellä selostetun perusteella voidaan todeta, että YVA-direktiivin viittaus kohdistuu jätedirektiivin loppukäsittelyä koskevaan liitteeseen I. Viitattu D 9 kohta koskee käsittelyä, jonka seurauksena syntyvät yhdisteet poistetaan käytöstä loppukäsittelytoimin. Näin ollen EU-oikeuden tulkinnan yleisenä lähtökohtana olevan sanamuodon mukaisen tulkinnan perusteella voidaan katsoa, että YVA-direktiivin mukaan YVA-menettely vaaditaan suoraan hankeluettelon perusteella ainoastaan silloin, kun kyse on loppukäsittelytoimista (D). Hyödyntämistoimien (R) osalta YVA-menettelyä ei suoraan hankeluettelon perusteella edellytetä.

Asian tarkastelussa on kuitenkin otettava huomioon myös EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntö ja erityisesti Italiaa koskeva tapaus C-486/04, jossa komissio haastoi Italian tuomioistuimeen YVA-direktiivin rikkomisesta. Tapaus liittyi siihen, millä tavoin YVA-menettelyn soveltaminen voidaan kansallisessa lainsäädännössä rajata. Italia oli kansallisessa sääntelyssä rajannut tietyt jätteen hyödyntämiseen liittyvät toiminnot (polttolaitos, joka tuottaa sähköä biomassaa ja jäteperäisiä polttoaineita polttamalla ja jonka kapasiteetti on yli 100 tonnia päivässä) YVA-menettelyn ulkopuolelle. Komissio katsoi, että Italia oli tältä osin rikkonut direktiiviä, sillä komission näkemyksen mukaan jätteen käsittelyllä tarkoitettiin sekä loppukäsittelyä että hyödyntämistä.⁶² Italia vetosi asiassa siihen, että viittaussäännös koskee sanamuodon perusteella ainoastaan silloisen jätedirektiivin (75/442/ETY) mukaisia loppukäsittelytoimia, ei hyödyntämistoimia.

⁶² Kohta 31.

Tuomioistuin katsoi päätöksessään, että Italia rikkoi direktiiviä. Tuomioistuimen mukaan silloisessa YVA-direktiivissä (85/337/ETY) ei määritely jätteen käsittelyä, vaan viitataan yleisesti jätteen käsittelylaitoksiin. Edelleen se totesi, ettei jätedirektiivissä määritellä yleisesti jätteen loppusijoittamista tai hyödyntämistä.⁶³ Lisäksi tuomioistuin totesi, että viittaussäännös on tehty yksiselitteisesti tarkoittamaan kemiallista käsittelyä siten kuin määritely jätedirektiivin liitteen II A D 9, mutta vastaavaa yksiselitteistä viittausta ei ole tehty koskien jätteen käsittelyn määritelmää.⁶⁴

Näillä perusteilla tuomioistuin katsoi, että jätteen käsittely on YVA-direktiivin tulkinnan osalta itsenäinen käsite, jonka määrittelyssä tulee lähteä siitä, että YVA-direktiivin tavoitteet saavutetaan. Näin ollen käsite ei vastaa jätedirektiivissä määritettyä jätteen loppukäsittelyn käsitettä, vaan sitä tulee tulkita laajasti siten, että se käsittää sekä loppukäsittelyn että hyödyntämisen.⁶⁵

Voidaan kuitenkin kysyä, onko kyseisen ratkaisun oikeusohje enää relevantti. EUTI:n tuomio on annettu vuonna 2006 eli ennen sekä jätedirektiivin että YVA-direktiivin uudistamista. YVA-direktiivin uudistuksessa viittaussäännökseen ei puututtu. Jätedirektiivin uudistuksen yhteydessä direktiivin tuotiin hyödyntämisen ja loppukäsittelyn määritelmät. Edelleen tehdyt jätedirektiivin uudistukset sekä yleinen kehitys muun muassa kiertotalouden saralla painottavat yhä vahvemmin jätteiden hyödyntämisen tärkeyttä. EU komission vuodelta 2015 olevassa tulkintaoppaassa⁶⁶ on kuitenkin lähdetty siitä, että ”loppukäsittelyn (engl. disposal)” tulee tulkita tarkoittavan myös hyödyntämistä. Ohjeessa todetaan, että kemikaalinen käsittely, kuten määritely jätedirektiivin liitteessä I kohdassa D 9, kuuluu soveltamisalaan, vaikka kyse on jätteen hyödyntämisestä.

Toiminnanharjoittajien edustajien⁶⁷ näkemyksen mukaan, kyseisen ratkaisun oikeusohje on direktiivien uusimisen myötä vanhentunut, sillä hyödyntäminen ja loppukäsittely määritellään nykyisin direktiivissä. Ratkaisu ei muutoinkaan enää vastaa nykyisiä linjauksia, joissa lähdetään ympäristön kokonaisuuden kannalta tarkastellen parhaasta vaihtoehdosta, jossa jätteiden hyödyntämisen edistämisen tulisi olla etusijalla.

Tapauksen oikeusohjeen ei ylipäätään välttämättä voida katsoa soveltuvan Suomen järjestelmään, sillä meillä YVA-menettelyä edellytetään joka ta-

⁶³ Kohta 40.

⁶⁴ Kohta 43.

⁶⁵ Kohta 44.

⁶⁶ Euroopan komissio: Interpretation of definitions of project categories of annex I and II of the EIA Directive, 2015, s.28.

⁶⁷ YTP ry:ltä saatu Ramboll Finland Oy:n selvitys.

pauksessa yksittäistapauksissa silloin, kun hankkeella on direktiivin mukaisesti arvioiden merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Tapauksen tosi-seikoista käy ilmi, että se koski tilannetta, jossa Italia kategorisesti sulki ympäristövaikutuksista riippumatta tietyt toiminnot direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle.

Yksiselitteistä oikeudellista tulkintaa siitä, tulisiko jätteitä koskevan YVA-menettelyn edellä selostetun perusteella kattaa myös hyödyntämistoimet, ei voida tehdä. Sen sijaan huomioiden Suomen järjestelmän erityispiirteet ja yksittäistapauksia koskeva päätöksenteko, meillä voi olla mahdollista rajata YVA-menettelyä vaativat hankkeet direktiivin sanamuotoon (loppusijoittamiseen), sillä myös hyödyntämishankkeisiin voidaan soveltaa YVA-menettelyä yksittäistapauksessa.

Fysikaalis-kemiallinen käsittely

Fysikaalis-kemiallisen käsittelyn osalta tulkintavaikkeitä on aiheuttanut se, edellytetäänkö YVA-menettelyä myös laitoksilta, jotka käsittelevät jätettä ainoastaan fysikaalisesti. Erityisesti tulkintavaikkeitä on ollut sen osalta, kuuluuko säännöksen soveltamisalaan pelkkä mekaaninen käsittely kuten murskaus.⁶⁸

Tulkinnasta tekee hankalaa direktiivin viittaussäännöksen epäselvyys. YVA-direktiivin hankeluettelon viittaus kohdistuu jätedirektiivin liitteeseen I seuraavasti: ”[...] *käsittelylaitokset, joissa jätteet poltetaan tai käsitellään kemiallisesti, kuten on määritelty direktiivin 2008/98/EY liitteessä I, otsakkeen D9 alla [...]*” (korostus lisätty). Epäselvän viittauksesta tekee se, että liitteessä I D 9 kohdassa käytetään kuitenkin termiä ”Fysikaalis-kemiallinen käsittely”. Kokonaisuudessaan liitteen I D 9 kohta kuuluu seuraavasti: ”***Fysikaalis-kemiallinen käsittely, jota ei mainita muualla tässä liitteessä ja jossa syntyy yhdisteitä tai seoksia, jotka poistetaan käytöstä jollakin toimista D 1–D 12 (esimerkiksi haihduttamalla, kuivaamalla tai pasuttamalla)***” (korostus lisätty).

Edellä todetusti oikeudellisesti EU-oikeudessa lähtökohtana on aina ensisijaisesti sanamuodon mukainen tulkinta. YVA-direktiivin säännös käsittelee sanamuodon mukaisesti tulkinteen ainoastaan kemiallisen käsittelyn. Edellä käsitellyssä tapauksessa C-486/04 tuomioistuin totesi tähän kemialliseen käsittelyyn viitaten, että viittaus on yksiselitteisesti tehty koskemaan kemiallista käsittelyä, siten kun on määritelty kohdassa D 9. Tällä perusteella voidaan argumentoida, että YVA-direktiivin hankeluettelossa olisi tullut nimenomaisesti viitata fysikaalis-kemialliseen käsittelyyn, mikäli fysikaalisen käsittelyn katsottaisiin kuuluvan säännöksen soveltamisalaan.

Toisaalta on kuitenkin mahdollista katsoa, että viittaus koskee koko koh-
taa ts. kattaa myös fysikaalisen käsittelyn. Komission tulkintaoppaassa asi-
aan ei oteta selväsanaisesti kantaa.⁶⁹ Kieliopillisesti fysikaalis-kemiallinen
ilmaus tarkoittaa, että kyseessä on molemmat elementit sisältävä käsit-
tely.⁷⁰

Tässä kohdın voi olla perustellumpaa lähestyä asiaa ympäristövaikutusten
kautta. Hankeluettelo kattaa lähtökohtaisesti suuren kokoluokan hank-
keita, joiden osalta ympäristövaikutusten on katsottu edellyttävän suoraan
YVA-menettelyä. Näin ollen hankeluettelossa ei lähtökohtaisesti tulisi olla
sellaisia hankkeita, joilla ei voi olla YVA-lain tarkoittamia merkittäviä hai-
tallisia ympäristövaikutuksia. Sellaiset jätteidenkäsittelyhankkeet, joissa
kyse on ainoastaan fysikaalisesta (mekaanisesta) käsittelystä, kuten murs-
kauksesta, eivät lähtökohtaisesti aiheuta tällaisia vaikutuksia. Tällä perus-
teella voidaan argumentoida, että direktiivin hankeluettelon viittauksella
tarkoitetaan kemiallista käsittelyä tai sitä yhdistettynä fysikaaliseen käsitte-
lyyn, ei pelkkää fysikaalista käsittelyä.

Toiminnanharjoittajien edustajilta⁷¹ saatujen kommenttien perusteella eri-
tyisesti fysikaalisen käsittelyn, kuten murskauksen osalta tulkinnat YVA-
menettelyn tarpeesta ovat vaihdelleet eri ELY-keskusten välillä. Toimin-
nanharjoittajien edustajien näkemysten mukaan fysikaalisen käsittelyn vai-
kutukset jäävät vähäisiksi, eikä YVA-menettelyn tarvetta tästä syystä ole.
Lisäksi YVA-menettelyn on näissä tilanteissa katsottu heikentävän jättei-
den kiertoön päätyminen mahdollisuuksia. ELY-keskusten asiantuntijat
viittaavat tämän selityksen yhteydessä saaduissa kommentteissa siihen, että
fysikaalis-kemiallista käsittelyä koskevan kohdan soveltamisalan määrit-
tely on ollut hankalaa. Käsittelyn rajaamista siten, ettei pelkkä mekaaninen
ml. fysikaalinen käsittely kuulu soveltamisalaan, kannatetaan. Yksi ELY-
keskuksen asiantuntija esittää kommentteissaan että jatkossa tulee määri-
tellä esimerkiksi hallituksen esityksessä säännöksen soveltamisala muun
muassa liittyen autopurkamoihin, SER-esikäsittelyyn ja akkupurkamoihin.

Tilapäinen toiminta

Hankeluettelon jätehuoltoa koskevan kohdan soveltamisalan kannalta on-
gelmalliseksi on tunnistettu tilapäisen toiminnan mahdollinen kuuluminen
YVA-lain hankeluettelon mukaisiin hankkeisiin. Tulkintaongelmia ovat
aiheuttaneet esimerkiksi tilanteet joissa rakennustyömaan yhteydessä käy-
tetään tilapäisesti (joitain päiviä tai viikkoja) siirrettävää murskainta, jonka

⁶⁹ s. 28.

⁷⁰ Luonnontieteissä fysikaalis-kemiallinen voidaan lukea myös niin, että se käsittää sekä pelkästään fysikaalisen että pelkästään
kemiallisen käsittelyn.

⁷¹ YTP ry ja Infra ry.

kapasiteetti ylittää hankeluettelon mukaisen 100 tonnia vuorokaudessa rajan. Tällaisesta toiminnasta voi aiheutua mm. melu-, pöly- ja tärinähaittoja, mutta kyse on kuitenkin tilapäisestä haitasta.

YVA-direktiivin hankeluettelossa puhutaan ”käsittelylaitoksesta” (engl. installation), jonka voitaisiin ajatella viittaavan pysyvään laitokseen. YVA-direktiivissä käsitettä ei ole täsmennetty. Komission YVA-direktiivin tulkintaoppaassa todetaan, että teollisuuspäästödirektiivin määritelmä laitokselle⁷² (kiinteä tekninen kokonaisuus, johon voi kuulua yksi tai useampi toiminto), ei sovellu YVA-direktiivin tapauksessa huomioiden direktiivin tarkoituksen. Ohjeessa todetaan yksiselitteisesti, että siirrettävät ja tilapäiset laitokset kuuluvat direktiivin soveltamisalaan silloin, kun ne vastaavat ominaisuuksiltaan ja vaikutuksiltaan tavanomaisia laitoksia.⁷³

Edellä esitetyn perusteella hankeluettelo ei ole perusteltua rajata laitosten tilapäisyyden tai siirrettävyyden perusteella. Sen sijaan ainoastaan mekaanista käsittelyä harjoittavat laitokset (kuten murskaimet), on mahdollista rajata hankeluettelon soveltamisalan ulkopuolelle, jos säännöstä muutetaan edellä selostetusti kattamaan ainoastaan kemiallinen käsittely.

19.4 Biologinen käsittely

Jätteen biologinen käsittely on kansallinen hanketyyppi. SYKEN selvityksessä todetaan biologisen käsittelyn olevan Suomessa melko yleisesti käytössä oleva menetelmä. Biologisia käsittelylaitoksia ovat esimerkiksi mädättämöt, biokaasulaitokset tai kompostointikentät/-laitokset, joista aiheutuvia haitallisia ympäristövaikutuksia ovat erityisesti metaanipäästöt, mikrobipäästöt, pöly ja hajuhaitat. Selvityksessä katsotaan, että hankkeiden haitat ovat sen laatuksia, että hanketyyppi tulee jatkossakin sisällyttää hankeluettelon.

Toiminnanharjoittajien edustaja⁷⁴ on tuonut esille, että hanketyyppi on ongelmallinen erityisesti pienten eläinten lantaa tilan yhteydessä käsittelevien laitosten osalta. Olemassa oleva kokoraja on niin matala, että käytännössä YVA-veloitteen vuoksi käsittelylaitoksia jää rakentamatta.

19.5 Kaatopaikat

YVA-direktiivi ei edellytä YVA-menettelyä muilta kuin vaarallisen jätteen kaatopaikoilta. Tältä osin SYKEN selvityksessä todetaan, että kansallista

⁷² 3 artikla 3) -kohta.

⁷³ s. 9.

⁷⁴ YTP ry.

sääntelyä on tältä osin perusteltua muuttaa siten, että kansallinen YVA-raja yhtenäistetään koskemaan 50 000 tonnin vuotuista jätemäärää.

19.6 Muita kommentteja

Lisäksi tämän selvityksen yhteydessä ELY-keskusten asiantuntijoilta on tullut seuraavia kommentteja ja huomioita: vaarallisen jätteen käsittelyä koskevan alarajan asettamista tulisi harkita, 100 tonnin kokoraja on pieni esimerkiksi verrattuna aluehallintoviraston toimivaltarajan mukaisiin, eli suuremman kokoluokan laitoksiin, jätteen hyödyntämisen maanrakentamisessa ei tule kuulua YVA-menettelyn piiriin, maankaatopaikkojen ei tulisi olla YVA-menettelyn piirissä, kaatopaikan osalta kokonaiskokoon sidottu raja voisi olla perustellumpi kuin vuotuinen raja, myös muun jätteen käsittelyn kannalta käsiteltävä jätemäärä olisi selvempi kuin laskennallinen raja.

19.7 Ehdotus säännöksen muuttamisesta

Edellä esitetyn perusteella on selvää, että jätehuoltoa koskevan kohdan päivittäminen on säännöksen selvyuden ja yhtenäisen soveltamisen kannalta tarpeen. Säännös voitaisiin muotoilla esimerkiksi seuraavasti:

11) jätehuolto:

a) jätteiden käsittelylaitokset, joissa vaarallista jätettä

- poltetaan tai rinnakkaispoltetaan,*
- käsitellään kemiallisesti*
- käsitellään biologisesti ja jotka ovat mitoitettu vähintään 5 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;*

b) jätteiden käsittelylaitokset, joissa muuta kuin vaarallista jätettä

- poltetaan tai rinnakkaispoltetaan ja jotka on mitoitettu vähintään 100 tonnin vuorokausittaiselle jätemäärälle,*
- käsitellään kemiallisesti ja jotka on mitoitettu vähintään 100 tonnin vuorokausittaiselle jätemäärälle,*
- käsitellään biologisesti ja jotka ovat mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;*

c) Kaatopaikat, joille sijoitetaan vaarallista jätettä tai jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;

Hankeluettelon 11 kohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Säännöstä on kuitenkin tarpeen selkeyttää.

Fysikaalis-kemiallisen käsittelyn rajaamista ja kaatopaikkoja koskevan rajan yhdenmukaistamista tulisi harkita.

20 Hankkeiden muutokset

Hankeluettelon 12 kohta kuuluu seuraavasti:

”1–11 kohdassa tarkoitettuja hankkeita kooltaan vastaavat hankkeiden muutokset.”

Hankkeiden muutosten johdosta YVA-menettely on vuosina 2000–2016 tullut vireille 100 hankkeen osalta. Eniten hankkeen muutoksesta johtuvia YVA-menettelyitä on tullut vireille Uudenmaan ELY-keskuksessa.

Päätöksiä YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa hankkeiden muutoksissa tehtiin vuosina 2006–2015 yhteensä 44 kappaletta, joista yhdeksän hankkeen kohdalla YVA-menettelyä päätettiin soveltaa. Nämä hankkeet, joissa YVA-menettely tuli sovellettavaksi, liittyivät jalostamon, jäteaseman, sikalatoimintojen, kahden tuulivoimapuiston ja kaivoksen läjitysalueen laajentamiseen, nikkeli tuotannon nostamiseen, turkiseläinten kasvatukseen sekä terminaalihankkeen muutokseen.

YVA-menettely tulee sovellettavaksi suoraan hankeluettelon nojalla silloin, kun hankeluettelon mukaista hanketta muutetaan siten, että muutos vastaa kooltaan 1–12 määriteltyä hanketyyppiä. Direktiivin sanamuodosta ilmenevästi ja EU-oikeuden vakiintuneen tulkinnan mukaan YVA-menettelyä ei sen sijaan hankeluettelon perusteella vaadita silloin, kun muutetaan olemassa olevaa hanketta, jos muutos itsessään ei ylitä hankeluettelon mukaista rajaa. Olemassa olevan alle YVA-menettelyn soveltamisrajan jäävän laitoksen laajentaminen ei edellytä suoraan YVA-menettelyä, vaikka laitospuolesta uudistuksen jälkeen kuuluisi hankeluettelon mukaisiin hankkeisiin.

Direktiivin muotoilu on tältä osin kansallista säännöstä selkeämpi. Se kuuluu seuraavasti *”Kaikki muutokset tai laajennukset tässä liitteessä lueteltuihin hankkeisiin, jos muutos tai laajennus itsessään vastaa tässä liitteessä mahdollisesti vahvistettuja raja-arvoja.”* YVA-lain hankeluettelon kohtaa 12 voitaisiin selkeyttää yhdenmukaistamalla muotoilu direktiivin kanssa esimerkiksi seuraavasti:

”Kaikki muutokset tai laajennukset 1–11 kohdassa tarkoitettuihin hankkeisiin, jos muutos tai laajennus itsessään vastaa näissä kohdissa määriteltyä hanketta.”

Hankeluettelon kohta 12 vastaa direktiiviä. Säännöstä selkeyttäisi sen muotoilun yhdenmukaistaminen direktiivin kanssa.

21 Yhteenveto

Seuraavassa taulukossa esitetään yhteenveto osan IV hanketyypikohtaisesta tarkastelusta ja muutostarpeista. Tarkemmat muutosehdotukset on esitetty osassa IV erikseen kunkin hanketyypin kohdalla.

HPP ASIANAJOTOIMISTO

86 (95)

HANKETYYPPI	MUUTOSTARVE
1) eläinten pito:	
<p>kanalat ja sikalat, joissa kasvatetaan yli:</p> <p>a) 85 000 kananpoikaa tai 60 000 kanaa;</p> <p>b) 3 000 sikaa (paino yli 30 kg/sika); tai</p> <p>c) 900 emakkoa;</p>	<p>Hankeluettelon 1 kohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.</p> <p>Hankeluettelon laajentamista koskemaan ympäristövaikutuksiltaan vastaaventyypisiä toimintoja selkeyttäisi soveltamisalaa nykyisestä. Lisäksi tulisi harkita jatkoselvitystä siitä, edellytetäänkö muissa jäsenvaltioissa YVA-menettelyä suoraan hankeluettelon perusteella myös muiden eläinlajien tapauksessa.</p>
2) luonnonvarojen otto ja käsittely:	
<p>a) metallimalmien tai muiden kaivoskivennäisten louhinta, rikastaminen ja käsittely, kun irrotettavan aineksen kokonaismäärä on vähintään 550 000 tonnia vuodessa tai avokaivokset, joiden pinta-ala on yli 25 hehtaaria;</p>	<p>Hankeluettelon 2 a) alakohta ylittää direktiivin vaatimustason. Ei oikeudellista muutostarvetta, mutta kansallisesti määritellystä tonnirajasta luopumista tai kohdan yhdenmukaistamista direktiivin kanssa on mahdollista harkita. Rikastaminen ja käsittely voi selkeyden vuoksi olla perusteltua rajata koskemaan kaivoksen yhteydessä tapahtuvaa toimintaa.</p>
<p>b) kiven, soran tai hiekan otto, kun louhinta- tai kaivualan pinta-ala on yli 25 hehtaaria tai otettava ainesmäärä vähintään 200 000 kiintokuutiometriä vuodessa;</p>	<p>Hankeluettelon 2 b) alakohta ylittää direktiivin vaatimustason. Ei oikeudellista muutostarvetta, mutta ottomäärää koskevasta raja-arvosta luopumista on mahdollista harkita.</p>
<p>c) asbestin louhinta tai laitokset, jotka käsittelevät ja muuntavat asbestia tai asbestia sisältäviä tuotteita;</p>	<p>Hankeluettelon 2 c) alakohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.</p>

d) uraanin louhinta, rikastaminen ja käsittely lukuun ottamatta koelouhintaa, koerikastamista ja muuta vastaavaa käsittelyä;	Hankeluettelon 2 d) alakohta on kansallisella tasolla määritelty hanketyyppi, ei oikeudellista muutostarvetta. Koetoimintaa koskevan rajauksen muuttamista voidaan harkita.
e) turvetuotanto, kun yhtenäiseksi katsottava tuotantopinta-ala on yli 150 hehtaaria;	Hankeluettelon 2 e) alakohdan sanamuoto ei vastaa direktiiviä. Toisaalta soveltamisen osalta sanamuodoilla ei merkittävästi eroa. Lisäyksen ”yhtenäiseksi katsottava” poistaminen yhdenmukaistaisi säännöksen direktiivin hankeluettelon kanssa.
f) yli 200 hehtaarin laajuinen, yhtenäiseksi katsottavan alueen metsä-, suo- tai kosteikkoluonnon pysyväisluonteinen muuttaminen toteuttamalla uudisojituksia tai kuivattamalla ojittamattomia suo- ja kosteikkoalueita, poistamalla puusto pysyvästi tai uudistamalla alue Suomen luontaiseen lajistoon kuulumattomilla puulajeilla;	Hankeluettelon 2 f) alakohta ylittää direktiivin ja Espoon sopimuksen vaatimustason. Säännöstä voitaisiin selkeyttää rajaamalla se koskemaan Espoon sopimuksen mukaisia ”deforestation” hankkeita.
g) raakaöljyn tai maakaasun kaupallinen tuotanto;	Hankeluettelon 2 g) alakohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.

3) vesistön rakentaminen ja säännöstely:

- a) padot ja muut rakenteet, kun padottu tai varastoitu vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä;
- b) tekoaltaat, kun padottu tai varastoitu uusi vesimäärä tai vesimäärän lisäys on yli 10 miljoonaa kuutiometriä;
- c) vesistön säännöstelyhankkeet, jos vesistön keskivirtaama on yli 20 kuutiometriä sekunnissa ja virtaama- tai vedenkorkeusolosuhteet muuttuvat olennaisesti lähtötilanteeseen nähden;
- d) veden siirto vesistöalueelta toiselle siirrettävän vesimäärän ylittäessä 3 kuutiometriä sekunnissa;

- e) tulvasuojeluhankkeet, joiden hyötyala on vähintään 1 000 hehtaaria;

Hankeluettelon 3 a) ja b) alakohdat vastaavat direktiiviä ja c) ala-kohta on kansallinen hanketyyppi. Näiden osalta ei ole katsottu olevan muutostarvetta. Selvyyden vuoksi d) alakohtaa voidaan täsmentää direktiivin mukaan siten, ettei se koske juomaveden siirtoa putkissa.

Ylittää direktiivin vaatimustason, kansallinen hanketyyppi, ei oikeudellista muutostarvetta.

4) metalliteollisuus:

- a) valimot tai sulatot, joiden tuotanto on vuodessa vähintään 5 000 tonnia;
- b) rautatehtaat, terästehtaat, sintraamot, rautalejeerinkien valmistuslaitokset tai pasutuslaitokset;
- c) muita kuin rautametalleja jalostavat metallitehtaat tai pasutuslaitokset;

Hankeluettelon 4 a) alakohdasta tulisi poistaa sulattoja koskeva kokoraja. Selvyyden vuoksi ehdotetaan, että säännös yhdenmukaistetaan direktiiviä vastaavaksi.

5) metsäteollisuus:	
a) massatehtaat; b) paperi- tai kartonkitehtaat, kun tuotantokapasiteetti on yli 200 tonnia päivässä;	Hankeluettelon 5 kohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.
6) kemianteollisuus ja mineraalituotteiden valmistus:	
a) raakaöljynjalostamot; b) laitokset, jotka kaasuttavat tai nesteyttävät öljyliusketta, kivihiltä tai turvetta vähintään 500 tonnia päivässä;	Hankeluettelon 6 a) ja b) alakohtat täyttävät direktiivin edellytykset, ei oikeudellista muutostarvetta. Voiteluaineiden valmistamista koskevan poikkeuksen lisäämistä voidaan harkita. Ehdotetaan terminologian ja jaottelun yhdenmukaistamista ympäristönsuojelulakia vastaavaksi.
c) tekokuituja valmistavat tehtaat; d) liuottimia tai liuottimia sisältäviä aineita käyttävät laitokset, joiden liuottimien käyttö on vähintään 1 000 tonnia vuodessa; e) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetussa laissa (390/2005) tarkoitettuja vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti valmistavat tehtaat; f) mineraalivillaa tai sementtiä valmistavat tehtaat;	Hankeluettelon 6 c), d), e) ja f) alakohtien osalta säännös on epäselvä ja vanhentunut. Ehdotetaan, että kohta yhdenmukaistetaan direktiivin liitteen I 6 kohdan kanssa ja terminologia tarkistetaan ympäristönsuojelulain laitosluetteloa vastaavaksi, ml. öljynjalostamoja koskeva kohta, joka YVA-direktiivissä on omana hanketyypinään.

7) energian tuotanto:	
a) kattila- tai voimalaitokset, joiden suurin polttoaineteho on vähintään 300 megawattia;	Hankeluettelon 7 a) alakohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta.
b) ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit, mukaan lukien näiden laitosten tai reaktoreiden purkaminen tai käytöstä poistaminen, lukuun ottamatta halkeamis- ja hyötämiskelpoisten aineiden tuotantoon ja konversioon tarkoitettuja tutkimuslaitoksia, joiden suurin jatkuva lämpöteho ei ylitä yhtä kilowattia; ydinvoimalaitokset ja muut ydinreaktorit lakkaavat olemasta tällaisia laitoksia, kun kaikki ydinpolttoaine ja muut radioaktiivisesti saastuneet elementit on pysyvästi poistettu laitosalueelta;	Hankeluettelon 7 b), c) ja d) alakohdat vastaavat direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.
c) laitokset, joissa jälleenkäsitellään säteilytettyä ydinpolttoainetta;	
d) laitokset, jotka on suunniteltu <ul style="list-style-type: none">- ydinpolttoaineen tuottamiseen ja isotooppiirikastamiseen,- säteilytetyn ydinpolttoaineen tai runsasaktiivisen jätteen käsittelyyn,- säteilytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitukseen,- ainoastaan radioaktiivisen jätteen loppusijoittamiseen tai	

- ainoastaan säteilytettyjen ydinpolttoaineiden tai radioaktiivisen jätteen varastointiin muualla kuin tuotantopaikassa (suunniteltu pidemmäksi ajaksi kuin 10 vuodeksi);	
e) tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 30 megawattia;	Hankeluettelon 7 e) alakohta ylittää direktiivin vaatimustason. Kokonaistehorajan korottamista tai vaihtoehtoisesti poistamista on perusteltua harkita.
8) energian ja aineiden siirto sekä varastointi:	
a) öljyn tai muiden nesteiden kuin veden ja jäteveden kaukokuljettamiseen tarkoitettut runkoputket; b) kaasuputket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä;	Hankeluettelon 8 a) ja b) alakohtat täyttävät direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Säännöstä selkeyttäisi sen muotoilun yhdenmukaistaminen direktiivin kanssa.
c) vähintään 220 kilovoltin maanpäälliset voimajohdot, joiden pituus on yli 15 kilometriä;	Hankeluettelon 8 c) alakohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.
d) öljyn, petrokemian tuotteiden tai kemiallisten tuotteiden varastot, joissa näiden aineiden varastosäiliöiden tilavuus on yhteensä vähintään 50 000 kuutiometriä;	Hankeluettelon 8 d) alakohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Varastoja koskevan rajan korottamista voidaan harkita.
e) laitokset, jotka on tarkoitettu hiilidioksidivirtojen talteenottoon geologista varastointia varten tämän hankeluettelon soveltamisalaan kuuluvista laitoksista tai muut laitokset, joissa talteen otetun hiilidioksidin kokonaismäärä on vähintään 1,5 megatonnia vuodessa;	Hankeluettelon 8 e), f) ja g) alakohtat vastaavat direktiiviä, ei oikeudellista muutostarvetta.

f) hiilidioksidin kuljettamiseksi talteenottolaitoksilta varastointipaikoille tarvittavat putket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä, mukaan luettuina niihin liittyvät paineenkorotusasemat;

g) hiilidioksidini geologinen varastointi lukuun ottamatta tutkimus-, kehittämis- ja testaustoimintaa, jossa varastoidun hiilidioksidin kokonaismäärä on alle 100 000 tonnia;

9) liikenne:

a) moottoriteiden tai moottoriliikenneteiden rakentaminen;

b) neli- tai useampikaistaisen, vähintään 10 kilometrin pituisen yhtäjaksoisen uuden tien rakentaminen;

c) tien uudelleenlinjaus tai leventäminen siten, että näin muodostuvan yhtäjaksoisen neli- tai useampikaistaisen tieosan pituudeksi tulee vähintään 10 kilometriä;

d) kaukoliikenteen rautateiden rakentaminen;

e) lentokenttien rakentaminen, kun pääkiitorata on vähintään 2 100 metriä pitkä;

f) pääosin kauppamerenkulun käyttöön rakennettavat meriväylät, satamat, lastaus- tai purkulaiturit yli 1 350 tonnin aluksille;

Hankeluettelon 9 kohta vastaa direktiiviä, ei oikeudellista muutos-tarvetta. Oman alakohdan lisäämistä Suomen ja Viron välisiä tunneleita koskien tulisi harkita.

g) yli 1 350 tonnin aluksille rakennettavat kanavat, alusliikenteen sisävesi-väylät tai satamat;	
10) vesihuolto:	
a) pohjaveden otto tai tekopohjaveden muodostaminen, jos sen vuotuinen määrä on vähintään 3 miljoonaa kuutiometriä;	Hankeluettelon 10 a) alakohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Kokorajaa olisi mahdollista korottaa, mutta asiantuntijoiden näkemysten mukaan nykyinen kansallinen kokoraja on perusteltu.
b) suuret raakavesi- tai jätevesitunnelit	Hankeluettelon 10 b) alakohta on kansallinen hanketyyppi, ei oikeudellista muutostarvetta, mutta hanketyypistä luopumista on perusteltua harkita.
c) yli 100 000 asukasvastineluvulle mitoitettut jätevesien käsittelylaitokset;	Hankeluettelon 10 c) alakohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Mitoituksen nostaminen on mahdollista, mutta puhdistamojen kokoluokka ja yhdyskuntajätevesidirektiivi huomioiden nykyinen raja vaikuttaa perustellulta.
11) jätehuolto:	
a) vaarallisen jätteen käsittelylaitokset, joihin vaarallista jätettä otetaan poltettavaksi, käsiteltäväksi fysikaalis-kemiallisesti tai sijoitettavaksi kaatopaikalle, sekä sellaiset biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 5 000 tonnin vuotuiselle vaarallisen jätteen määrälle;	Hankeluettelon 11 kohta täyttää direktiivin vaatimukset, ei oikeudellista muutostarvetta. Säännöstä on kuitenkin tarpeen selkeyttää. Fysikaalis-kemiallisen käsittelyn rajaamista ja kaatopaikkoja koskevan rajan yhdenmukaistamista tulisi harkita.

b) muiden jätteiden kuin vaarallisen jätteen polttolaitokset tai fysikaalis-kemialliset käsittelylaitokset, joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa, sekä biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;

c) yhdyskuntajätteiden tai -lietteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 20 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;

d) muiden kuin a tai c alakohdassa tarkoitettujen jätteiden kaatopaikat, jotka on mitoitettu vähintään 50 000 tonnin vuotuiselle jätemäärälle;

12) 1–11 kohdassa tarkoitettuja hankkeita kooltaan vastaavat hankkeiden muutokset.

Hankeluettelon kohta 12 vastaa direktiiviä. Säännöstä selkeyttäisi sen muotoilun yhdenmukaistaminen direktiivin kanssa.